

Pekka Ervast

*

*Uudestisyntyvä
Suomi*

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ
TIETÄJÄ

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 15

UUDESTISYNTYVÄ SUOMI

*

KIRJOITTANUT

PEKKA ERVAST

VIIPURI 1924
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

HELSINKI 1924
KESKUSKIRJAPAINO OY

SISÄLLYS:

I.	SUOMEN KANSALLISHALTIA	Siv.
I.	Onko Suomella deeva?	2
II.	Mikä on Suomen deevan tehtävä?	9
II.	VÄINÄMÖINEN	
I.	Kansansielu	17
II.	Kansallishaltia	25
III.	Suomen deevan historiasta	32
IV.	Väinämöinen	39
III.	VÄINÄMÖISEN ENNUSTUS	
I.	Suomen tulevaisuus	46
II.	Kysymyksiä ja vastauksia	49
III.	Henkinen valiojoukko	55
IV.	Ken hallitsee?	57

I

SUOMEN KANSALLISHALTIA

KAKSI ESITELMÄÄ PIDETTY TEOSOFISILLA KESÄKURSEILLA 1913

I

ONKO SUOMELLA DEEVA?

1.

Me elämme nyt sangen merkillisessä ajassa, mitä tulee maailman sivistyshistoriaan. Ennen pitkää tulevat kaikki kansat joutumaan ikäänkuin portin eteen, uuden ajan kynnykselle, ja heti siinä kynnyksellä niille kaikille asetetaan tärkeä kysymys. Kaikilta sivistyskansoilta kysytään: „Tahdotko elää vai tahdotko kuolla? Tahdotko olla yhä olemassa kulttuurikansana ja tahdotko mennä eteenpäin elämässäsi kulttuurikansana vai tahdotko lakata olemasta?”

Tämä kysymys tulee ennen pitkää asetettavaksi kaikille sivistyskansoille ja silloin heidän on valittava, tahtovatko omaksua uuden *henkisen* kulttuurin ja mennä eteenpäin, vai tahtovatko kuolla ja uupua siihen *aineelliseen* kulttuuriin, mikä nyt vallitsee maailmassa. Kansat voivat näet aivan menehtyä sen materialistisen aineitaakan alle, joka niitä nyt painaa, elleivät tahdo ruveta elämään ja tekemään työtä henkisen sivistyksen puolesta. Sillä sivistys ei tosiaankaan ole vain ulkonaista laatua. Se ei ole sitä, että meillä on päivä päivältä paranevat kulkuneuvot, että höyryn ja sähköän avulla voimme kuitaa taikkapa ilmalaivoilla purjehtia yli maapallon, taikka että me luonnonvoimia opimme käyttämään ulkonaisen aineellisen menestyksen edistämiseksi. Kulttuuri ei ole *jksin* sitä. Tämä on ainoastaan pieni puoli todellisesta sivistyksestä, joka ennen kaikkea on henkistä valistusta.

Emme voi kieltää, ettei henkistä kulttuuria olisi maailmassa. Emme voi sanoa, etteivät maailman sivistyskansat olisi luoneet suurtakin henkistä kulttuuria, jos katsotaan niitä yleissilmällä. Me huomaamme kyllä ja tunnustamme, että kaikilla kansoilla on tietensä ja taiteensa ja uskonnollinen, henkinen elämänsä, mutta tämä henkinen elämä ei ole missään kansassa vielä noussut kylliksi korkealle. Se ei ole noussut niin korkealle, että voisi sanoa sen kansan *elävän henkisesti*. Kaikki kansat elävät vielä aineellisesti, ja ainoastaan harvat yksilöt niissä yrittävät elää henkisellä tavalla. Kaikkein lahjakkaimmat henkilöt, nerot ja luonnostaan pyhät ihmiset elävät henkistä elämää, mutta yleensä täytyy vielä tunnustaa, että kansojen elämä on materialistista, aineellista laatua.

Jos ajattelemme yksityistä ihmistä, niin heti huomaamme, mitä me hänessä aivan epäilemättä nimittäisimme henkiseksi kulttuuriksi, ja mikä taas meidän mielestämme olisi pelkkää ulkonaista, aineellista kulttuuria. Me emme näet pidä sellaista yksilöä todellisesti sivistyneenä, joka osaa määrättyllä tavalla käyttäytyä ja määrättyllä tavalla puhua, jonka pää on täynnä muistitietoja ja joka ennen kaikkea on kykenevä hankkimaan itselleen aineellista omaisuutta. Emme pidä häntä todellisesti sivistyneenä. Vaikka hänellä olisi yliopistosivistystä kuinka paljon tahansa, vaikka hän olisi kuinka varakas tahansa, vaikka kävisi kuinka hyvin puettuna ja osaisi pyörittää kieltään kuinka sulavasti hyvänsä, emme suinkaan pitäisi häntä todellisessa

merkityksessä sivistyneenä, jos vähänkin kuuntelemme oman sydämemme arvostelua. Vaan jos tahtoisimme nähdä ihmisen, jota voisimme sanoa tosi-sivistyneeksi, niin hänen pitäisi tuntua kantavan sisällään, sielussaan, paljon suurempia henkisiä rikkauksia kuin mitä hän esille tuo. Itse asiassa me silloin ajattelisimme ihmistä, jonka ulkonainen elämä kaikissa hänen teoissaan, sanoissaan ja puheissaan olisi vain ilmausta jostakin sisäisestä. Hän ei olisi tyhjä sisästään eikä tyhjentäisi itseänsä hienoon ulkonaiseen käytökseen ja esiintymiseen, vaan ulkonaisesti hän ilmaisisi ainoastaan pienen osan siitä, mikä piilee hänen sielussaan. Toisin sanoen, jos me teosofisesti tahtoisimme määritellä tosi-sivistynyttä ihmistä, sanoisimme, että hän elää korkeampaa elämää ja että hänen persoonallisuudessaan, hänen ulkonaisessa esiintymisessään tämä korkeampi elämä tulee näkyviin. Me sanoisimme, että todellinen sivistys on vain siinä, että korkeamman minän elämä näkyy persoonallisuudessa. Siinä määrässä on ihminen sivistynyt kuin korkein, mikä on hänen sisällään, tulee esille hänen persoonallisessa elämässään. Olkoon hänen persoonallinen elämänsä ja esiintymisensä silloin enemmän tai vähemmän muodinmukaista – sovinnaisen tapojen mukaista, – todellisesti sivistynyt hän on, jos korkeampi elämä täyttää hänen henkensä.

Tästä me epäilemättä olemme teosofeina yhtä mieltä. Ja me voimme syystä kysyä, eikö kansojenkin suhteen pidä sama sivistyksen määrittäminen paikkaansa. Epäilemättä. Kansatkin ovat sivistyneitä siinä määrässä kuin niiden elämässä ilmenee korkeampi sisäinen minä, korkeampi hengen tajunta. Emme voi sanoa sitä kansaa eli niitä ihmisjoukkoja sivistyneiksi, jotka raakalaisten tavalla elävät, kukin yksilö vain itseänsä varten ilman mitään varsinaista siveellisyttä – ilman mitään yhteiskuntaa – ilman valtiomuotoa. Syystä me nimitämme sivistyneiksi niitä kansoja, joissa korkeampi hengen elämä ilmenee sillä tavalla, että se kansa jo muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden, että sillä on oma valtiomuotonsa, oma uskontonsa, oma kirjallisuutensa ja taiteensa. Syystä me näitä kansoja nimitämme sivistyneiksi, mutta me voimme vielä odottaa niiltä, että niiden koko ulkonaisessa elämässä ilmenisi korkeamman minän elämä ja tajunta.

2.

Mitä merkitsee sitten, kun puhumme kansojen korkeammasta minästä? Eihän tietenkään kansoilla ole korkeampaa minää samassa merkityksessä kuin ihmisellä. Ihmisellä on korkeampi minä ja te tiedätte sen merkitsevän, että siitä hetkestä lähtien, jolloin ihminen tulee ihmiseksi, on hänellä tämä minä. Ihmisen oma inhimillisyys on siinä, että hänellä on korkeampi minä, yksilöllinen minä, joka useampia kertoja syntyy persoonalliseen maailmaan. Mutta samalla tavalla emme voi puhua kansojen korkeammasta minästä. Niillä kansoilla, jotka eivät vielä ole tulleet varsinaisiksi sivistyskansoiksi, eivät ole nousseet paimentolais- ja barbaarielämän yläpuolelle, ei ole mitään sellaista, joka vastaisi meidän ihmisten korkeampaa minää. Mutta niinpian kuin kansa on noussut sivistystasolle, niinpian kuin kansa on yhdistynyt yhdeksi kansaksi, vaikkeivät sen yksilöt vielä olisi heränneet minkäänlaiseen kansallistuntoon, mutta ovat kuitenkin aivan kuin ulkonaisten olojen aiheuttamina muodostaneet yhteiskunnan ja yhtyneet kansaksi ja valtioksi, niin pian sillä kansalla on jokin, joka vastaa meidän korkeampaa minäämme. Silloin näet liittyy kansaan olento, jota me sanomme sanskritin kielellä *Deevaksi* tai suomalaisella sanalla kansan *suojelushaltiaksi*, tai sitten nimellä, jota kyllä yleisesti käytetään, vaikkei sitä ymmärretä tässä todellisessa teknillisessä merkityksessä, nim. *kansallishengeksi* tai *kansanhengeksi*. Me teosofeina silloin ymmärrämme sen tärkeän tosiseikan, että kansassa on todella olemassa erityinen yksilöllinen olento, joka elää näkymättömissä maailmoissa samalla tavalla kuin ihmisen korkeampi minä ja joka on aivan siihen verrattavissa, vaikkei se ole samalla tavalla yhdistynyt kansaan kuin ihmisen korkeampi minä ihmisyksilöön, nim. ei eroittamattomasti. Se on oma itsenäinen olento, joka kummallisella salaperäisellä tavalla on yhdistynyt kansaan.

Minkälainen on tämän Deevan yhdistyminen kansaan? Meidän ihmisten korkeampi minä on, kuten tiedämme, laskeutunut persoonallisuuteen ja persoonallisuuteen kuuluu useampia käyttövälineitä, m.m. tunne- ja älyruumis, joihin on lisäksi yhdistynyt persoonallinen minätajunta. Meidän korkeampi minämme on

ikäänkuin antautunut vangiksi, — jos uskaltaisimme käyttää sanaa, joka ei varsinaisesti sovi eikä kuvaa oikeata suhdetta, mutta kuitenkin on paikallaan siinä merkityksessä, että korkeampi minä on rajoittanut vapautensa eikä voi tätä personallista ilmennystään, alempaa minäänsä hallita niinkuin se soisi. Meidän korkeampi minämme on vapaaehtoisesti luopunut vapaudestaan tuon personallisen olennon hyväksi. Se on tosin hän itse, hänen oma ilmennyksensä, mutta se ei ole hän itse itsetietoisesti. Hän ei ole itsekään itsetietoinen omassa maailmassaan, hän hankkii itselleen itsetietoisuutta ja tämä tapahtuu tuolla omituisella uhrautumisella, että hän luopuu vapaudestaan. Hän, korkeampi minä omalla tasollaan aina tekisi oikein, aina valitseisi sellaisen käytöksen, joka käy hyvään suuntaan, Jumalan tahdon mukaan, luonnon lakien mukaan. Mutta hän on niin luopunut vapaudestaan, että hänen personallinen minänsä, se, joka häntä edustaa kolminaismaailmassa, onkin vapaa kulkemaan toiseen suuntaan. Korkeamman minän täytyy aivankuin vangin kulkea mukaan, minne hänen johtajansa, kuljettajansa, alempi minä, vie, niin että alempi minä on vapaa tekemään väärin, tekemään „syntiä”, jos hän siihen tuntee vetäymystä. Alempi minämme menee väärään suuntaan ja vetää ylemmänkin peräänsä, antaen sen kokea mukana. Täten on siis korkeampi minämme suuresti rajoittanut omaa vapauttansa.

Samanlainen on kansallisdeevan suhde kansaan. Kun tällainen loistava jumalolento liittyy oman kohtalonsa jonkun kansan kohtaloon, luopuu hän suureksi osaksi omasta vapaudestaan. Hän liittyy elämänsä niin sisällisen lujasti kansan elämään, että hän on pakotettu kulkemaan kansan mukana, kansan yksilöiden yhteistajunnan mukana, vaikka hän itse näkisi ja soisi toisin. Sillä tämä Deevaolento, joka itse elää korkeammassa älymaailmassa samalla tavalla kuin inhimillinen minä, laskeutuu kansaan siten, että hän verhoi itsensä kansalta saamaansa ajatus- eli äly- sekä tunneruumiiseen. Kaikilla ihmisjoukoilla, siis myös kansoilla, on aina oma yhteinen tunne- ja ajatuspiirinsä. Me sanomme sitä teosofisella nimellä auraksi. Aina kun on ihmisiä yhdessä, muodostuu jonkinlainen aura heidän ympärilleen. Samaten ihmiset, jotka kuuluvat samaan kansaan, tottuvat tuntemaan ja ajattelemaan samaan suuntaan. Ulkonainen luonto kohtelee heitä kaikkia samalla tavalla ja he näkevät asioita saman maan ja saman luonnon valaisemina, niin sanoaksemme. He tottuvat tuntemaan ja ajattelemaan määrättyllä tavalla. Heille muodostuu oma aura, kansallisaura. Tämä aura käsittää tunne- eli astralitasolla kansan tunne-elämän ja alemmalla älytasolla kansan ajatuselämän, yhteiset mielipiteet ja kuvat elämästä, yhteiset käsitykset käytännöllisistä ja aatteellisista asioista. Kun kansallishenki, kun Deeva-olento liittyy kansaan, laskeutuu hän alas tähän auraan ja yhtyy siihen älyllisesti ja tunteellisesti niin likeisesti, että hän tulee tavallaan sen orjaksi, sen alaiseksi. Hän on nyt välittömässä yhteydessä kansan ajatus- ja tunne-elämän kanssa. Hän tietää aina, mitä kansa ajattelee ja tuntee, vaikka hän samalla itse on korkeampi olento, joka enemmän näkee ja jonka tehtävänä on johtaa kansan kohtaloa, mikäli hän siihen kykenee. Hänen varsinainen työnsä on nyt vaikuttaa kansan auraan eli sieluun. Hän koettaa vaikuttaa siihen, miettimällä määrätynlaisia ajatuksia kansan tulevaisuudesta, tai miettimällä erityistä ominaisuutta, jonka hän soisi kansan sieluun uppoutuvan ja jonka hän näkee ja tietää vastaavan kansan mahdollisuuksia.

Sillä tavalla tapahtuu molemminpuolinen työ: sisällä näkymättömässä maailmassa tekee työtä kansallis-deeva, tässä fyysisessä ja yleensä kolminaismaailmassa työskentelevät kansan yksilöt. Kansan yksilöt, synnyttyään tuohon kansaan, kasvavat luonnollisesti kansan yhteisestä aurassa osallisiksi. Heidän oma astrali- ja älyruumiinsa muodostuu kussakin elämässä, joka siinä kansassa eletään, kansallisen auran mukaiseksi. Mutta yksilöt eivät välittömästi tiedä mitään Deevasta ja Deevan vaikutuksesta kansaan, elleivät he osaa asettua siihen kuuntelemaan tilaan, että he, käyttääksemme tavallista teosofista nimitystä, voivat kansassa kuulla Hiljaisuuden Ääntä, sillä Hiljaisuuden Äänenä totisesti Deeva puhuu kansallisessa aurassa.

Näillä Deevoilla, kansallisjumalilla on tietenkin erilainen tehtävä kansoihinsa nähden. Kullakin kansalla on oma itsenäinen Deevansa ja Deevalla on erityinen tehtävä kansansa suhteen, toisenlainen tehtävä kuin toisella Deevalla on toisen kansan suhteen. Deevalla on tietysti oma tehtävänsä, oma „dharmansa” omaan itseensä nähden. Hän on olento, joka on suostunut tällaiseen työhön rakkaudesta ja velvollisuuden tunnosta. Hänellä on tietysti edessään oma päämääränsä, joka on hänen itsensä saavutettavana, ja hän saavuttaa sen siten, että hän palvelee ihmiskuntaa auttaen määrättyä kansaa.

Mikä kunkin Deevan oma yksityinen tehtävä on, sitä emme voi tietää ja siitä meidän ei tarvitse aateskella, mutta Deevalla on määrätty tehtävä sen kansan suhteen, jonka elämään hän on liittynyt. Aivan samoinhan voimme sanoa, että ihmisen korkeammalla minällä on oma dharmansa. Se on inhimillinen täydellisyys, mutta joka kerran syntyessään maailmaan personallisuutena, on sillä määrätty dharma myös personallisuuden suhteen. Personallisuus on näet karmallinen jatko edellisestä personallisuudesta. Kukaan personallisuus voi siis, ja sen velvollisuuteen kuuluu, kulkea eteenpäin henkisessä kehityksessä juuri siitä kohdasta, johon saapui tuon korkeamman minän käyttämä edellinen personallisuus. Tätä sanotaan ihmisen personalliseksi dharmaksi. Minun dharmani on herättää itsessäni ilmi, mitä jo korkeampi minäni on ennen hankkinut, ja siitä mennä eteenpäin ja korkeampi minäni tietää, mikä personallinen dharmani on.

Nyt personallinen ihminen on hyvin vähän tietoinen omasta dharmastaan ja sängen harvat ihmiset täyttävät personallista dharmansa niin täydellisesti kuin sitä voisi täyttää. Siinä näet tarvitaan omaa työtä, ennenkuin voi päästä perille omasta dharmastaan. Jos ihminen elää sokeasti maailman mukaan, ei hän pääse perille omasta tehtävästään, omasta dharmastaan eikä siis voi varsinaisesti jatkaa henkistä kehitystään. Jotta hän pääsisi siitä perille, täytyy hänen tahtoa syventyä omaan itseensä, oppia tuntemaan itsensä. Hänen täytyy kysyä itseltään: „mikä on minun tehtäväni tässä elämässä korkeamman minäni edessä? Ei yhteiskunnan edessä, ei toisten ihmisten silmissä, vaan oman korkeamman minäni edessä?” Kun ihminen näin kysyy itseltään, voi hän päästä selville omasta personallisesta dharmastaan.

Me huomaamme, kuinka vaikean tehtävän korkeampi minä on ottanut päällensä, sillä hänen personallisuutensa, hänen ulkonaiset ilmennyksensä tässä kolminaismaailmassa eivät aina ole niin pitkällä kehityksessään, että ne tekisivät itselleen tämän kysymyksen. Samanlaisessa asemassa ovat kansojen suojelushaltiat. He tietävät, mikä olisi tuon kansan tehtävä – sen dharma. Me emme voi spekuloida, missä määrin sellaisen kansan dharma suoranaisesti vaikuttaisi Deevan omaan kehitykseen, eikä se ole tarpeenkaan. Me vain ymmärrämme, että samaten kuin personallisella ihmisellä on dharmansa, samaten on myös kansalla oma dharmansa. Sen dharman tietää Deeva ja Deeva soisi ja tahtois, että kansa sen täyttäisi. Sitä varten Deeva koettaa inspiroida kansaa ja sen yksilöitä ymmärtämään omaa dharmansa. Ei aina Deeva siinä onnistu. Deevakin voi saada ponnistaa kovasti ja pitkien ajanjaksojen kuluessa, ennenkuin hänen äänensä tulee kuuluviin.

3.

Nyt kun meillä on jonkun verran selvillä, mitä on Deeva ja mitä merkitsee, että kansalla on elämäntehtävä eli että Deevalla on elämäntehtävä kansan suhteen, niin voimme kysyä: Onko Suomen kansalla Deeva?

Tämä kysymys voidaan syystä tehdä. Kansamme on kyllä vanha kansa, joka on pitkiä aikoja sitten elänyt ja nähtävästi silloin elänyt henkistä sivistyselämää. Meillä on jälellä muistomerkkejä noilta vanhoilta ajoilta, koska meidän Kalevalamme ja muut kansanrunomme ja kaikki lukuisat sananlaskumme ja yleensä sanarikas ja kuvarikas kieleemme näyttävät meille, että Suomen kansa on elänyt henkistä sivistyselämää entisinä aikoina. Mutta me voimme todella kysyä: onko Suomen kansalla nyt enää mitään Deevaa? Ehkä sen aika loppui, ehkä sen sivistys oli ja meni? Ehkä Suomen kansa turmeltui, joutui rappiolle, joutui toisten kansojen tallattavaksi ja oli pakotettu ottamaan vastaan toinen uskonto juuri sen takia, että sen oma Deeva oli kansansa hylännyt, että kansa itse ei osannut kulkea Deevansa johdettavana?

Onko niin?

Kysykäämme silloin ensin: onko mitään ulkonaisia seikkoja, jotka olisivat omiansa, jollei todistamaan, niin ainakin näyttämään ja viittaamaan meille, että meillä vielä on kansallis-deeva? Mitä tähän vastaamme? On sellaisia ulkonaisia seikkoja. Ne ovat aivan lähellä meitä. Meidän ei tarvitse muuta kuin ajatella hieman omaa historiaamme viimeisen vuosisadan aikana. Olimme olleet Ruotsin valtakunnan alamaisina monen sadan vuoden ajan. Silloin olimme eläneet kuin pimeydessä, varjossa, syrjässä. Mutta äkkiä tapahtui merkillinen käänne. Jouduimme toisen valtakunnan alaisiksi, ja ihmeellistä kyllä uuden valtakunnan hallitsija, anastaessaan meidät toiselta hallitsijalta, lausui sanat, joita niin usein on meillä toistettu: „minä tahdon nostaa tämän kansan Europan kansakuntien joukkoon”. Aleksanteri I lausui nuo sanat, ja ihmeellistä kyllä, sen perästä – viime vuosisadan kuluessa – meidän kansamme itse nousi toisten kansakuntien joukkoon täällä Europassa. Yhtäkkiä rupesi Suomen kansallishenki elpymään. Oltuaan aivankuin unessa kautta vuosisatojen se heräsi ja kertoi maailmalle, että se vielä oli olemassa.¹⁾

Meillähän silloin, viime vuosisadalla, oli muutamia suuria auttajia joukossamme, jotka tunnetaan nimillä Lönnrot, Snellman, Runeberg, Topelius. Nuo suuret auttajasielut, ne kaivoivat esille aarteita Suomen kansan sydäimestä, sen aurasta. Elias Lönnrot toi Kalevalan ja Kantelettaren y.m. päivänvaloon, Johan Wilhelm Snellman herätti suomalaisuuden hengen, Runeberg ja Topelius loivat molemmat isänmaallisuuden. Suomen kansa rupesi tuntemaan, että se oli oma kansa. Sekin oli jotakin. Sillä oli muistoja menneisyydestä, eikä se ollut niitä unohtanut. Ne eivät olleet aivan vaipuneet unhoon. Vielä saatoimme laulaa entisyydestä ja sitä muistella.

Jo todella, kun Kalevala ja muut runomme tulivat Europassa tunnetuiksi, myönsivät kaikki, että Suomen kansa oli kansa, joka oli jotakin luonut historian näyttämöllä. Mitä se oli ennen luonut, minkälainen oli ollut sen kulttuuri silloin kun Kalevalassa kerrotut tapaukset, olkoot ne kuinka vertauskuvallisia tahansa, kuvastuivat kansan elämässä – sitä ei voitu historiallisesti saada selville eikä sitä vielä tänä päivänäkään tunneta. Ei Suomen kansan menneisyys eikä sen kulttuuri ole historiallisesti tunnettu. Emme ole historiallisen tieteellisesti saaneet ilmi edes, missä suomalaiset ovat asuneet sivistyskansana ennen, ja mitä he ovat tehneet. Näyttää aivan siltä kuin ei olisi siitä enää muita muistomerkkejä kuin meidän omat runomme. Mutta ne epäilemättä sisältävät jälkiä ja piirteitä vanhasta sivistyselämästä, vaikkapa se sivistyselämä saattoi olla niin henkistä laatua, ettei siitä ole säilynyt mitään merkkejä fyysisessä maailmassa.

Nuo runot kuitenkin sisältävät muistoja vanhasta elämästä. Siitä olemme vakuutettuja, vaikka vielä saatamme olla eri mieltä yksityiskohdista ja eri mieltä siitä, kuinka suurta arvoa on myönnettävä tuolle vanhalle elämälle, kuinka korkeana sitä on pidettävä. Kun me teosofeina katselemme näitä runoja, niin ymmärrämme, että vaikka se ulkonainen elämä, jota Suomen kansa muinaisuudessa eli, onkin vähän tunnettu ja vaikkei se kenties ollutkaan ulkonaisesti erittäin merkitsevä, niin kuitenkin vanhat suomalaiset esi-isämme ovat olleet tekemisissä todellisten mysterioiden kanssa, tunteneet näkyväisessä maailmassa korkeimmat henkisen elämän ilmaukset.

Tämä on tärkeä seikka. Kun meillä on selvänä, että kansamme on ennen ollut tekemisissä salaisen maailman ja henki-elämän mysterioiden kanssa, silloin ymmärrämme, että kansan silloinen kulttuuri on ollut korkeata, sisäistä, henkistä laatua, joskin se näkyväisessä maailmassa olisi ollut kuinka vähäpätöistä tahansa. Se on ollut todellista kulttuuria, sillä ainoastaan ne kansat ovat voineet luoda todellista henkistä kulttuuria, jotka ovat olleet tekemisissä salaisen maailman kanssa ja joilla on ollut suoranaisia välittäjiä salaisen veljiston kanssa.

Tämän teosofeina huomaamme Kalevalasta. Tätä on kansallamme ollut muinaisuudessa. Ja kun se muisto heräsi uudelleen ja kun tunsimme heräävämme kansaksi, kun tunsimme rakastavamme kieltämme, maatamme, isänmaatamme ja tunsimme olevamme yhtä heimoa, silloin tämä epäilemättä viittasi siihen, ellei

¹⁾ Deeva-kysymyksen historiallista puolta valaistaan tämän kirjan toisessa osassa („Väinämöinen“).

se vielä todistanut, että meillä oli kansallis-deeva, suojelushenki, joka jotakin odotti meidän kansaltamme, odotti, että kansamme vielä tekisi jotain historian näyttämöllä, koska se nyt taas heräsi itsetietoisuuteen. Ja kun ajattelemme, että tämän kansallisen heräämisen ohella ovat meidän henkisen elämämme eri haarat myös elpyneet, että nyt jo yleisesti sivistysmaissakin puhutaan suomalaisesta kirjallisuudesta, suomalaisesta soittotaiteesta, suomalaisesta rakennustaiteesta, siis jostakin *suomalaisesta*, – niin tämäkin yhä lisää aavistustamme ja uskoamme, että meillä kansallis-deeva vielä on. Ja olen varma siitä, että nuo auttajasielut, jotka herätystyön Suomen kansassa suorittivat, eivät olisi voineet sitä tehdä, eivät olisi itse voineet sitä keksiä, ellei heidän takanaan olisi ollut Suomen kansan Deeva heitä innostamassa. Heidän työnsä kaikkein enimmin minulle todistaa, että Suomen kansan Deeva oli siellä jo vaikuttamassa.

Ja jos sitten menemme vielä syvemmälle sisäänpäin ja kysymme salatieteilijöinä: onko Suomen kansalla Deeva? silloin vastaamme siihen: on. Sisäisesti katsoen nähdään, että meidän Deevamme on jotakin tarkoittanut, johonkin pyrkinyt, jotakin tavoitellut juuri nykyhetkellä, koska tänne meidän maahamme on syntynyt ja syntyy paljon sieluja, jotka eivät nyt viimeisinä aikoina ole olleet Suomen kansaan ruumistuneina, vaan ovat olleet muualla ikäänkuin keräämässä kokemusta. Ne ovat eläneet, mikä Italiassa, mikä Ranskassa tai Saksassa, mikä Indiassa tai Kiinassa. Eivätkä nämä ole rappeutuneita sieluja, joita saatetaan syntyymään huonoon kansaan, siksi että itse ovat turmeltuneita, vaan ne ovat sieluina täynnä elämänvoimaa, täynnä ihmeellistä uskoa, täynnä halua työtä tekemään.

Kun tämän näemme, täytyy meidän tehdä se johtopäätös, että Suomen Deevalla on silmämäärä nykyhetkellä, että hän tarkoittaa ja tavoittelee jotakin. Tosin siinä polvessa, joka on suorastaan fyysillisesti polveutunut vanhasta Suomen heimosta, saattaa olla nähtävänä jonkinlainen väsähtämys, joka on luonnollista, kun kansa on monen vuosisadan aikana vain pitänyt tehtäväänään säilyttää oma itsensä. Mutta se, että kansaan nyt tulvaa vieraita aineksia näkymättömästä maailmasta, se antaa vanhalle polvelle elinvoimaa ja herättää mitä voimia vanhassa veressä piilee. Ne sielut, jotka tänne syntyvät, saattavat olla vanhoja suomalaisia siinä merkityksessä, että kaukaisessa ruumistuksessa ovat olleet suomalaisia, silloin kun suomalaiset elivät kulttuurielämää, vaikka sitten välillä ovat olleet muualla, jolla ajalla Suomen kansassa on elänyt vähemmän kehittyneitä sieluja. Nyt kun niitä taas tulvaa takaisin, osoittaa tämä, että meidänkin kansamme seisoo tuon saman kynnyksen edessä, josta puhuin esitelmäni alussa. Siltäkin kysytään: tahdotko elää, tahdotko suorittaa kulttuuritehtävän vai tahdotko kuolla? Se kysymys tehdään kansallemme, ja kansallisdeevamme koettaa parastaan. Hänen tehtävänsä ja meidän tehtävämme suomalaisena kansana ei ole sama kuin muitten Europan kansojen, eikä se ole ensinkään ulkonaisesti mahtavaa laatua. Meidän tehtävämme on henkistä laatua. Sen olemme ilman muuta ymmärtäneet, sillä kansamme on pieni, se elää täällä kaukana Europan pohjoisessa kolkassa. Meidän olisi vaikea ajatella, että se nousisi ulkonaiseen mahtavuuteen, valloittaisi maita ympäriltään ja olisi fyysillisesti niin elinvoimainen, että se lisääntyisi mahdottomasti niinkuin esim. Englannin kansa, joka pienestä alusta on levinnyt ympäri maailman. Sitä meidän ei tarvitse ajatella ja kun kuuntelemme oman Deevamme ääntä, huomaamme, ettei se ole hänen pyrkimyksensä. Sitä hän ei tavoittele. Meidän kansamme ei ole luotu siihen, ja tarkastaessamme omaa kansallishenkeämme, huomaamme, että Deevamme on kaukana ja me itse olemme kaukana sellaisesta elämäntehtävästä.

II

MIKÄ ON SUOMEN DEEVAN TEHTÄVÄ?

1.

Pysähdyimme viime kerralla siihen kohtaan, jolloin oli ruvettava tarkastamaan omaa Deevaamme. Puhuimme siitä jo ulkonaisten tunnusmerkkien mukaan ja jällelle jäisi antaa tästä olennosta kuvaus sellainen, joka perustuu syvempään kansallishenkemme tuntemiseen.

En tietysti väitä, että minun tietoni tästä kansallisdeevasta olisi ainoa laatuaan tai ettei kukaan muu voisi sitä tällä tavalla tuntea. Päinvastoin tälläkin hetkellä monet tuntevat Suomen kansallishaltiaa ja meidän suurimmat runoilijamme, taiteilijamme ja säveltäjämme, sekä kuolleet että elävät, ovat aivan varmaan Suomen Deevaa tunteneet, ainakin siinä merkityksessä, kuten viime kerralla sanoin, että Deeva on heitä inspiroinut.

Voin sanoa, että oma huomioni kääntyi tähän asiaan oltuani jo muutamia vuosia teosofi, silloin kun meillä n. s. routavuodet alkoivat v. 1899. Sekin tapahtui puolittain ulkoapäin tulleesta aiheesta. Salaisesta maailmasta sain nim. sysäyksen siihen ja sitten vähitellen minulle enemmän ja enemmän selvisi Suomen asia, niin että noina surullisina vuosina 1900-1904 minun oli sangen kummallista ja vaikeata olla, sillä tuntui kuin olisin voinut kertoa, millä tavalla meidän olisi pitänyt järjestää kansallista elämäämme. Samalla myös tiesin, ettei äänelläni olisi ollut mitään kaikua. Kieleni oli sidottu, en voinut sen kahleita irroittaa, en voinut puhua enkä kirjoittaa niistä asioista, joista sielussani olin näkevinäni niin selviä ratkaisuja.

Kun sitten v. 1905 tapahtui tuo merkillinen käänne — merkillisempi kuin monet aavistivatkaan — suurlakko, silloin huomasin, että olin tehnyt oikein ollessani puhumatta, sillä salaisessa ja näkymättömässä maailmassa oli valmistettu tulevaisuutta ja suurlakossa sen ensimmäiset oireet puhkesivat ilmoille.

Suurlakko oli verrattavissa ihmisyksilön meditatsioniin. Joka vähänkään oli herkkä, hän epäilemättä saattoi tuntea noina marraskuun päivinä, että hiljaisuus oli laskeutunut yli Suomenmaan. Kaikki oli pysähtynyt, ei ainoastaan ulkonaisesti vaan ihmisten sieluissakin, niin että suuri hiljaisuus täytti maan ja koko meidän kansamme. Ja jos koskaan, niin silloin oli tilaisuus kuunnella Hiljaisuuden Ääntä, „kuulla sitä kuusta, jonka juurella asunto”. Epäilemättä moni otti vastaan voimakkaita inspirationsvaikutuksia niinä päivinä. Se viikko antoi suuren lupauksen. Tuntui, että vielä koittaa päivä meidän kansallemme, nyt on mahdollisuus meidänkin herätä ja nousta. Se uusi nouseminen ja herääminen on suurlakon perästä vähitellen alkanut, mutta niin tietoinen kuin kansamme oli sielussaan silloin kuin Deevan siivet sitä koskettivat, ei se enää ole ollut jälkeenpäin.

Kuitenkin on Deevan hiljainen työ yhä jatkunut ja vaikutukset hänen työstään tulevat päivä päivältä huomattavammiksi. Toivokaamme, ettei hän, jumalainen auttaja, väsähdä, toivokaamme, että me ymmärtäisimme hänen työtään edistää!

Kun ajattelen meidän kansallishenkeämme, jaloa Deeva-auttajaamme, silloin ajatukseni itsestään pysähtyvät, kieleni mykistyy enkä osaa sanoa kuvata, mitä sisässäni näen ja tunnen. Ainakin sen kuvaaminen käy ylen saamattomaksi, sillä ajatelkaa: onhan kysymyksessä olento, jonka elämä on verrattoman paljon korkeammalla tavallista personallista elämää. Mieleeni muistuvat Paavalin sanat: „vaikka osaisin puhua enkelin kielellä, niin se olisi vain kuin helisevä kulkunen, jollei olisi rakkautta.” Mutta samalla

tekee mieleni lisätä: „kun on rakkautta, silloin kyllä soisi, että osaisi puhua enkelin kielellä.” Ja kun kysyn itseltäni, millä tavalla voisin kuvata muutamia piirteitä tuosta loistavasta ihanasta Olennosta, joka on monen lukon ja monen verhon takana, niin en löydä muuta keinoa kuin turvautua suuren Mestarin sanoihin. Jeesuksen vuorisaarnassa on muutamia lauseita, hänen „autuudenjulistuksensa”, jotka johtuvat mieleeni, kun ajattelen meidän Deevaamme.

Kuten muistanette, kuuluvat ensimmäiset neljä autuudenjulistusta Matteuksen 5 luvussa: „Autuaat ovat hengessä köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta. Autuaat ovat murheelliset, sillä he saavat lohdutuksen. Autuaat ovat siveät, sillä he saavat periä maan. Autuaat ovat ne, jotka isoovat ja janoovat vanhurskautta, sillä he ravitaan.” Nämä neljä lausetta kuvaavat minulle Suomen Deevan luonnetta ja laatua.

Jos otamme ensimmäisen lauseen: „Autuaat ovat hengessä köyhät” tai Luukaan antamassa muodossa: „Autuaat ovat köyhät”, niin se sopii kummassakin muodossa. Luukaan muodossa se merkitsee meidän Deevamme suhteen, että hän ei ihaile ulkolaista komeutta, ei rikkautta eikä valtaa, vaan tietää, että hänen taivaan valtakuntansa ja autuutensa on köyhyydessä – ei köyhyydessä tietenkään merkityksessä puutetta, vaivaisuutta, kurjuutta, vaan siinä merkityksessä, että hän ei tahdo ulkonaista valtaa ja loistoa maailman silmissä. Hän ei tahdo kilpailla suurilla rikkauksilla, ei ylellisellä elämällä eikä ulkonaisessa vallassa muiden kansojen kanssa. Ei ensinkään mitään sellaista meidän Deevamme tavoittele. Se on hänelle kuin kauhistus. Hänen taivaanvaltakuntansa on siinä, että muut kansat pitävät häntä vaikkapa köyhänä, sillä hänelle ominaista on yksinkertaisuuden kauneus.

Tästä Deevamme sisäisestä olemuksesta näkyy myös piirre kansamme yksilöissä, sillä ne suomalaiset, joissa Suomen kansan henki on vähänkin elävä, eivät saata ihailla ulkonaista loistoa ja ylellisyyttä. Eivät dollari-miljonäärit saavuttaisi ihailua meidän maassamme. Amerikassa kansan oma pyrkimys on kutsunut esiin noita ihmeen rikkaita ihmisiä, joita tietysti saatamme kunnioittaa, koska he rikkauksiensa kokoomisessa ovat panneet liikkeelle suunnatonta tarmoa ja työkykyä. Mutta meidän maahamme he eivät sopisi. Kummastellen kansamme katselisi miljonäärein ylellistä tuhlausta ja kyselisi kummissaan: mihin tuo liiallinen loisto tarvitaan? mitä se merkitsee?

Jos taas otamme raamatun lauseen semmoisena kuin se on Matteuksella: „Autuaat ovat hengessä köyhät”, niin se kauniisti kuvaa Deevamme todellista ja syvää tiedonjanoa. Meidän kansallishaltiamme on nöyrä, sillä hän näkee, kuinka paljon enemmän suuret jumalat voivat tietää, kuinka paljon enemmän viisautta ja todellista salaista mahtia ja taitoa heillä voi olla. Meidän Deevamme tuntee, ettei hänellä ole niin paljon viisautta kuin viisautta voisi olla, hän tuntee, että vielä on okkultista tietoa maailmassa äärettömän paljon. Hän siihen tahtoo pyrkiä, sitä janoo ja tavoittelee.

Ja jos ajattelemme Suomen kansan yksilöitä, huomaamme, että niissäkin elää sama tiedonhalu, sama jano viisauteen. Tämä tietysti ei pukeudu samaan muotoon kuin Deevalla. Eivät läheskään kaikki kansamme yksilöt tavoittele salaista tietoa ja viisautta, mutta epäilemättä he tavoittelevat oppia ja sivistystä. Muutamissa yksilöissä elää pyrkimys suorastaan salaiseen tietoon, mutta yleisesti koko kansamme harrastaa tiedon kokoomista kaikkialta, mistä sitä suinkin on saatavissa. Aina on poikkeuksia, olihan yksilöitä, jotka koettivat vastustaa esim. kansakouluja ja kansanopistoja, mutta niitä ei tarvitse nyt ottaa lukuun. Ajatelkaamme vain, mitä todella on saavutettu – ajatelkaamme, että kansamme on ensimmäisiä Europan kansoja lukutaidossa, ja ajatelkaamme, kuinka laajalle kansakouluja ja muita opistoja on levinnyt ympäri maan ja kuinka paljon sivistysrientoja harrastetaan. Ajatelkaamme vielä, että on paljon yksilöitä kansassamme, jotka suurilla ponnistuksilla ja vaivoilla ja kieltämyksellä ovat omin päin hankkineet itselleen sivistystä. Ei heistä kaikista tule suuria valoja, eivät he kohoa kaikki professoreiksi, kuten joku Elias Lönnrot, mutta me näemme, kuinka he suorastaan tiedon janosta hankkivat itselleen sivistystä ja nostavat itsensä ihmisiksi. He voivat olla yksinkertaisia maanisäntiä, työmiehiä tai torppareita, mutta ovat hiljaisuudessa koonneet itselleen oppia ja nauttivat itse siitä. Näitä on meidän maassamme epäilemättä suhteellisesti enemmän kuin muissa Europan maissa. Minäkin tunnen monta tällaista yksilöä, jotka unen ja

ruuan ja vaatteiden kustannuksella ovat koonneet itselleen kirjatietoja. Ja matkoilla kun käy Pohjolassa, vaikkapa Lapissa saakka, tapaa joskus silloin tällöin miehen tai naisen, joka on hankkinut itselleen miltei eurooppalaisen tietosivistyksen.

Deevamme sisäinen tiedonjano ilmenee täten jo kansassamme ja meidän tehtäväksemme jää saattaa se itsetietoiseksi yleispiirteeksi.

Siirtykäämme Jeesuksen toiseen autuudenjulistukseen: „Autuaat ovat murheelliset”. Meidän Deevamme on hengessään murheellinen, sillä hän on ottanut päällensä pitkän kärsimyksen ja pitkän kärsivällisyyden historiakauden. Koko tällä ajalla on hänen elämänsä ollut puhtaasti sisäistä laatua. Hän ei ole saanut iloa mistään persoonallisesta saavutuksesta kansansa välityksellä vaan on vapaaehtoisesti pukeutunut suruharsoon, ja niin kauankuin suruharso hänen kasvojaan peittää, hän odottaa ja on kärsivällinen. Mutta sisäisesti hän riemuitsee näkemyksistään, joita hänellä on ja jotka lupaavat hänen kansalleen ihanaa tulevaisuutta. Monen monen vuosisadan aikana on hänen elämänsä ollut ulkonaisesti murheellinen, mutta sisäissään kärsivällistä ja riemukasta, tietäessään, että hän on „saapa lohdutuksen”.

Ja jos ajattelemme kansaamme, huomaamme, että siinä ilmenee tämäkin piirre, sillä alakuloisuus ja kaihomielisyys on ominaispiirre kansassamme. Itse Suomen kieli taipuu helpommin surumielisyyteen ja vienouteen kuin teräviin, iloihin iskuihin. Soitossamme ja laulussamme ennen kaikkea ilmenee tämä kansallisdeevamme sisäinen murheellinen mieliala. Suomalainen soitto on tunnettu sekä runollisesta viehkeydestään ja pehmeystään että jylhästä epätoivon tuskastaan, joka ulkomaalaisen korvia lumoo. Niinpä äsken Tukholmassa Merikannon sävellystä „Kuoleman kunniaksi” kuunneltiin aivan haltioissaan. Ulkomaalaiset vakuuttivat yhdellä suulla, etteivät olleet ennen kuulleet mitään niin ihmeellisen viehättävää ja syvää. Se heidän mielestään avasi kuin uuden maailman, ja Mrs. Besant lukee nyt Merikannonkin „musiikin uusien miesten” joukkoon (katso elokuun „Theosophistia” v. 1913).

Seuraa sitten kolmas autuuden julistus: „Autuaat ovat siveät, sillä he saavat periä maan.” Tämä sana „siveä” kuuluu alkutekstin mukaan oikeastaan „hiljaiset, sävyisät”. He saavat periä maan. Tämäkin on selvä piirre Deevamme luonteessa, sillä meidän Deevamme on hiljainen ja sävyisä. Sen ymmärsimme jo edellisestä, murhemielisyydestä. Hän ei usko väkivallan voimaan, hän uskoo ainoastaan odotukseen ja kärsivällisyyteen. Hän tietää, että se ihminen, joka osaa tahtoa, ajatella, odottaa ja kärsiä, se „periä maan”, se lopulta voittaa ulkonaisestikin. Tässä fyysisessä elämässä ei jää lopullisesti voitolle se, joka käyttää väkivaltaa ja käy tietään rumpujen päristessä ja joka pyrkii tarttumaan kiinni onnen rattaista, muista välittämättä. Hetkeksi kyllä näyttää siltä kuin hän saavuttaisi, mitä tahtoo, mutta saavutus on ohimenevää laatua. Onnen pyörä kääntyy jälleen, ja ihmisen, joka on siihen tarttunut kiinni, pyörä nostaa ylös, mutta syöksee taas kohta alas. Onnen pyörä on pyörä, johon ei tarttua tarvitse. Viisas vain odottaa, siksi kuin onni tulee. Ja tämä lauseemme on suuren Mestarin antama lupaus. Autuaat ovat ainoastaan ne, jotka uskovat hengen voimaan eivätkä luota väkivaltaan. Autuaat ovat siinäkin merkityksessä, että saavat periä maan. Heille lopulta tulee myös valta ja voima. Kaikki se, mikä heiltä puuttuu, tulee heille, kun vain uskovat sisäisiin voimiin.

Ja mitä näemme, kun katsomme maailman historiaa? Näemme, että ne kansat, jotka ovat nousseet loistoon ja mahtavuuteen, ovat turvautuneet väkivaltaan. Ehkä sentähden heidän kukoistuksensa on kestänyt vain lyhyen ajan. Mutta jos maailman näyttämöllä esiintyisi kansa, joka ei vastustaisi pahaa väkivallalla eikä miekkaan tarttuisi „uskonsa tueksi”, vaan ainoastaan uskoisi hengen voimiin, niin ehkä se kansa joutuisi monen vainon ja vaivan alaiseksi, mutta ehkä se myös Kristuksen sanojen mukaisesti lopulta perisi maan. Ainakin meidän Deevamme on tämän elämänuskon täyttämä. Hän uskoo, että ainoastaan henki se pysyy, ainoastaan henki on todella valti.

Ja lukekaamme Kalevalasta, kuinka kansamme muinoin kunnioitti tietäjiä, laulajia, niitä, joilla oli hengen voima. Ja onhan vielä tänä päivänä sama piirre jällellä kansassamme. En tiedä, ovatko kaikki valmiit

tunnustamaan tämän, mutta olen vakuutettu siitä, että tämä piirre on suomalaisille ominainen myös persoonallisesti. Kansamme ei ymmärrä järjestettyä sotalaitosta. Suomen kansa voi tietysti suuttua. Ovathan pohjanmaalaiset tunnetut kiivaudestaan ja kuumaverisyydestään, voivathan yksityiset kansalaiset tarttua puukkoon ja murhata, mutta jos yksilöt sivuutetaan ja kansaa ajatellaan kokonaisuutena, luulen yhteisenä vakaumuksena olevan, että järjestetty sotalaitos on pahaa. Kun ihmiset kulkevat kuin karja laumassa, puettuina samanlaisiin univormuihin, ja joku sapelia heiluttaen vie heidät ulos järjestelmälliseen murhaamiseen, toisten ihmisten peltöjen ja niittyjen hävittämiseen, – niin minä uskon, että Suomen kansa vielä syvemmin kuin muut kansat tätä kauhistuu. Ja kummallinen on kohtalomme tällä hetkellä, koska meillä ei ole mitään sotalaitosta eikä asevelvollisuutta. Ei kenenkään meistä suomalaisista tarvitse tällä hetkellä olla soturi. Kummallinen kohtalon viittaus, joka johtuu syvältä Suomen kansan hengestä! Jos suomalainen tutkii itseään, ihaileeko hän uudenaikaista sotilaskenraalia enemmän kuin vanhaa Väinämöistä, joka kanteloa soitti, niin uskon, että yksimielisesti kaikki suomalaiset tutkiessaan itseään vastaisivat: me ihailemme enemmän Väinämöistä. Ja semmoinen on ainakin Deevamme luonne.

Siirrymme nyt viimeiseen autuudenjulistukseen: „Autuaat ovat ne, jotka isoovat ja janoovat vanhurskautta, sillä he ravitaan.” Meidän kansallisdeevallamme on syvä kaipaus oikeuteen. Hän tahtoi, että oikeus ja enemmän kuin oikeus, vanhurskaus, veljellisyys, vallitseisi kaikkialla. Hän syvällä sydämessään tuntee sitä, jota kaikki sydämen tietä kulkevat sisässään tuntevat – että pitäisi olla maailmassa oikeutta ja veljellisyyttä, että suuren elämän lain pitäisi vallita kaikkialla sekä luonnossa että näkymättömissä maailmoissa. Korkeissa hengen maailmoissa veljeyden laki aina vallitsee. Mutta hengessään ja mielessään toimintahaluinen Deevamme soisi tuon sisäisissä maailmoissa vaikuttavan vanhurskauden hallitsevan myös kolminaismaailmaa.

Entä kuinka lienee? Eikö syvällä jokaisessa suomalaisessa elä vanhurskauden kaiho? Hän tahtoi nähdä onnea maailmassa, hän tahtoi nähdä ihmiset tässä maassa veljellisinä. Tietysti suomalaisissa ilmenee paljon raakuuttakin. Tämä johtuu siitä, että meillä ei ole ollut tilaisuutta saada niin paljon ulkonaista sivistystä kuin muut kansat eikä niin pitkän historiallisen ajan kuluessa. Ulkonainen sivistys on meillä nuorta, mutta raakuuskin osoittaa, että suomalaisissa on vanhurskauden jano, sillä raakuudessa piilee ankara itsekritiikki ja ankara pahan arvostelu. Kuten sanottu, me suomalaiset emme ymmärtäisi miljonääriä, joka asuisi marmoripalatsissa ja söisi kultalautasesta ja tulisi hulluksi miettiessään, miten hän rahojaan tuhlaisi. Suomalainen soisi, että olot tässä näkyväisessä maailmassa olisivat sellaiset, että ne tyydyttäisivät kaikkein oikeustajuntaa. Ei tarvitseisi olla suurta eroa ihmisten ulkonaisten olojen välillä. Suomalainen mielellään näkisi, että veljeys silläkin tavalla toteutuisi maailmassa, ettei kenenkään tarvitseisi hävetä ryyryjään eikä kenenkään, jos hän on hienosieluinen ihminen, tarvitseisi hävetä hienoa pukuaan, vaan että yksilöiden ulkonaisessa elämässä olisi vähemmän eroavaisuutta.

Deevassamme on monenlaisia luonteen syvyyksiä, monia piirteitä, joita vielä voisimme kuvata, ja jos kieleemme taitaisi puhua enkelin kielellä, niin kyllä löytäisimme sanoja ja kuvauksia. Mutta näilläkin heikoilla ja vaillinaisilla viittauksilla olen tahtonut paljastaa vähän siitä, mitä hengessäni olen nähnyt Suomen Deevasta.

2.

Ja nyt tulee eteemme toinen kysymys: mitä meidän on tehtävä? Deevamme tahto ja meidän tehtävämme käy käsi kädessä. Kun olemme hänen luonnettaan ajatelleet, olemme ymmärtäneet, mihin suuntaan hänen pyrkimyksensä käy. Deevamme tahtoi päästä sellaiseen yhteyteen kansansa kanssa, että Suomi tuntisi oman henkensä ja että Deeva voisi vaikuttaa välittömästi Suomen kansan niin sanoakseni persoonalliseen tajuntaan. Deevamme tahtoi herättää kansan ja tahtoi nähdä sen täyttävän

kulttuuritehtävänsä ja tuovan ilmi, mitä sen sisässä piilee, ruveten elämään fyysisessä maailmassa sisäisten lakien mukaan ja täten näyttäen muulle maailmalle, minkälainen on Suomen Deeva, mitä hyvää se voi tehdä, millä tavalla se voi viedä ihmiskuntaa eteenpäin.

Jos tätä vähänkin ajattelemme ja koetamme vielä lyhyesti määritellä, minkälainen on Suomen kansan Deeva ja hänen elämäntehtävänsä, niin voisimme sanoa, että se on yhdellä sanalla lausuttuna teosofinen. Kansallishaltiamme tehtävä on ihan nykyaikaista laatua. Se tehtävä raivaa tietä lähinnä tulevan ajan kulttuurille. Deevamme on aivan kuin nykyaikainen teosofi, jonka tehtävä on työskennellä teosofian puolesta maailmassa, sillä kaikki ne piirteet, jotka olemme luetelleet Deevamme olemuksesta, ovat kuten meidän tekisi mieli sanoa, teosofisia. Ne ovat teosofisia aivan sillä tavalla kuin nykyään ymmärrämme jumalallista viisautta. Deevamme tehtävä on nykyään teosofinen, ja jos se sitä tehtäväänsä tahtoo täyttää, jos se tahtoo joutua oikeaan suhteeseen kansaansa, täytyy sen saada kansakin teosofiseksi.

Ja ihmeellistä kyllä, jos katsomme kansamme syviin riveihin, huomaamme Suomen kansan sillä tavalla poikkeavan muista maailman sivistyskansoista, että se tällä hetkellä ensimmäisenä on ottanut vastaan teosofisen sanoman. Täällä Suomen kansassa yläluokat vähemmän innostuvat teosofisiin tutkimuksiin, jotavastoin kansan syvät rivit valmistuvat ottamaan vastaan teosofista maailmankatsomusta. Teosofia leviää kansaan vuosi vuodelta. Sen on jokainen huomannut, joka on liikkunut kansassa. Kansamme itsessään ajattelee teosofiseen suuntaan. Jos se vain voittaa muutamia ennakkoluuloja, kristillisiä ja materialistisia, jotka nimenomaan ovat sitä pelottaneet teosofiaa vastaan, niin se heti ymmärtää teosofisen hengen, ymmärtää, mikä on pohjaltaan teosofinen maailmankatsomus, sillä silloin kansamme yksilöissä herää Deevan kuiske heidän sydämissään.

Sentähden me kansana olemme kummallisessa suhteessa nykyajan toisiin kansoihin. Me voimme omaksua aito teosofisen maailmankatsomuksen. Kansamme voi uppoutua teosofiaan, ja kansamme ihan ensimmäinen ulkonainen tehtävä on omaksua teosofinen maailmankatsomus. Jos kansamme omaksuu tämän, jos se tulee teosofiseksi sisäisestä hengestään, silloin se kykenee täyttämään kulttuuritehtävänsä. Silloin se kypsyy omaan tehtäväänsä.

Ajatelkaamme nyt vertaukseksi yksilöä, joka tulee teosofiksi. Hän on etsinyt totuutta ja vihdoinkin löytää totuuden. Hänelle valkenee teosofinen maailmankatsomus, hänelle selviää, mikä on elämä ja mikä tehtävä hänellä on maailmassa. Hän käsittää, että hänen sisässään elää jumalallinen siemen ja että hänen pitää elää tässä maailmassa niin, että jumalallinen siemen hänessä itää ja kasvaa. Hän ymmärtää, että hänen olisi valittava itselleen teosofinen elämäntehtävä, mutta hän näkee, että hänellä on karmallisia siteitä, jotka estävät häntä elämästä niin puhtaasti ja inhimillisesti kuin hän tahtois. Hänellä on luonteessaan monenlaisia puutteita ja hänellä on ulkonaisia siteitä ja karmallisia velvollisuuksia, jotka ovat johtuneet entisistä syistä ja estävät häntä elämästä sillä tavalla kuin hän tahtois ja tekemästä sitä työtä kuin hän tahtois. Nyt hän tietysti ei lyö päätänsä seinään eikä ajattele: „tässä minulla on lapset, tässä emäntä, tässä työpaikka, mutta minä tahtoisin elää teosofisesti. Minun tehtäväni on kulkea ympäri saarnaamassa teosofiaa, minä olen vapaa ihminen ja jätän vaimoni, lapseni, työpaikkani, en välitä mistään, menen ulos saarnaamaan.” Hän tietysti ymmärtää, että asiat on otettava maltillisesti. Hän ymmärtää, että hänellä on vanha karma, joka häntä sitoo, mutta että kysymys ei olekaan siitä, että pitäisi murskata tuo vanha karma, vaan että pitää olla tekemättä uutta. Hän sentähden ei ota päällensä uusia sitoumuksia, jotka estäisivät häntä elämästä todella teosofista elämää ja tekemästä puhtaasti teosofista ja kansaa hyödyttävää työtä. Vieläpä hän tietää, ettei hänellä ole kykyäkään ulkonaisesti suurempaan elämään, sillä kyvyt eivät tule samassa hetkessä kuin tahto. Hän elää karmalliset velvollisuutensa loppuun, täyttää ne viimeiseen asti, niinkuin Jeesus neuvoo evankeliumissa: „teidän pitää maksaa velkanne viimeiseen ropoon, muuten teidät heitetään torniin”, heitetään taas ruumiilliseen elämään. Mutta tämän ohella hän suunnittelee vastaista elämäänsä: niin ja niin minun tulisi elää. Hän tekee niinkuin raamatussa neuvotaan, kun puhutaan uskosta hebrealaiskirjeessä: „Usko on vahva luottamus toivottuihin asioihin ja kun emme näkymättömistä epäile.” Usko on sitä että hengessämme valmistamme tulevia, esim. omaa parempaa elämää, tahdomme ja ajattelemme sitä sielussamme, tietäen, että

silloin se varmasti tulee toteutumaan. Me emme osaa vielä elää niinkuin Mestarit, mutta mietiskelyssä ajattelemme Mestarin täydellisyyttä ja täydellistä ihmistä, koska tiedämme, että sitä ajatellessamme ja siihen uskoessamme se vähitellen meissä toteutuu.

Ja kun ulkonaisen elämämme suhteen tavoittelemme jotakin muutosta, kun säännöllisesti tahdomme ja ajattelemme sitä, niin se toteutuu, meidän tarvitsematta käyttää mitään väkivaltaa tai äkkinäisiä rikkoumuksia. Ajatteleva teosofi ei äkkiä muuta elämäänsä vaan valmistaa itseänsä sisäisesti uutta elämää varten. Hän antaa kyvyn itsessään kasvaa ajattelemalla ja miettimällä, hän antaa ulkonaisten olojen valmistaa itseään, jotta vasta hänen ollessaan valmis kahleet kirpoisivat pois ja hän todella osaisi käyttää hyväkseen uutta tilaisuutta.

Hän tekee todellista työtä, ei silmittömästi juokse ulos ensimmäisen tunnepuuskan vallassa, tietäen, että vaikka kestäisi tuhat vuotta, työn tulokset varmasti saavutetaan.

Sillä tavalla menettelee ajatteleva teosofi, sillä tavalla myös viisas kansa – viisas kansa, joka näkee ja ymmärtää, että se ei nyt tällä hetkellä ollenkaan elä sellaista elämää, jota se ihanteena pitää. Kansa ajattelee ihannettaan, pitää sitä silmänsä edessä ja valmistaa itseään sisäisesti ihannetta elämään, tietäen, että kun se sisäisesti valmistuu, ulkonaiset olokin muuttavat. Viisas kansa ensinnä katsoo, että sen sisässä vallitsee rauha ja sopusointu. Se ensinnä heittää pois turhat puolueriidat, ne sopivat kansalle, joka ei huolehdi mistään todellisesta. Jos olemme viisas kansa, ymmärrämme, että meillä on vakava asema elämässä. Meillä on todella yhteinen tehtävä, ja sensijaan että keskenämme riitelisimme kaikenlaisista pikku asioista me suuntaamme katseemme eteenpäin ja työskentelemme tulevaisuuden puolesta. Silloin veljeyshenki tunkeutuu meihin ja me unohdamme keskinäiset eroavaisuudet. Katkeruus, itsekkäisyys, arvostelunhalu poistuu, kun katseemme yhteisesti suuntautuu ihanteeseen.

Me voimme nähdä kansojen elämässä tällaista yksimielisyyttä silloin kun ulkopuolelta uhkaa suuri vaara. Silloin kansa unohtaa sisälliset kiistansa ja kääntää silmänsä uhkaavaan vaaraan. Mutta voi! eikö ole kansaa, joka voisi olla viisas, vaikkei mikään vaara uhkaisi ulkopuolelta? Eikö ole niin ylpeätä kansaa, joka ei enää vain kulkisi elämän nenästävedettävänä, elämän peloteltavana? Eikö ole sellaista kansaa, joka nousisi itsetietoisuuteen, viisauteen, tyyneyteen ihannetta katselemaan ilman ulkonaisia sysäyksiä?

Meidän kansallamme olisi siihen mahdollisuutta ja meidän kansamme pitää herätä, pitää nähdä, että sillä on henkinen kulttuuritehtävä, pitää kääntää mielensä pois kaikenlaisesta turhasta. Erilaiset puolueet, jotka edustavat ristiriitaisia haluja ja himoja, ymmärtäkööt, että heidän on luovuttava omista itsekkäistä pyyteistään. Yläluokan täytyy luopua sellaisesta maailmankatsomuksesta, joka kuiskaa sille, että „meillä täytyy olla kaikenlaisia oikeuksia, meidän täytyy hallita muita ihmisiä.” Näistä pyyteistään heidän täytyy luopua. Heidän ei tarvitse luopua omaisuudestaan, asunnoistaan, eikä äkkiä viroistaan eikä toimistaan vaan siitä sisäisestä itsekkäisyydestä, joka sanoo: „Minun täytyy olla hallitseva, rikas, komea.” Yksilöiden tulee enemmän tuntea itsensä ihmisiksi. On tosin karmaa, mutta joka tapauksessa tilapäistä, että olen esim. yläluokkalainen, sivistynyt, rikas, kaunis j. n. e. Yhtä hyvin voisin olla köyhä, ryysyläinen, ruma ja mitä tahansa.

Samaten alaluokan ei pidä ajatella: „nuo yläluokkalaiset ovat meiltä kaiken riistäneet. Nyt me tahdomme nousta valtaan, ja kyllä me sitten kuritamme. Tahdomme näyttää, kuka se on, joka todella tekee työtä ja todella elättää ihmiskuntaa.” Ei pitäisi n. s. alaluokan päästää mieleensä tällaisia tunteita, sillä tilapäistä on että muutamat ihmiset ovat alaluokassa. Huomenna voivat he syntyä yläluokkaan. Kaikki on karmaa. Heidän pitäisi luopua epäveljellisestä katsantokannastaan ja ymmärtää, että kaikki ovat ihmisiä. Ei kellään ole oikeutta vaatia muilta, mutta jokaisella on velvollisuus vaatia itseltään parannusta. Jokainen on saanut hoidettavakseen ihmeellisen paratiisin. Tämä on hänen oma ruumiinsa ja hänen oma persoonallisuutensa. Siinä puutarhassa hän on herra ja isäntä. Mutta usein ihminen vaatii itselleen oikeutta toisten puutarhoihin. Usein ihminen huomaamattaan on varas. Kaikista tällaisista peruserhdyksistä pitäisi meidän

ihmisten luopua, ja luokkien tulisi ymmärtää, ettei oikeastaan ole olemassa oikeuksia vaan ainoastaan velvollisuuksia. Velvollisuuksia on, ei oikeuksia. Tämä seuraa itsestään teosofisesta maailmankatsomuksesta. Tämän kansamme ymmärtää, kun saamme teosofisen maailmankatsomuksen tunkemaan läpi kaikkien kerrosten.

Jos tahtoisimme vähänkään profetoida, voisimme sanoa: kansamme on tällä hetkellä sielullisesti ja henkisesti siinä tilassa, että se odottaa pelastajaansa. Se odottaa teosofista maailmankatsomusta, joka päästäisi sen alemmasta itsestään. Jo alkavat ihmiset ymmärtää, että Suomen kansalla on kulttuuritehtävä edessään, ja että tämä on henkistä laatua, kauniimpaa laatua kuin aineellinen kulttuuri, mutta vaikeampaa ja korkeampaa. Meidän kansamme vain odottaa sitä maailmankatsomusta, joka pelastaisi sen ristiriitaisten intohimojen pimeydestä, voittaisi sen ymmärryksen ja loisi valoa sen järkeen, niin että se voisi uskoa tuohon korkeampaan elämäntehtävään, minkä se sisimmässä itsessään aavistaa . . .

*

II

VÄINÄMÖINEN

MIETTEITÄ UUESTISYNTYVÄSTÄ SUOMESTA

I

KANSANSIELU

1.

Kansa on ryhmä yksilöitä, joilla on yhteiset elinehdot, yhteinen isänmaa, yhteiset muistot – usein yhteinen kielikin. Suomen kansan muodostaa noin kolme miljoonaa ihmistä, jotka asuvat ja elävät Suomessa ja joiden yhteinen isänmaa on Suomi, vaikka puhuvat kahta eri kieltä. Tässä maassa kohtasivat toisiaan kahden heimon lapset, tarjosivat toisilleen kättä ja ryhtyivät yhdessä luomaan historiaa . . . Onko tämä liian runollinen kuvaus? Sanokaamme silloin, että kahden heimon epäsopuiset ja riitaiset lapset saivat kohtalon kädestä yhteisen isänmaan ja yhteisen historian, jota heidän molempien oli pakko oppia rakastamaan. Pitkin pimeitä vuosisatoja täytyi heidän palvella vieraita isäntiä, mutta vihdoin koitti heidän vapautensa ja itsenäisyytensä päivä. Ja sen perästä kohtalo tahtoi, että he unohtaisivat perheriitansa. Minkätähden? Sentähden, että kuuluivat samaan kansaan.

2.

Mikä pyhä merkitys sitten on tuolla käsitteellä „kansa”? Eikö se ole ryhmä yksilöitä? On kyllä, mutta onko kansa vain näiden yksilöiden summa? Yksilöthän alati vaihtuvat – syntyvät, kuolevat, – onko kansakin siis alati vaihtuva käsite? Ei suinkaan. Suomen kansa on ja pysyy Suomen kansana läpi vuosisatojen, sillä Suomen kansa ei ole ainoastaan suomalaisten yksilöiden summa. Suomen kansa on itse jotakin ulko- ja yläpuolella kaikkia sen yksilöitä. Tämän myöntävät yleispätevänä totuutena nykyajan sosiologit ja kansantieteen tutkijat. He puhuvat yksimielisesti „kansansielusta”. Suomalainen kansansielu erottaa Suomen kansan esim. Ruotsin kansasta, ruotsalainen kansansielu erottaa Ruotsin kansan esim. Saksan kansasta j.n.e.

3.

Mutta mikä on kansansielu? Tiedemiehet selittävät, että sitä ei ole käsitettävä itsenäiseksi olioksi, ei minkäänlaiseksi substanssiksi, vaikka se onkin todellinen ja tavallaan konkretinen käsite. Se on syntynyt ja aiheutunut luonnonmukaisella välttämättömyydellä siitä, että joukko ihmisiä on elänyt yhdessä. Yksin ei ihminen tule toimeenkaan maailmassa. Hän on „yhteiskunnallinen eläin”, kuten vanha kreikkalainen filosofi

sanoi. Ja koska ihmiset ovat pakotetut elämään ryhmissä, auttamaan toisiaan ja nauttimaan toistensa apua, syntyy saman ryhmän yksilöiden välille – näiden itsensä tietämättä – keskinäinen ymmärtämys, toistensa matkiminen, yhteishenki. Perhe on tästä esimerkki pienenä, ja muinaisaikojen ihmiset tämän aavistivat uhratessaan perheen jumalille. Kansa on perheistä kasvanut ja on itse kuin suuri perhe. Kansansielu on monen perheensielun yhteinen muodostuma, se on pitkän historiallisen kehityksen tulos – tai ehkä paremmin sanoen: historiantakaisen, sillä kun kansa esiintyy historian näyttämöllä, on sillä jo sielu.

4.

Kansansielu on yksilöiden yhteiselämän synnyttämä, sanovat tiedemiehet. Koska kansa varsinaisessa merkityksessä on kansa, vasta sitten kun se on hankkinut itselleen pysyvän asuinsijan eli oman maan ja ryhtynyt järjestettyä yhteiskuntaa eli valtiota rakentamaan, saa kansansielukin varsinaisen muotonsa vasta järjestyneessä yksilöiden yhteiselämässä. Niinpä sen muodostumiseen ovat tekijöinä ennen kaikkea kansan fyysillinen ympäristö, maa, ilmasto, vesi, eläin- ja kasvikunta sekä näistä aiheutuvat luonnolliset elinkeinot; yhteiselämä määrättyissä olosuhteissa synnyttää määrättyjä tapoja ja oikeuskäsitteitä; tämä kaikki tulee ilmi kielessä, uskonnossa, taiteessa ja yleensä henkisessä elämässä ja sivistyksessä. Kansansielun muodostumiseen vaikuttavat myös yhteiset kokemukset ja kärsimykset, yhteisten vihollisten ja vaarojen torjuminen, yhteinen työ ja ponnistus, – siis sanalla sanoen yhteinen historia vuosisatojen kuluessa. Aikaa myöten kansansielu täten kehittyy ja kasvaa, saavuttaa selvemmat ulkopiirteet, nousee yhä korkeampaan itsetietoon ja itsetuntoon. Muutamat filosofit, kuten Hegel Saksassa ja Snellman meillä arvelivat sentähden, että ihmisyyksilön tehtävä elämässä on yksinomaan palvella omaa kansansieluaan sen valtiollisessa ilmennyksessä.

5.

Niin pian kuin kansansielu on syntynyt ja muodostunut, hallitsee se yksilöitä. Yksilö syntyy määrättyyn kansaan. Hän kohtaa järjestyneen yhteiskunnan, isiltä perityt tavat ja oikeuskäsitteet, valmiin historian, uskonnon, kielen, taiteen, tieteen ja ajatustavan. Hän elää ja kasvaa niissä, hengittää niitä ja sulattaa niitä yhtämittaa itseensä. Hänen persoonallisuutensa kasvaa kansansielun osaksi. Hän tottuu siihen, rakastaa sitä ja tuntee itsensä kodittomaksi vieraalla maalla, vieraassa ympäristössä; isänmaanrakkaus asuu hänen veressään. Hänen tunteensa ja ajatuksensa, hänen syvimmat halunsa ja pyrkimyksensä ovat kansansielun värittämät. Kuinka hän voisi olla täysin „itsenäinen” olento? Hän on aikansa lapsi ja oman kansansa lapsi, vaikka uskoisi olevansa ihmiskunnan, sitä suuremmassa määrin, kuin voimakkaampi hänen kansansa on. Tämä on selvästi näkynyt nykyisessä maailmansodassa. Suurissa kansoissa henkisen viljelyn sankaritkin kadottivat yleismaailmallisuutensa ja tulivat ahtaasti kansallisiksi, kun isänmaan etu ja kunnia, sen ihanteet ja oikeuskäsitteet olivat kysymyksenalaisina. Harva englantilainen, ranskalainen tai saksalainen ajattelija pysyi sodan aikana puolueettomana. Vastustamattomasti vetivät kansansielut yksilöt mukaansa pohjattomiin pyörteisiinsä.

6.

Kansansielu on mahtava todellisuus, vaikka se tiedemiesten mielestä ei ole ulkonaisesti olemassa, vaan ainoastaan subjektiivisesti yksilöiden tajunnassa. Tässä kohden tiedemiehet kuitenkin ovat epäselviä ja materialistisuudessaan liian arkoja. He leikkivät sanoilla. He heittivät eteemme arvoituksen: mikä se on,

joka on ja toimii eikä ole? Kansansielu ei ole abstraktinen käsite, koska se on elävä todellisuus, mutta kuitenkin sitä ei ole olemassa ulkopuolella kansan yksilöitä. Ja mitä he tarkoittavat abstraktisella käsitteellä? Hyviä ihmisiä esim. on, mutta ei hyvyyttä. Hyvyys on abstraktinen käsite, ajateltu todellisuus, ei elävä. Näin sanovat nykyiset filosofimme, mutta niin lyhytnäköinen ei ollut Platon esim. Hän ymmärsi, että ideat ovat todellisia. Mistä syntyisi hyviä ihmisiä, ellei olisi hyvän ideaa eli hyvyyttä? Syntyykö hyvyys pahuudesta? Vai välinpitämättömyydestä? Vai tyhjyydestä? Eikö hyvyyden aate välttämättä ole olemassa ennen hyvyyden toteuttajia? Jos siis abstraktisetkin käsitteet ovat olemassa henkisinä todellisuuksina ulkopuolella ihmisiä, miksi ei niin kouriintuntuva todellisuus kuin kansansielu olisi objektiivisesti olemassa? Vai senkö tähden siltä puuttuu oma oleminen, että se ei ole abstraktinen — että sitä ei ollut olemassa ennen ihmisiä, jotka sen synnyttivät? Tällöisessä oletuksessa on kyllä jotakin logiikkaa, mutta se samalla siirtää kysymyksen lähemmä meitä ihmisiä. Jos meidän sieluelämämme on kansansielun synnyttänyt, riippuu kansansielun olemus ja laatu siitä, minkälainen ihmisen psykologia on.

7.

Ihmisen sieluelämä on subjektiivista laatua, sanovat tiedemiehet, sitä ei ole olemassa ruumiista riippumatta. Eivät kuitenkaan kaikki niin sano. Monet tiedemiehet ja filosofit uskovat sieluun. Materialismi on heillä voitettu kanta. He ovat idealisteja. He uskovat, että sielu on ja että se on kuolematon. Mutta useimmat näistäkin arvelevat inhimillisen sieluelämän olevan subjektiivista laatua siinä merkityksessä, ettei ihmisen ajatuksilla ja tunteilla ole objektiivista olemassaoloa; ne ovat vain olemassa hänen sielussaan — ja hänen sielunsa on abstraktinen todellisuus, aate eli idea platonilaisessa merkityksessä.

Vaan jos myönnämme, että sielu on abstraktinen todellisuus *per se*, eikö silloin sieluelämä ole sielun ja ruumiin yhtymisestä ja vuorovaikutuksesta syntynyt minuuden reaalin sisältö? Ja jos sieluelämä kerran on sielun ja ruumiin yhteistoiminnan tulos, on sillä molempain tuntomerkit: se on sekä aineellinen että henkinen, sekä värähtelyä ruumiissa että muunnosta tajunnassa. Kysymys on vain siitä: missä aineessa ajatukset ja tunteet väräilevät? Harmaassa aivoaineessako yksin? Kuinka silloin esim. telepatiset ilmiöt ovat selitettävissä?

Niin, herrat materialistit, telepatiset ja muut yliaistilliset ilmiöt! Teidän teki ehkä mieli äsken huomauttaa, että ne filosofit ja tiedemiehet ovat epätieteellisiä, jotka edellyttävät sielun olemassaolon aineettomana, vieläpä kuolematomana todellisuutena. Olkaa siis hyvät ja kulkekaa induktiivista, empiiristä tietä: tutkikaa uusimman psykologian kokeellisia saavutuksia ja ikivanhoja yliaistillisia ilmiöitä. Sitäkin tietä pitkin tullette samoihin johtopäätöksiin: on tarkistettava sielutieteen tähänasti tavallinen puhe sieluelämän „subjektiivisuudesta”.

Sillä telepatia esim. edellyttää — samoin kuin langaton sähköitys, — että on jokin ylifyysillinen, mutta silti aineellinen välittäjä, joka lennättää ajatuksen aivoista toisiin välimatkoista välittämättä, olipa se sitten „etteri” tai mikä muu tahansa nimeltään. Mutta jos ajatus — ainakin voimakas ajatus — täten on väreilyä jossain etterissä ulkopuolella ihmisen aivoja, kuka silloin väittää, että se on paljastaan subjektiivinen? Se on epäilemättä objektiivinen ja itseolevainen ilmiö, toisin sanoen olio, joka tunnetaan vaikutuksistaan. Ja koska ihmisen ajatukset ja tunteet ovat olioita, ei hänen sieluelämänsä ole yksistään subjektiivinen, vaan on sillä ulkokohtainenkin todellisuutensa.

8.

Mutta jos yksilöiden sieluelämä on objektiivinenkin, mitä silloin on sanottava kansansielusta? Voiko tästä enää olla eri mieltä? Kansansieluhan on tiedemiesten mukaan syntynyt yksilösielujen yhteisvaikutuksesta. Mutta yksilöiden sieluelämä ei ole ainoastaan läikkyvää vivahtelua heidän subjektiivisessa tajunnassaan; se on myös objektiivista heijastusta ympäröivään avaruuteen. Ajatukset ja tunteet ovat olioita, jotka yhtämittaa erkanevat ihmisen aivoista, fyysilliselle silmälle näkymättömiä lapsia, joita ihminen lakkaamatta synnyttää. Koska nyt kansansielu on näiden ajatus- ja tunneolioiden yhteinen resultantti, ei se voi olla muuta kuin synteesi eli yhdistelmä alati uudistuvia eli pysyviä väräilymuotoja tuossa näkymättömässä substraatissa eli eetterissä. Onko siis kansansielun todellisuus paljastaan subjektiivinen? Kaukana siitä: se on objektiivinen ja substantsiaalinen. Se on kansan yksilösielujen elävä kohtu, äidinsyli, johon kaikki ikävoivat. Mahtavana kehänä se kaareutuu kansan yli, sielullisena ilmapiirinä, jota yksilöt hengittävät.

9.

Salatieteilijöillä, teosofeilla, spiritisteillä on kuvaava nimitys sieluelämän objektiiviselle aspektille; he nimittävät sitä *auraksi*. Aura on kreikkalais-latinalainen sana, joka merkitsee „henkäys, hohde, loiste”. Joka ihmisellä on auransa eli objektiivoinen sieluelämänsä. Se on hänen „henkinen ilmapiirinsä”, jossa hän elää ja joka tuntuu syrjäisellekin. Herkkätuntoinen ihminen tajuaa aistillisesti toisen auran. Hajun tavalla tämä aura tarttuu vaatteihin ja esineihin, huonekaluihin ja asuntoon, joista kaikista taitava psykometrisoija lukee asianomaisen henkilön sieluelämää kuin avatusta kirjasta. Samoin kansalla on auransa. „Kansallisaura” on kansojen objektiivoinen sieluelämä, sen henkinen ilmapiiri, joka kuvaa kansansielun luonnetta ja kertoo sen vaiheista. Jokainen matkustaja tietää, että tämä ilmapiiri on tuntuvasti erilainen eri maissa ja kansoissa. Ja selvänäköinen ihminen tajuaa auran aistillis-havaittavasti.

10.

Pysähdymmekö nyt tähän? Onko tämä nyt tutkimuksemme ja tietomme tulos? Onko kansansielu kansan yksilöiden synnyttämä ja onko sen objektiivinen aspekti kansallisaura? Siinäkö kaikki?

Saatamme ymmärtää, että yksilöiden luoma kansansielu rajoittaa ja vangitsee yksilöitä. Mutta jos kansansielu on kokonaan yksilöiden luoma, mistä silloin johtuu, että yksilöt juuri kansansielusta, kansallishengestä, saattavat ammentaa syvimpiä ja suurimpia, jumalallisimpia inspirationsia? Äiti haaveilee lapselleen korkeita kohtaloita, taivaallisia tehtäviä, mutta kukaan yksilö ei ole kansansieluun äidin asemassa — päinvastoin. Kansansielu ei saata inspiroida yksilöä niinkuin lapsi äitiä — semmoinen vertaus ontuisi molemmilla jaloilla. Kansansielu pikemmin inspiroi yksilöä niinkuin äiti lastaan, sillä kansansielu on kokenut ja vanha. Mutta jos kansansielu on vain yksilöiden luoma, kuinka silloin parhaimmat, viisaimmat, jaloimmat yksilöt tuntevat kansansielun äidiksi, joka jumalattarena heitä inspiroi? Eikö tässä piile syvempiä salaisuuksia? Eikö kansansieluun kätkeydy enemmän, kuin mitä yksilöt siihen luovat? Inspiroidessaan omia lapsiaan kansansielu toimii kuin yksilö! Koko toiminnassaan kansansielu on yksilöllinen, yhtenäinen moninaisuudessaan. Onko tämä synteettinen yksilöllisyys ainoastaan niin sanoaksemme voimatekijäin resultantti?

Ajatelkaamme ihmistä tai eläintä. Niin kuin kansa on kokoonpantu tuhannen tuhansista yksilöistä, niin ihmisen tai eläimen ruumis on rakennettu lukemattomista soluista. Jokaisella solulla on materialististenkin tiedemiesten — esim. Hæckelin — mukaan oma solutajuntansa. Mutta onko eläimen tai ihmisen kokonaistajunta silti vain näiden solujen summatajunta? Tuskin. Ainakin ihmisen tajunta on muistinsa

nojalla toinen kuin alati vaihtuvien solujen tajunta. Miksikä siis semmoinen olento kuin kansansielu, jonka solut — ihmisten yksilötajunnat — epäilemättä ovat korkeammanlaatuisia kuin ihmisen tai eläimen ruumiin tajulliset solut, miksikä se olisi vailla omaa tajuntaa, omaa muistia, omaa yksilöllisyyttä?

Ihmissielunkin arvoitus on niin korkea, että kaikki uskonnot esim. ovat selittäneet sen syntyneen erikoisessa luomisessa: ruumis on „maan tomusta”, mutta sielun on Jumala luonut omasta hengestään. Ja kuten äsken mainitsimme, nykyajan filosofit esittivät tämän ajatuksen siten, että sielu on aineesta riippumaton todellisuus, abstraktinen, mutta kuulematon.

Miksi ei kansansielun arvoitus olisi yhtä korkea? Miksei se voisi olla jumalsyntyinen? Miksi itsepintaisen materialistisesti toistaisimme: „mutta eihän kansansielu ole mitään . . .”, kun kuitenkin tiedämme sen voimakkaasti toimivan ja olevan?

11.

Mitä sanovat kansat itse? Mitä syvien rivien viisaat?

Emme me nykyajan lapset ole suurissa kysymyksissä sen viisaampia kuin muinaisaikojenkaan tietäjät. Ihmissielun suhteen tulevat syvimät ajattelijamme samoihin johtopäätöksiin kuin vanhat viisaat: sielu on kuulematon, sielu on Jumalasta. Ehkä siis kansansielunkin suhteen mietiskelymme veisi meidät samaan lopputulokseen, johon muinaiset tietäjät pääsivät. Mikä siis oli näiden muinaisten tietäjien ja heiltä perittyinä kansojen oma usko kansansielun suhteen?

He uskoivat, että sekin oli jumalsyntyinen. Sekin oli elävä, tajuinen sielu, jonka Jumala oli luonut. Meidän filosofiemme kielellä: sekin on abstraktinen, kuulematon todellisuus.

Kaikki kansat eivät menneet niin pitkälle kuin juutalaiset, jotka uskoivat olevansa Jumalan erikoisesti valikoima kansa. Mutta miltei kaikilla oli käsitys korkeasta syntyperästään.

12.

Mistä se näkyy? Paratiisitarusta esim.

Muinaiset kansat uskoivat yleisesti, että ihmiskunnan, toisin sanoen heidän oma lapsuusaikansa oli kulunut kultaisessa viattomuudessa ja onnessa. Suuret sankarit ja tietäjät liikkuiivat silloin ihmisten kesken, ja ensimmäiset ihmiset, joista muut olivat polveutuneet, olivat saaneet alkunsa yliluonnollisella tavalla. Sentähden myöhemmät polvet palvoivat sankarivainajia ja esi-isäin henkiä.

Alkuperäinen käsitys ensimmäisen ihmisparin yliluonnollisesta luomisesta laajeni sitten niin, että se käsitti suurimpia sankareitakin. Näidenkin uskottiin syntyneen yliluonnollisella tavalla, joka usko enimmäkseen pukeutui siihen muotoon, jota nimitetään „neitseelliseksi syntymäksi”. Sankarin, sittemmin vapahtajan, äiti oli neitsyt ja hänen isänsä oli joku jumalallinen olento.

Näissä taruissa tulevat ilmi kansojen omat suuruusunelmat, niiden salaiset toivomukset ja vahvat uskomukset. Sentähden kansa, kuvatessaan sankarinsa syntyä, kuvaa omaansa. Se itse oli jumalallinen alkuperältään.

Väinämöinen on Suomen kansan kansallissankari. Väinämöinen edustaa Suomen kansan korkeimpia ihanteita, salaisimpia unelmia. Ja Väinämöisen äiti oli Ilmatar, ilman ihana impi, joka tuulenhenkäyksestä (aurasta) tuli raskaaksi. Väinämöisessä Suomen kansa katselee itseään. Hänen taivaallinen syntymänsä kuvaa Suomen kansan uskoa oman sielunsa jumalalliseen alkuperään.

13.

Onko tämä yleinen usko vailla pohjaa ja perää? Onko se paljas haave? Vai onko silläkin vastaavaisuus todellisuudessa?

Materialistille se tietysti on haavetta ja harhaa, sillä hän ei ymmärrä näkymättömiä. Saavuttaa ymmärtämystä tällaisista asioista esitettäessä on yleensä vaikeata protestanttisissa maissa. Protestanttinen kasvatusta kieltää henkimaailman ja karkoittaa uskon sen asujaimiin, enkeleihin, jumaliin j.n.e. Toista on katolisissa maissa ja itämailla. Siellä eivät muut kuin jyrkät materialistit pidä henkimaailman olemassaoloa mahdottomana. Siellä opitaan uskomaan sekä hyviin että pahoihin näkymättömän maailman olentoihin.

Mutta ei kannata olla sokkosilla meidän muidenkaan suhteen. Kyllä meilläkin virallisesta protestanttisuudestamme huolimatta kansa yleisesti uskoo näkymättömiä. Kaikki kansat niin tekevät, ennenkuin liika „sivistys” ihmisiä sokaisee. Ei Suomenkaan kansan aito „pakanallisesta” verestä hevillä haihdu vanha usko haltioihin ja henkiin, sankareihin ja jumaliin.

Kyllä sittenkin saamme ymmärtämystä osaksemme, kun sanomme suoraan ja peittelemättä, että henkimaailma on ja sen monenlaiset asujaimet, ja että kansojen usko jumalalliseen alkuperäänsä ei ole vailla pontta ja perää. Kansoissa on jotakin „ylhäältä”. Kansansielu ei ole paljas kansallisaura, se ei ole ainoastaan yksilöiden synnyttämä. Se on itsessään jotakin. Se on jumalaista sekin. Jos niin tahdotte: se on pisara jumalallista elämää, liekki joka on sytytetty Jumalan pyhästä tulesta. Se on kuolematon idea, lähtöisin jumalallisesta tajunnasta, henki Jumalan hengestä.

Mikä on Suomen kansan sisin olemus, kansansielun jumalallinen sisältö? Se on suomalaisuuden idea eli aate, jonka tarkoituksena on suomalaisella tavalla kirkastaa Jumalan totuus. Jumalallisesta lähteestä pulppuaa elämän kirkas vesi, ja kansojen sielut ovat astiat, joihin vesi virtaa, ne kanavat, joita pitkin elämän virta maailmaan juoksee. Suomalaisuus on se porras, jota pitkin Suomen kansan on nouseva elämän lähteelle, Jumalan luo. Jos opimme tuntemaan Suomen kansan sisimmän hengen, silloin samalla juomme sitä totuuden elävää vettä, joka sammuttaa koko ihmiskunnan janon.

14.

Jos kansansielua tutkimme sen korkeammassa puolessa, huomaamme pian, ettei se ole ainoastaan epämääräinen jumalallisen hengen katkelma, vaan myös sangen tarkasti piirretty tajuinen olento. Ei ihmisen sielukaan ole sisimmässä olemuksessaan ainoastaan epämääräinen idea, vaan samalla selväpiirteinen minä-tajunta. Minuus subjektina säilyy välttämättä aina ihmisellä, niin kauan kuin hän on tajuinen. Kaikki muu voidaan häneltä riistää, mutta jos hänen minuutensa jää, jäävät kaikki mahdollisuudet uuteen elämään, uuteen sielulliseen sisältöön. Olisiko nyt kansansielu ilman tätä minuutta? Ei ole. Kansansielullakin on minä-tajunta, johon sen jumalallinen aate personoituu. Ja sen minä-tajunta on ylhäältä tullut, niinkuin on ihmisen. Ihmisellä on yksilönä näkyväinen ruumis, joka ilmentää hänen minuuttaan. Kansan minuudella ei

ole yksilöllistä näkyväistä ruumista. Sen näkyväisenä ruumiina ja ilmennyksenä ovat kansan miljoonat yksilöt. Mutta näkymätön, yksilöllinen ruumis on sille kansallisaura. Kansansielu on käyttöväline, johon kansan minätaajunta on pukeutunut.

Entä tuo minä-taajunta itse? Onko se ihmisen kaltainen? Tuskin. Ei ainakaan tavallisen ihmisen, joka elää yhdessä ainoassa yksilöllisessä ilmennyksessä. Kansansielu on joukkosielu, ja kansan minuus on tavallaan kollektiivinen minuus, ainakin yksilötaajunta, joka voi elää miljoonien yksilöiden kautta ja välityksellä ja samalla niiden ylä- ja ulkopuolella. Mahtava olento siis, jota meidän tulee kunnioittaa ainakin enkelin nimellä! Se on kansan suojelusenkeli eli – jos saan käyttää sanamuotoa, jonka vuonna 1913 muodostin – „kansallishaltia”.

Suomalaisuuden aate ei siis ole jumalallinen ajatus ainoastaan; se on myös personoituna suomalaisessa suojelusenkelissä. *Suomen kansallishaltia* edustaa henkimaailmassa suomalaisuutta, sen syntyä, sen historiaa, sen hedelmää. Suomen kansan yksilöt eivät yksilöinä edusta suomalaisuutta, vaan yhdessä, kansana. Kansallishaltia on kehityksen alainen, sentähden kansassakin suomalaisuuden aate voimistuu, tarkistuu, syvenyy, laajenee. Lahjakkaimmat yksilöt, runoilijat ja profeetat, ovat kansallishaltian lähettejä ja edustajia näkyväisessä maailmassa, mutta yksikään niistä ei personoi suomalaisuuden aatetta kokonaan, vain puolia siitä. Suomen kansallishaltia yksin on suomalaisuus ruumistuneena.

15.

Muinaisajan viisaat tiesivät kyllä näistä asioista. He tiesivät, että jokaisella kansalla oli oma enkelinsä, vartijansa ja taivaallinen isänsä. Hänestä saattoi sanoa, että hän oli valinnut kansansa ja ne yksilöt, ne sielut, jotka hänen kansassaan syntyivät. Tämä näkyy selvästi esim. vanhasta testamentista. 5 Mooseksen kirja sanoo: „Kun kaikkein Korkein jakoi pakanat ja hajoitti ihmisten lapset, silloin hän määräsi kansain rajat Israelin lasten luvun mukaan. Sillä Herran osa on hänen oma kansansa, Jaakob on hänen perintönsä” (32: 8-9). Tämä mieltäkiinnittävä lause on täynnä merkitystä! „Kaikkein Korkein” on tietysti Jumala, mutta „Herra” on juutalaisten kansallishaltia. „Herra” sai sentähden omansa. Rajat määrättiin „Israelin lasten luvun mukaan”, mutta tämän hebrealaisen tekstin ovat – kuten madame Blavatsky „Salaisessa Opissa” (I, 626) huomauttaa – oppineet septuaginta-kääntäjät ymmärtäneet merkitsevän „enkelien luvun mukaan”, joka käännös paremmin vastaa todellisuutta. Juutalaisten kansallishaltiaksi mainitaan vanhassa testamentissa myös pääenkeli Mikael (Dan. 10: 21), joka muuten usein toimii Jehovan edustajana. Samaten puhutaan nimenomaan persialaisten ja kreikkalaisten kansallishaltioista. (Dan. 10:nnessä luvussa esim.), vaikka suomentajat – arvatenkin ymmällään tekstin tarkoituksesta – ovat käyttäneet sanaa „ruhtinas” ja Mikaelistakin sanoneet „yksi ensimmäisiä ruhtinaita” (Dan. 10:13).

Jos eivät muinaissuomalaiset puhuneet Suomen kansan haltiasta, riippuu tämä yksinkertaisesti siitä, että suomalaiset heimot eivät vielä olleet liittyneet kansaksi. Sitä vastoin he kyllä palvoivat perhe-, suku-, heimo- ja maajumalia ja nimittivät niitä haltioiksi. Samoin kuin muut kansat tiesivät suomalaisetkin heimot, vallan hyvin, että kaikkien haltioiden yläpuolella oli taivaassa „ukko ylijumala”, jota eivät sekoittaneet alue- y.m. haltioihin, mutta jolle eivät myöskään pystyttäneet „epäjumalan” kuvia niinkuin haltioille.

II.

KANSALLISHALTIA

16.

Onko kansallishaltia aistillisesti havaittavissa samoin kuin on kansallisaura? Onko kukaan meidän aikamme nähnyt esim. Suomen kansallishaltian? Runoilijamme kyllä puhuvat „Suomen suojelusenkelistä” ja heidän intuitsioninsa siihen uskoo, mutta materialistinen aikamme pyytää aistillisia havaintoja. Onko niitä?

Kaksi selvänäköistä kuvausta on julkaistu „Tietäjässä”. Toisessa sanotaan:

„Tahdon tässä kertoa ihanasta näystäni, minkä näin uutena vuotena teosofisessa matineassa Työväentalolla. Olen monasti ajatellut niin sanotusta kansallishaltiaista, että minkälainen se mahtaa olla meillä suomalaisilla, onkohan se meidän Deevamme ruman vai kauniin näköinen, onko se miehen vai naisen muotoon pukeutuneena, vai liekö se ilman muotoa? Näin olen sitä kuvitellut mielessäni, mutta en ole voinut saada miettimiselleni mitään tulosta tästä. Vaan nyt se mystério aukeni silmiäni eteen, kun ylisihteerin esitelmässään siirsi sieluni silmän, kosketellessaan Suomen kansan henkisiä tehtäviä nykyään ja ennen.

„Suomalainen Deeva eli suomalaisten kansallishaltia on — millaisena minä sen näin — ihmeellinen keskus. En voi sen muotoa pukea sanoihin, sillä se on tavallaan ilman muotoa. Mutta millaisena minä sen näin, niin se muistutti ensin loistavaan siniseen pukuun puettua ihanata jumalallista naisolentoa, jonka vaatetus oli itse Suomen maa, ja tämä olento oli yhdistyneenä maahan ja hänen kasvonsa muistuttivat nousevan kesäaamun aurinkoa, joka nousee taivaanrannalta ja luo monenväriset säteensä yli maan pinnan. Näistä ihanan loistavista kasvoista lähti neljä sädettä, jotka kulkivat yli maapallon. Keskeltä kasvoja lähti keltainen säde, mikä kulki yli Europan ja Egyptin ja Himalajan. Läntiseltä puolelta kasvoja kulki sininen säde, joka kulki yli Atlantin ja Skandinavian ja Englannin ja Amerikan. Itäisellä puolella kasvoja näin vihriän säteen, joka myös kulki yli maan pinnan, ja kasvojen yläosasta kulki kohti avaruutta sinertävänpunainen säde, joka kohosi kohti ääretöntä korkeutta. Kaikki nämä säteet peittivät Suomenmaan sisäänsä.” (Tietäjä 1915, s. 39 seur.)

Toisessa kuvauksessa sanotaan:

„Valtakuntien ja maiden vaakunat ovat myös vertauskuvia. Kilvessä oleva kruunu kuvaa sitä jumalallista haltiaolentoa, joka näkymättömästä maailmasta käsin johtaa kansan kohtaloita ja kehitystä. Vaakunassa oleva leijonan, kotkan, liljan tai muu kuva symbolisoi niitä taivaallisia sotajoukkoja, jotka ympäröivät kansallisdeevaa ja saavat värityksensä kansallisesta aurasta. Tietysti nämä vaakunat samoin kuin aateliskilvet saattavat olla huonosti valittuja, kun valinta ei ole okkultisella tavalla tapahtunut.

„Mitä nyt erityisesti Suomen vaakunaan tulee, on sen valinnassa mielestäni tapahtunut erehdys. Suomen vaakunassa on leijona herttakruunu päässä. Kruunusta en välitä mitään, mutta leijona ei ole paikallaan. Minun silmilleni ei ainakaan Suomen kansallishaltia joukkoineen ole näyttäytynyt leijonan muodossa. Jos siitä kuvan tahtoisin antaa, olisi se pikemmin seuraava:

„Päivä on valkenemassa, ja etäältä, auringonnousun puolelta, kuuluu suurten siipien hiljainen suhina. Auringon noustessa kohoaa mahtava kotka taivaanrannalle. Levitetyin, kirjavin siivin se lähenee. Jo voimme eroittaa kultakruunuisen haltian, joka seisoo kotkan päässä ja ohjaa sen lentoa. Jo voimme eroittaa, kuinka linnun hohtavat siivet ovat muodostetut lukemattomista taivaallisista olennoista, jotka deevan käskyjä totellen liikkuvat järjestyneissä ryhmissä. On aivankuin kansallishaltia itse toisi auringon mukanaan ja kuin hänen joukkonsa sointuvassa matalaäänisessä hymnissä laulaisi päivän vuoresta esille.” (Tietäjä 1914, s. 149 seur.)

17.

Jos tunnemme ihmisen vain näöltään, emme vielä tunne häntä henkilökohtaisesti. Saatamme tehdä johtopäätöksiä ulkomuodosta sisäisen ihmisen suhteen, mutta emme voi sanoa häntä tuntevamme, ennenkuin joudumme lähempään kosketukseen hänen kanssaan. Todelliseen tuntemiseen vaaditaan psykologista pohjaa vielä suuremmassa määrässä kuin fysiologista.

Sama on suhteemme näkymättömän maailman olentoihin, jotka ovat ainoastaan yliaistillisesti havaittavissa. Jos sisäisillä aisteillamme näemme semmoisen olennon ulkomuodon ja siis aistillisesti reagoimme hänen läsnäolonsa vaikutukselle, emme vielä tunne häntä kuin „näöltä”. Oppiaksemme tuntemaan häntä personallisesti, täytyy meidän joutua psykologiseen kosketukseen hänen kanssaan. Psykkiseen eli yliaistilliseen kontaktiin perustuu tässä tapauksessa vain „näöltä” tunteminen, jota vastoin psykologinen kosketus on oleva henkistä laatua.

Entä henkinen kosketus? Mikä se on? Se on sitä, että toinen minä kohtaa toista sen omalla tasolla. Näkymättömän maailman olennolla ei ole fyysillistä ruumista; hänen minänsä ei siis voi kohdata ihmisen minää näkyväisessä maailmassa. Ihminen sitä vastoin on sisäisen rakenteensa nojalla näkymättömänkin maailman jäsen. Hänelle sentähden on mahdollista minässään kohota fyysisestä maailmasta henkimaailmaan ja siellä joutua minänä kosketukseen näkymättömän olennon minän kanssa.

Tapahtuuko semmoinen koskaan? Tapahtuu. Runoilijan inspiratsioni esim. nostaa hänet tietämättään (ehkä joskus tietoisenaakin) henkimaailmaan. Runoilijaneron todellinen intuitsioni on täten tavallaan luotettavampaa tietämistä henkimaailman asioista ja olennoista kuin paljas yliaistillinen eli selvänäköinen havainto. Molemmat yhdessä luovat sitä vastoin todellisen salatieteellisen tiedon.

On huomattava, että runoilijan nerollisuus ei ole kyky laatia runoja ainoastaan, vaan ennen kaikkea sielun ja hengen määrätty, korkea kehitys. Ennenkuin ihminen kykenee personallisesti seurustelemaan henkimaailman olentojen kanssa, täytyy hänen olla henkisesti niin kehittynyt, että tajuisena ja ajattelevana minuutena jaksaa liikkua heidän parissaan. Ja koska henkimaailman olennot ovat erilaisilla kehitysasteilla, vaatii kunkin olentoryhmän personallinen kohtaaminen ihmisenkin puolelta yhä korkeampaa ja syvempää henkistä kehitystä. Saatamme suorastaan puhua ehdoista, joiden täyttäminen on välttämätön, ennenkuin ihmiselle avataan portit toisen tai toisen henkiolentoryhmän eli „taivaallisen hierarkian” tuttavuuteen.

Syytä saatamme kysyä: mikä kehitystaso, mikä henkinen pohja on oleva sillä ihmisellä, joka tahtoo oppia kansallishaltiaa tuntemaan ja ymmärtämään?

18.

Ihmisessä ei ole mitään psykologisia yhtymäkohtia korkeamman henkimaailman kanssa eikä hän voi tätä ollenkaan ymmärtää, ellei hän osaa sanan varsinaisessa merkityksessä rakastaa. Rakkaus yksin on avain, joka avaa hänelle taivaan valtakunnan portit. Ellei hänen sydämessään asu rakkautta, saa hän turhaan kolkuttaa taivaan ovelelle.

Mikä sitten on rakkaus? Se on henkinen todellisuus eikä aistillinen. Aistillinen rakkaus on hetken lapsi, se on oikullinen, muuttuva, haihtuva. Se asuu aivoissa eikä sydämessä. Mutta niinkauan kuin se kestää, on ihminen sen orja. Henkinen rakkaus sitä vastoin on kotoisin iäisyysvaltakunnasta, se on uskollinen, pysyvä, muuttumaton. Se on valloittanut ihmisen sydämen, mutta samalla tehnyt ihmisen vapaaksi. Ei koskaan ihmisen ole niin helppo kasvaa pois itsekkyyden ja pahan kahleista kuin todellisen inhimillisen rakkauden turvissa.

Niin kauan kuin ei ihminen rakasta, ei hän vielä ole henkiolento *de iure*. Hän on vain fyysillinen minä-olento, jonka itsetietoinen elämä katkeaa fyysillisessä kuolemassa. Mutta sitä myöten kuin hän oppii rakastamaan, sitä myöten hän rakentaa itselleen kuolemanjälkeistä itsetietoisuutta. Rakkaus tekee hänestä henkiolennon – ei ainoastaan *de facto*, vaan myös *de iure*.

Rakkauden tunnusmerkkinä on uskollisuus, kestävyys, iloinen antaumus. Ruumiillisessa maailmassa aistit sitä palvelevat. Se ei pelkää aistillisia ilmaisumuotoja, mutta sen olemus ei niihin tyhjenny. Sen silmämääränä ei ole aistillinen nautinto, vaan rakastetun inhimillinen onni. Mikä maallinen rakkaus paraiten kuvaa meille sitä henkistä tunnetta, josta tässä on kysymys? Mikä muu kuin runoilijain ylistämä äidin rakkaus! Morsian voi ylkänsä hyljätä, ystävä ystävänsä, mutta koska äiti poikansa unohtaa? Äidin rakkaus ei paljoakaan itselleen pyydä, se etsii vain lapsensa onnea. Kaikkea se kärsii, ja kaikkea se kestää. Kaiken pahan se torjuu, kaiken hyvän se uskoo. Ei horjuta sitä lapsen kiittämättömyys, ei hänen kylmyytensä, ei hänen tuottamansa surut ja tuskat. Äidin syli on rakastetulle aina avoin. Missä äidin rakkaus on, siellä on väsyneellä matkamiehellä koti.

Äidin rakkauden taustana on veriside. Mutta jos eliminoimme pois sen siteen, joka salaisesti ehkä pakoittaa äitiä rakastamaan, on meillä eheä ja ihana kuva todellisesta henkisestä rakkaudesta.

Ne ihmiset siis, jotka äidin tavalla osaavat rakastaa, ne voivat sanoa olevansa henkiolentoja. Jos he ovat runoilijoita tai salatieteilijöitä tai näkijöitä, joutuvat he silloin tekemisiin korkeamman henkimaailman kanssa; tarkemmin sanoen: korkeamman henkimaailman ensimmäisen asteen eli osaston kanssa. He pääsevät kosketukseen n.s. enkelein kanssa, ihmisyksilöiden „korkeampien minuuksien” ja suojelusenkeleiden kanssa, näkymättömien opettajien ja johtajien kanssa. Mutta vielä he eivät opi tuntemaan kansallisia suojelusenkeleitä eli deevvoja, kansallishaltioita.

19.

Mitä psykologista kehitystä vaaditaan näet siltä ihmiseltä, joka pyrkii ymmärtämään kansallishaltiaa? Hänen on pitänyt rakkaudessa ottaa vielä suuri askel eteenpäin.

Opittuaan yksilöllisesti ja uskollisesti rakastamaan on ihminen altis kahdenlaiselle houkuttelevalle harhalle. Toinen on hieno ja peitetty itsekkyyks, joka kuiskaa: „nyt sinä olet oppinut tekemään toisen ihmisen onnelliseksi; sinä olet ratkaissut elämän ongelman, ja palkkioksi on oma onnesi. Varjele siis onneasi. Maailma on täynnä pahaa. Suojele itsesi ja rakastettusi siltä. Älä maailmasta välitä. Olethan sinä taivaan asujain. Elä siis maankin päällä, niinkuin eläisit taivaissa.” Toinen ääni on katkeran pessimistinen ja se puhuu ihmiselle: „mitä hyvää sinulle on kaikista ponnistuksistasi ja voitoistasi? Mitä hyötyä niistä on

toisillekaan? Maailma elää onnellisena itsekkyydessään. Ei se pyri muuhun kuin himojensa täyttämiseen. Koko elämä on korkeammalta kannalta katsoen narripeli. Ihmiset ovat houkkioita: paras on jättää heidät omaan rauhaansa. Viisas kaipaa kuolemaa. Hän haluaa maailmasta päästä. Mitä varten sinäkään eläisit? Et sinä kuitenkaan voi onnelliseksi tulla. Vaikka itse osaatkin rakastaa, ei ole toista ihmistä, joka olisi rakkautesi arvoinen ja osaisi sinua rakastaa. Polttavaa tuskaa on koko olemassaolo! Kärsimystä ja kurjuutta koko sinun elämäsi!”

Jos ihmisellä on sisäisen näkemisen lahja, voi hän tällöin tehdä seuraavan havainnon: Hän on todella henkimaailman kansalainen, sillä sen maailman olennot etsivät hänen seuraansa. Suuret joukot ihmeellisen ihania jumalolentoja pyrkivät hänen luokseen. Loistavat enkelit monenvärisissä hohtavissa puvuissa lähestyvät häntä, karkeloivat hänen ympärillään pehmeissä liikkeissä ja viehättävin elein, täyttävät ilman hurmaavalla soitolla ja laululla ja puhuvat hänelle sointuvissa säveleissä: „oi sinä maaemon lapsi, joka et vielääkään uskalla olla oma itsesi! Johan sinä olet itsesi voittanut, jo olet maallisen elämän kahleista vapaa, miksi siis enää epäröit? Ota vastaan palkinto, minkä ansainnut olet. Jätä ihmisten ilmat, jätä maailman metelit, ja liity niihin, jotka ovat sinun todellisia heimolaisiasi. Liity meihin! Me ymmärrämme sinua, me rakastamme sinua, meidän parissa olet onnellinen. Jätä kuoleman valtakunta ja tule tänne, missä kuolemaa ei ole. Taivas on sinun syntymäkotisi. Sinä olet enkeli ja jumala niinkuin me.”

Näiden houkutusten ympäröimänä ja ahdistamana ihmisen täytyy seistä hengessään lujana ja järkähtämättömänä. Hänen sielunsa syvyydestä täytyy kaikua viettelyksille vastaukseksi: „ihmisenä tehtäväni nähtävästi on toinen kuin seurata itsekkyyden ja oman onnen huumaavaa ääntä. Ihmisenä minun täytyy osata kieltää itseni ja luopua onnestani, jos elämä niin vaatii. Ihmisenä en saa ylpistyä omista saavutuksista enkä katkeroitua toisten itsekkyydestä. Ihmisenä minun tulee aina kärsiä ja kestää ja aina rakastaa.”

20.

Ihminen tekeekin sen huomion, että hillitessään ajatuksensa ja mielikuvituksensa hänelle avautuu uusi maailma uusine rakkauskäytännöineen. Kun hänen persoonallista sydäntään poljetaan ja hän tottuu rakastamaan pyytämättä tai odottamatta vastarakkautta, laajenee hänen sydämensä persoonattomaksi ja epäitsekkääksi. Kaikesta totuudesta hän iloitsee, kaikesta kauneudesta hän heltyy, kaikesta inhimillisestä hyvyydestä hän kiittolaisena lämpenee – ikäänkuin se häntä koskisi, – ja hän huomaa kummakseen rakastavansa jokaista ihmistä, joka hänen tielleen sattuu. Siinä rakkaudessa ei ole mitään itsekästä eikä siitä millään tavalla voisi puhua. Se on vain hiljaista riemua siitä, että on toisiakin henkiolentoja, joiden pohjimpana pohjana on jotakin hyvää. Se on aivankuin hän lempeytensä ja rakkautensa silmällä näkisi ihmisessä semmoista, josta heillä itsellään ehkei ole aavistusta. On aivankuin hän näkisi heissä jotain lupausta, jotain hyvää, jota hänen rakkautensa voisi tahtoa heissä esille. Ja hänen silmissään ihmiset itsestään jakautuvat ja ryhmittyvät omien kehitysmahdollisuuksiensa mukaan. Hän huomaa, kuinka toiselta ihmisryhmältä puuttuu toinen, toiselta toinen hyve tai ominaisuus. Hänen sydämensä alkaa tahtoa hyvää ja ajatella hyvää ihmisille ryhmittäin ja hänen sielunsa joutuu ikäänkuin painimaan niiden suurten voimien kanssa, jotka ilmenevät inhimillisinä hyveinä.

Tulee hetki, jolloin hän mielestään tuntee ihmiset ympärillään heidän syvintä itseään myöten. He ovat hänen omiaan ja omaisiaan erikoisella tavalla. Heillä on kaikilla jotain yhteistä, joka perustuu siihen, että ovat kaikki samaa kansaa. Jos hän nyt matkustaa ulkomaille ja joutuu tekemisiin vieraiden kansojen kanssa, astuu tämä samaisuus ja yhteenkuuluvaisuus omiin kansalaisiin nähden silmiin pistävästi näkyviin. Hän tuntee ymmärtävänsä ja rakastavansa omaa kansaansa erikoisemmin, vaikka kaikki ihmiset ihmisinä ovat rakastettavia. Ja tämä hänen erikoinen rakkautensa tekee hänelle mahdolliseksi syventyä oman kansansa

henkeen. Kaikki suuret sielut, runoilijat, sankarit, tietäjät, ovat tämän kokeneet. He ovat tällä rakkauskyyvällä syntyneet, sillä he ovat sen itsellensä kärsineet ja kamppailleet menneissä elämissään.

Jos ihminen tällöin on selvänäköinen, voi hän tehdä sen havainnon, että hänen minänsä nyt seurustelee sangen korkeiden ja loistavien henkiolentojen kanssa. Nämä olennot ovat jonkinmoisia pääenkeleitä, jotka suojelevat ja johtavat suuria enkeliryhmiä ja taivaallisia sotajoukkoja. Näiden pääenkelein joukossa on hänen omankin kansansa haltia eli deeva. Hän näkee, kuinka deeva johtaa alempia suojelusenkeleitä ja kuinka nämä kansan eläville ihmisyksilöille välittävät deevan inspiratsioneja. Hän näkee, kuinka kansan ulkonainen historia sisäiseltä ytimeltään on haltian historiaa. Hän näkee, kuinka kansa kehittyy rinnan haltiansa kanssa, kuinka kansallisuus ja kansan henki on personoituna haltiasa. Hän ymmärtää, mikä syvä henkinenkin totuus piilee vanhassa sanassa „sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto”, sillä keltä voi saada parempaa tietoa kansan sisimmästä luonteesta ja tehtävästä kuin siltä mahtavalta, näkymättömältä kuninkaalta, joka kansan kohtaloa ohjaa ja joka henkisesti katsoen juuri on kansa itse?

21.

Kansallishaltia on verrattavissa ihmisen minään, hänen sisäiseen, korkeaan, puhtaaseen minäänsä. Kansallishaltia on kansan korkeampi minä. Hän ei ole summasielu eikä kansansielun synnyttämä, vaan itsenäinen jumal-syntyinen olento. Olemme nimittäneet häntä „pääenkeliksi” ja sillä viitanneet siihen, että hän kuuluu henkijärjestöön eli hierarkiaan, joka ei välittömästi ole tekemisissä ihmiskehityksen kanssa. Hänen oma elämänsä kuluu puitteissa ja sääntöjen mukaan, jotka sille on määrännyt n.s. deeva-evoluutioni. Mutta pääenkelin kehitysmahdollisuuksiin ja tehtäviin kuuluu m.m. oman kohtalonsa liittäminen jonkun valitseman kansan kohtaloon.

Tämä liittyminen tapahtuu ajassa ja siitä hetkestä lähtien loistava deeva-olento on ainaudessa vuorovaikutuksessa kansansa sielun eli kansallis-auran kanssa. Hän ei ole enää täysin vapaa olento. Hän on rakkaudesta sitonut itsensä, vapaaehtoisesti rajoittanut enkelivapautensa. Nyt hän on riippuvainen kansasta ja sen yksilöistä. Ei hänen valtansa kansansa yli ole rajaton. Ei hän saata sitä johtaa ja ohjata mielinmäärin. Hän on pikemmin edelläkulkija, jota hänen kansansa verkalleen seuraa, ihanne, joka kajastaa profeettain silmiin, mutta jota kansa ehkei alussa tunne edes omakseen. Kansa saattaa pettää deevansa toivomuksia, jäädä kuuroksi hänen kuiskelleen ja vasta kaukaisia syrjäiteitä kierreltyään palata kansallishaltian tarkoittamalle tielle. Deeva, joka kansallis-auraan pukeutuneena aina tietää, mitä hänen kansansa ajattelee ja tuntee, ei pakota kansaa ajattelemaan ja tuntemaan, niinkuin hän soisi, vaan on itse niin sisällisen lujasti liittynyt kansan elämään, että hän pakottautuu kulkemaan kansan mukana, kansan yksilöiden yhteistajunnan mukana, vaikka itse näkisi suoran tien menevän toiseen suuntaan.

Hän on kansansa kasvattaja ja hän rakastaa sitä kuin äiti, joka varoittaa ja nuhtelee lastaan, joka näyttää sille ihannetta, mutta ei väkivallalla pakota sitä tottelemaan. Hänen rakkautensa on todella kuin äidin rakkaus, joka synnissä ja surussakin kulkee lapsensa rinnalla, lohduttaen, tukien, toivoa herättäen, eikä hänen rakkautensa väsy, vaikka kansa sokeudessaan tuottaa hänelle tulista tuskaa.

22.

Koska kansallishaltia on itsenäinen enkeliolento, joka vapaasta halustaan ryhtyy jonkun kansan johtajaksi, onko silloin taattu, että jokaisella kansalla on oma deevansa? Ei ole, eikä jokainen kansa olekaan siinä asemassa, että sillä olisi oma kansallishaltiansa. Suojelusenkeli liittyy kansaan vasta silloin, kun kansalla

on jokin historiallinen tai muu kultuuritehtävä suoritettavanaan. Kaikilla suurilla valtakunnilla on henkijohtajansa, mutta ei joka kansanheimolla.

Mistä sitten tiedämme, onko esim. Suomen kansalla oma haltiansa? On olemassa varma tunnusmerkki, josta tämän voi päättää: poliittinen ja valtiollinen itsenäisyys. Kansa tulee varmasti itsenäiseksi, kun enkeli ottaa sen johdon käsiinsä. Tällä hetkellä meidän ei enää tarvitse epäillä Suomen deevan olemassaoloa. Ne, jotka vuosia tai vuosikymmeniä sitten tiesivät, että Suomella oli oma kansallishaltia, he tiesivät myös, että Suomi ennemmin tai myöhemmin saavuttaisi valtiollisen itsenäisyyden. Niinpä vuodesta 1910 lähtien puhuin suljetuissa teosofisissa piireissä Suomen tulevasta vapautumisesta Venäjän holhonalaisuudesta, uskalsinpa mainita vuodenkin (1915, sittemmin 1917). Julkisissa kirjoituksissani ja esitelmissäni puhuin Suomen päivästä, joka pian koittaisi ja jota ruusunhoitoiset pilvet taivaanrannalla jo ennustivat. Keskellä aikaa, joka monen mielestä näytti yhä synkistyvän, olin täynnä optimistisinta uskoa ja toivoa.

23.

Suomen kansallishaltiaa koetin ensi kerran julkisesti kuvata esitelmässäni Tukholman europpalaisessa teosofisessa kongressissa kesäkuulla 1913. Puheeni herätti silminnähtävää ihastusta ulkomaalaisissa kuulijoissa; muuankin ruotsalainen vanhus vakuutti kyyneliin heltyneenä, että „nyt vasta hän tiesi, mitä isänmaanrakkaus on”; monet englantilaiset y.m. vieraiden maiden kansalaiset selittivät ihmetellen, että tunsivat selvästi tajunneensa puheen sisällön, vaikeivät sanoja ymmärtäneet. Samasta aiheesta – „Suomen deevan tehtävä” – pidin heti jälkeenpäin pari esitelmää Suomen teosofisilla kesäkursseilla 1913, ja nämä esitelmät, jotka alkuaan julkaistiin kirjassa „Suomen kansallishaltia”, muodostavat nyt käsillä olevan kirjan ensimmäisen osan.

III.

SUOMEN DEEVAN HISTORIASTA

24.

Suomi oli lähes seitsemän sataa vuotta Ruotsin valtakunnan alla; oliko Suomen kansalla silloin oma kansallishaltiansa? Ei, kansamme oli silloin — ainakin alkuaikoina — syrjäytetyssä asemassa, se vasta vähitellen ryömi päivänvaloon metsien ja korpien siimeksestä, sillä ei ollut omaa haltiaa, sen kohtalot olivat punoutuneet Ruotsin kansan kohtaloihin, ja Ruotsin deeva johti Suomenkin kansan askeleita.

Milloin sitten Suomi sai oman haltiansa? Tarkalleen sitä ei voi määritellä fyysisissä vuosissa, mutta se varmasti tapahtui ainakin keskiajan lopulla, sillä uusi aika toi heti mukanaan suomalaisia tuulahduksia kansallisauraan. Eikä kulunut kahtakaan vuosisataa, ennenkuin kansassa alkoi näkyä selviä oireita siitä, että se nyt oli muodostumaisillaan orgaaniseksi kokonaisuudeksi. Sen historia meille todistaa. Ajan hengen vaikutuksesta alkoivat 1700-luvun alussa muutamat yksilöt — ja vuosikymmenien vierieissä niiden lukumäärä yhä kasvoi — irtautua hengessään „emämaan”, s.o. Ruotsin, kansallishaltiaista. Nämä yksilöt eivät tienneet mitään henkimailman asioista, mutta alkoivat poliittisista ja ekonomisista syistä ajatella Suomea ja Suomen kansaa sinään, jopa Ruotsista irtaantunuttakin Suomea. Semmoinenkin tapaus kuin Viipurin valloitus v. 1710, jolloin asukkaat pakoitettiin vannomaan kuuliaisuutta Venäjän tsaarille oli omiansa horjuttamaan Suomen kansan lapsellista uskollisuutta Ruotsia kohtaan. Vuoden 1739 tienoilla oli Suomessa jo paljon „mätämunia”, jotka ajattelivat Suomea irrallaan Ruotsista, vaikka ajatuksissa enimmäkseen kangasteli jonkunlainen liittyminen Venäjän mahtavaan valtakuntaan ja turvautuminen sen apuun. Tämä näkyi valtiopäivilläkin 1740 Tukholmassa. Venäjän keisarinna Elisabetin kuuluisa manifesti v:lta 1742 lupasi suomalaisille kaikkea hyvää, jos he luopuisivat Ruotsista, ja Venäjä hallitsikin Suomessa v. 1742-1743. Ensimmäisiä, jotka uskalsivat ajatella Suomea todella itsenäiseksi valtakunnaksi, oli muuan samoihin aikoihin elänyt Tandefelt. Sittemmin tapaamme miehiä semmoisia kuin Wijkman, Fredenstierna, Boije, puhumattakaan Yrjö Sprengtportenista ja Anjalan miehistä, jotka kaikki kyllä haaveilivat itsenäistä ja vapaata Suomea, vaikka heidän unelmansa ei pitkään aikoihin ollut toteutuva. Olihan Suomi vähällä joutua itsenäiseksi diplomaattisista syistä 1700-luvun puolivälissä, mutta kun Ruotsin valtiopäivät taipuivat keisarinna Elisabetin tahtoon ja valitsivat Ruotsin kuninkaaksi Adolf Fredrikin, sai Suomi jäädä edelleenkin Ruotsin yhteyteen. Vasta Napoleon I lupasi Suomen Aleksanteri I:lle. Ja Suomen sodan kautta 1808-09 liittyi sadaksi vuodeksi Suomen kohtalo Venäjän kohtaloon.

Valtiollinen itsenäisyys olisikin ollut Suomelle ennenaikainen, niin kauan kuin ei Suomen kansa ollut herännyt oman kansallisuutensa tuntoon. Tämä herääminen tapahtui viime vuosisadalla Venäjän vallan aikana, ja siitä kasvanut henkisen itsenäisyyden tunto teki lopulta valtiollisenkin itsenäisyyden välttämättömäksi. 20:nneen vuosisadan suuri saavutus on poliittinen itsenäisyys ja sen asteittainen lujittuminen.

Huntu, joka kauan oli peittänyt kansallishaltiamme kasvoja, putosi maahan, silloin kun Suomi tuli vapaaksi ja itsenäiseksi.

25.

Deevamme teki sangen merkillisen kokemuksen kansallissodan aikana n.s. punaisena talvena 1917-1918. Jos sitä vertauksella kuvaisimme, sanoisimme että kansallishaltiamme silloin tuli ruoskituksi tuomareinsa nähden, melkeinpä ristiinnaulituksi. Voisimme myöskin verrata kansallishaltiaamme ihmiseen, joka jalosti alistuen kohtaloonsa painaa päänsä alas ja luo katseensa maahan, ottaen kantaakseen syytöksen, johon tietää itsensä viattomaksi. „Punaiset” näet olivat kyllä ajan hengen vaikutuksen alaisia, mutta eivät osanneet ottaa vastaan sen puhtaita ja väärentämättömiä inspiratsioneja, joita deevammekin olisi totellut. „Valkoiset” taas olivat kyllä kansallishaltiamme palvelijoita ja puolustajia, mutta eivät hekään ymmärtäneet hänen sisäistä, suomalaista olemustaan, vaan antoivat olosuhteiden pakottaa sekä valkoisia että punaisia ratkaiseviin toimenpiteisiin.

Ymmärtääksemme tämän salaperäisen ristiriidan täytyy meidän luoda silmäys taaksepäin erääseen käänteentekevään kohtaan deevamme omassa kehityshistoriassa. Koettaessamme edellä kuvata kansallishaltian psykologista olemusta (luvussa II: Kansallishaltia) oli tarkoituksemme tehdä selväksi, että kansallishaltia on olento, joka rakastaa ja osaa rakastaa. Hänen rakkautensa ei ole itsekäs eikä persoonallisesti rajoitettu. Se on laadultaan äidin rakkauden kaltainen, mutta se kohdistuu eroituksesta kaikkiin ihmisiin ja eläviin olentoihin, riippumatta esim. rodun tai kansallisuuden rajoituksista. Deeva on vapaaehtoisesti valinnut jonkun kansan omakseen ja huolenpitonsa esineeksi, mutta tämä ei merkitse että hän olisi „riidassa” tai „vihassa” minkään muun kansan tai sen johtavan enkelin kanssa. Hänen sydämeensä mahtuu vain rakkaus.

Deevat eivät siis keskenänsä sodi.

Ihmiskunnan historiallisen kehityksen kulku on sitä vastoin vaatinut, että maapallon kansat alituisesti ovat kamppailleet keskenään. Deevojen rakkaus kansoihin ja kansojen isänmaanrakkaus on täten tullut vereen kastetuksi ja ikäänkuin saavuttanut siveellisen voimansa veriuhrissa oman maan puolesta ja taistelussa toisia vastaan. Kansat eivät koskaan ole katsooneet sodassa tappamista tavalliseksi murhatyöksi, vaan sodassa kaatuminen on aina ollut kuolemista kunnian kentällä. Sota ei yksilön eikä kansan elämässä vaikuttanut ehkäisevästi henkiseen kehitykseen, vaan päinvastoin. Tämä katsantotapa selviää vanhojen kansojen pyhistä kirjoista. Indialaisen uskonnollisen kirjallisuuden ihanimpia helmiä on Bhagavad Gita eli Herran laulu. Siinä annetaan mitä syvällisintä opetusta siveellisessä, filosofisessa ja mystillisessä itsekasvatuksessa. Monet hartaat lukijat pitävät sitä paljon sisältöriikkaampana kuin kristillisiä evankeliumeja. Kuitenkin Bhagavad Gitan mystillisen ja korkean opetuksen kehys ja tausta heti pistää silmään: se on taistelutantereelta otettu. Keskellä suurta sotaa, keskellä taiston tuoksinaa antaa sotavaunujen ohjaaja, jumalallinen Krishna neuvojaan ja ohjeitaan opetuslapselleen, vaunussa seisovalle sotaaurholle, Ardshunalle. Kun Ardshuna alussa epäröi miekan käytön hyötyä ja oikeutusta „omia sukulaisia vastaan”, rohkaisee ja rauhoittaa häntä Krishna viittaamalla siihen, että ihmisen aatmaa eli henkistä itseä ei voi miekalla tappaa. Vaikka väitettäisiinkin, että koko sota ja taistelu on vertauskuvaa ihmisen sielussa tapahtuvasta hyvän ja pahan kamppailusta — niinkuin se tietenkin on oikein ymmärrettynä, — on kuitenkin kuvaavaa silloisen ajan hengelle, että mystillisen hartauskirjan kehys on semmoisista aineksista kyhätty.

Samalla tavalla muinaissuomalaisten pyhä muistomerkki Kalevala kuvaa suurta sotaa Väinölän ja Pohjolan kansojen välillä, joka sekin vertauskuvallisesti on valon taistelua hyvien ja pahojen voimien välillä sekä historiassa että ihmissielussa.

Taistelua, taistelua oli elämän tunnussana vanhoina aikoina! Entä nyt?

Nyt voisi ainakin olla toisin.

Kun Buddha esiintyi maan päällä – joka tapahtui noin 600 vuotta ennen Kristusta, – hän, aavistaen Jeesuksen Kristuksen suurta tulevaa lunastustyötä, opetti ensimmäisenä nimenomaan, että ihmisen tuli kieltäytyä kaikesta väkivallasta, kaikesta tappamisesta, kaikesta sotimisesta, jos hän Buddhaa tahtoi seurata. Hän, Gautama Buddha, lausui ensimmäisenä nuo ihanat sanat: viha ei koskaan lopu vihalla, viha loppuu ainoastaan rakkaudella.

Ja kun aika oli täyttynyt, syntyi vapahtaja maailmaan, Jeesus Kristus, jonka uusi ennen kuulumaton evankeliumi kaikui läpi taivaiden ja maiden: viha ja suuttuminen on pahaa – puhumattakaan väkivallasta, verenvuodatuksista, – ja paha jää aina pahaksi, ei mikään tarkoitus sitä pyhitä; elääkseen ei ihmisen tarvitsekaan tehdä pahaa, vaan voi kohdistaa voimansa hyvään. Kuka tahtoo, että toiset olisivat hänelle pahoja? Älköön hän sitten itsekään olko paha toisille. „Rakastakaa muukalaisia eli n.s. vihollisianne, siunatkaa niitä, jotka teitä sadattelevat; tehkää hyvää niille, jotka teitä vihaavat, ja rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä parjaavat ja vainoavat, että olisitte taivaallisen Isänne lapsia, sillä hän antaa aurinkonsa nousta niin pahain yli kuin hyväinkin, ja antaa sataa niin vanhurskaille kuin väärillekin. Sillä, jos rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mitä palkkaa teillä siitä on? Eivätkö publikaanitkin tee samoin? Ja jos osoitate ystävällisyyttä ainoastaan veljillenne, mitä erinomaista te siinä teette? Eivätkö pakanatkin tee samoin? Olkaat siis te täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.”

Semmoinen oli Kristuksen sanoma ja Kristuksen vaikutus. Hän vuodatti henkensä ihmiskuntaan. Hänen kuolemansa jälkeen on rakkauden tie ollut avoinna joka ihmissielulle, joka Kristusta seurata tahtoi, vaikkei hän Kristuksen nimeä olisi kuullut. Mutta kuinka moni on Kristusta seurannut? Ne, jotka sitä ovat tehneet, ovat enimmäkseen pysyneet salassa maailmalta.

Sillä maailma ei ole vielä Jeesusta Kristusta omaksunut. Ihmiskunta ei vielä ymmärrä vapahtajan suurta työtä. Kansat eivät vielä ole oppineet kulkemaan Jeesuksen jäljissä.

Jos maailma ymmärtäisi, mitä Kristus sille on antanut, se luopuisi sodasta ja verenvuodatuksista. Jos kansat todella tahtoisivat olla kristittyjä, he takoisivat miekoistaan auroja, lopettaisivat kuolemanjuoksunsa maallisen vallan kilpакentällä, antautuisivat veljelliseen yhteistoimintaan kulttuuritehtävissä ja kilpailisivat keskenään sisäisten olojensa onnellisiksi järjestämisessä.

Mutta synkältä vielä näyttää.

27.

Eikö siis ole mitään vallassaolijoita, jotka samalla olisivat Kristuksen hengen täyttämiä? Ehkei ole maan päällä, mutta henkimaailmassa on.

Jeesuksen Kristuksen vaikutus ja työ ei suinkaan rajoittunut fyysilliseen maailmaan. Päinvastoin voimme sanoa, että sen varsinainen ala on ollut ja on näkymätön henkimaailma, jonka jäsen ihminenkin on. Monen monet ovat ne henkiolennot, joiden sielu ja sydän on auennut vapahtajan sanalle. Huomattavimpia niistä ovat useat suuret ja loistavat deevat. Kristuksen jalkojen juuressa istuvat korkeat jumalat ja viisaat tietäjät.

Suomenkin kansallishaltia kuuluu näiden joukkoon. Monta sataa vuotta sitten meidän deevamme heräsi näkemään ja tajuamaan Kristus-rakkauden ihannetta, sitä veljeyden ihannetta, joka kansojen kesken

toteutettuna kieltää sodan. Tämä herämys oli käänteentekevä tapaus hänen elämässään. Hän ymmärsi, että jos hän ottaisi Suomen tai minkä tahansa kansan kohtalon ohjatakseen, hänen velvollisuutensa olisi inspiroida sitä yrittämään semmoista, jota ei yksikään kansa maan päällä vielä ollut yrittänyt. Ei hän ollut yksin. Oli toisiakin deevoja, jotka näkivät ihanteen. Oli tovereita hänellä, joiden kanssa hän solmi liiton, liiton veljeyden toteuttamiseksi maan päällä.

Sitten tuli aika hänen laskeutua maan piiriin ja yhtyä siihen kansaan, jonka hän oli valinnut. Ja tälle kansalle hän päätti opettaa, että viha ei lopu vihalla, vaan rakkaudella, ja että väkivallan miekka on taottava työn auraksi. Kansa, jota hän rakasti, oli kovia kokenut; se oli oppinut raatamaan, kärsimään ja kestämaan. Rikkaus ja loisto, kunnia ja menestys ei ollut sen kansan silmiä sokaissut. Se oli kansa, joka tiesi, missä elämän todelliset arvot piilivät. Se oli laulun ja tiedon ja sanan mahdin kansa. Oliko se kuuleva ja ymmärtävä haltiansa ääntä?

Merkit siihen päin viittasivat, ja deeva oli täynnä toivoa, mutta myös täynnä pahaa pelkoa, sillä ihmisten mielet ovat kuin rannan kaislat: mihin päin tuuli kulkee, sinne päin mielet kallistuvat. Sota kulki yli Suomen niemen, silloin kun Suomi Ruotsista irroitettiin. Sodan jalkoihin uhkasi Suomi vaipua sata vuotta myöhemmin, kun maailmansota puhkesi. Oliko Suomen irtautuminen Venäjästä tapahtuva ilman verenvuodatusta? Merkillinen kokemus, suurta toivoa ja riemua herättävä, oli suurlakko marraskuun alussa v. 1905. Henki vei aineesta voiton, rakkaus ja yksimielisyys vihasta ja vainosta. Mutta suurlakon kultainen opetus unohtui. Taas turvauduttiin mielikuvituksessa ja todellisuudessa väkivallan ja itsekkyyden maailmanoppiin.

Kansallishaltia lähetti kansallisauraan omia taivaallisia inspiratsionejaan, jotka lauloivat suomalaisen ihanteen puhtaasta ylevyydestä. Mutta harvat kuulivat hänen äänensä, sillä se kosketteli liian sisäisiä ja salatuista kielistä Suomen kansan sydämessä. Suuret joukot sitä vastoin olivat alttiit toisenlaisille vaikutuksille, jotka nekin olivat korkeita, jaloja ja personattomasta ihmisrakkaudesta lähteneitä ja joita kansallishaltia niiden puhtaudessa kannatti, mutta jotka helpommin mukautuivat ihmisten itsekkäiden näkökantojen mukaisiksi.

Mitkä olivat nämä vaikutukset? Ne lähtivät ajan hengestä.

28.

Ajan henki kulki ja kulkee sosialistiseen suuntaan.

Käytän sanaa „sosialistinen”, sentähden että se jokaiselle selittää jotakin, en sentähden, että se tarkasti kuvaasi, mitä tarkoitan. Sosialismi tässä merkityksessä ei ole työväen etuja ajava maailmankatsomus eikä mikään puolueohjelma, vaikka sen maailmankatsomukseen ja yhteiskunnalliseen ohjelmaan sisältyy köyhälistönkin nostaminen ja nouseminen. Voin yhtä hyvin jättää käyttämättä tuota sanaa, jolla ei enää ole yhtä kaunis kaiku kuin ennen, — hyvä vain, että se edes ohimennen tuli mainituksi. Nimistä on turha väitellä, kun on tosiasioista kysymys.

Mikä siis on ollut ajan henki jo kauan — aina valistusajasta lähtien? Se henki, jonka otsalla loistavat nuo ihmeelliset vapaamuurarilooshien lahjoittamat sanat: veljeys, vapaus, yhdenvertaisuus! Ranskan suuri vallankumous 1789 otti lippuunsa nuo taivaalliset taitosanat. Ranskan vallankumous ei osannut niitä täydelleen toteuttaa. Suuria olosuhteiden parannuksia saatiin aikaan, mutta vereen tahrattiin kuitenkin ihanteet ja aatteet. Vaan silti aatteet eivät kuolleet. Ne elivät läpi viime vuosisadan, saivat aikaan vallankumouksen siellä ja täällä, vapauttivat eri maanosien neekerit ja Venäjän talonpojat orjuudestaan, tekivät naisen yhteiskunnallisesti miehen vertaiseksi, saivat aikaan sosialistiset raittius-, rauhan- y.m. liikkeet,

aiheuttivat vertailevan uskontotutkimuksen, teosofisen totuuden etsinnän, spiritistisen liikkeen j.n.e., ja lihaantuivat lopulta jälleen kansojen ja yksilöiden tajuntaan maailmansodan hirmuisten tuskien synnyttäminä.

Mitä nuo kuolemattomat aatteet sitten tahtovat ja tavoittelevat? Niin yksinkertaisia ja luonnollisia asioita, ettei luulisi yhdenkään ihmisen voivan muuta toivoa ja tahtoa, ja kuitenkin niin vaikeita toteuttaa, että terävimmätkin ajattelijat ja ihmistuntijat pitävät niitä mahdottomina.

Vapaus sanoo:

Jokainen ihminen on henkiolentona vapaa, jokainen on kutsuttu totuutta etsimään ja itseään tuntemaan. Tietämättömyys olkoon ihmistä alempien olentojen tunnusmerkki, ihminen on oikeutettu ja kutsuttu tietoon, sivistykseen, henkiseen kehitykseen ja itsetuntoon. Ei mikään valtiomahti, ei mikään kirkko, ei mikään laitos saa rajoittaa tai ehkäistä ihmisen vapaata henkistä ja inhimillistä elämää. Ihmisen täytyy saada etsiä vapaasti, ajatella ja tuntea vapaasti ja vapaasti tuoda ilmi mitä hän hengessään löytää. Pakko ja sorto loukkaavat hänen sisäisimpiä, luonnollisimpia inhimillisiä oikeuksiaan. Olkoon jokainen ihminen oma itsensä, vasta sitten on onni mahdollinen.

Veljeys sanoo:

Voidakseen elää fyysisessä maailmassa tarvitsee ihminen ruumiillista ravintoa, asunnon eli kodin ja vaatteet. Tämä kaikki on työllä hankittava ja valloitettava luonnolta. Jos hän olisi yksin maan päällä, ei hänellä olisi kilpailijaa luonnon antimista. Nyt hän ei ole yksin, vaan ihmisiä on miljoonittain yhtä aikaa fyysisessä elämässä. Onko nyt jokaisen elettävä yksikseen, kunkin työllään hankittava, mitä hän luonnolta tarvitsee? Ei, sillä ihminen on rakastava olento. Hän ei saata olla yksin. Hän liittyy toveriksi toisten kanssa. Mutta sen sijaan, että hän kadehtisi, riitelisi, vihaisi ja vainoisi, puhuu rakkauden ääni hänen sisässään: ole veli kaikkien kanssa. Ja joukoille neuvoo ääni: te tarvitsette toisianne. Älkää siis olko sotajalalla keskenänne, vaan tehkää työtä yhteisvoimin. Veljeys vaatii, että teidän täytyy huolehtia toisistanne. Yhteiskuntanne teidän täytyy rakentaa veljeyden pohjalle. Olkoot yhteiskuntanne kuin suuria perheitä. Perheessä ei toinen veli kuole nälkään, jos toisella on ruokaa. Keksiköön järkenne sopusoinnussa sydämenne kanssa semmoisen yhteiskuntajärjestyksen, jossa kaikilla on työtä, kaikilla ruokaa, kaikilla koti ja kaikilla vaatteet.

Yhdenvertaisuus sanoo:

Ihmiset syntyvät tänne maan päälle henkisesti ja sielullisesti erilaisina, mutta fyysisesti yhtä köyhinä ja avuttomina. Älköön siis syntyperä tuottako yksilölle ulkonaisia etuoikeuksia tai haittoja. Saakoon jokainen lapsi sitä hoitoa ja hoivaa, jonka tarpeessa hän on, sitä kasvatusta, joka kansalaiselle kuuluu. Ja olkoot yksilöt lain edessä yhdenvertaiset. Olkoon jokaiselle avoinna tie mihin yhteiskunnalliseen tehtävään tai asemaan tahansa. Riippukoon työn laatu yksilön valinnasta, hänen omista taipumuksistaan ja kyvyistään. Köyhyys älköön häntä estäkö, rikkaus älköön auttako; sillä köyhyys olkoon vain laiskuuden tai vapaan valinnan tulos, rikkaus taas vain oman työn ja ahkeruuden tai toisten avunannon, kunnioituksen ja rakkauden osoituksena.

Noin puhuvat periaatteellisesti nuo suuret kuolemattomat ihanteet. Ne puhuvat joka ihmisen sisässä ja tekevät hänen sielunsa levottomaksi. Jos hän ei ymmärrä niiden ylevyyttä, hän joko sulkee niille korvansa tai ottaa niistä itselleen sen verran, mikä hänen salattua itsekkäisyyttään hivelee. Jos hän esim. kuuluu köyhien ja sorrettujen luokkaan, hän helposti älyää, että ihanteiden toteuttaminen maailmassa tuottaisi hänelle personallista etua. Onko siis ihmeteltävä, että koko se yhteiskuntaluokka, jonka aineellinen toimeentulo oli epävarmin ja monenlaatuisista seikoista ja olosuhteista riippuvainen, nousi vaatimaan itselleen veljeyden, vapauden ja yhdenvertaisuuden nimessä sitä, mitä kaikille ihanteen mukaan kuului? Tämä yleisinhimillisten aatteiden identifiointi luokkaetujen kanssa - samalla kuin toinen yhteiskuntaluokka kääntää silmänsä

ihanteesta pois — se se aikaansaa alituisia puolueriitoja, lakkoja, levottomuuksia ja väkivaltaisia vallankumouksia.

Tämä seikka oli varsinaisena syynä Suomenkin kansallissotaan ja siihen ristiriitaan, johon Suomen kansallishaltia joutui.

29.

Tilanne oli seuraava: ajan henki vaati suurten aatteiden ääntä kuuluville. Kansallishaltia ajan hengen edustajana toivoi ja tahtoi, että kaikki kansalaiset — sivistyneet ja etuoikeutetutkin luokat — kuuntelisivat ajan hengen ääntä. Mutta fyysisessä maailmassa etupäässä vain köyhälistö otti vastaan ajan hengen sanoman, värittäen sitä omalla tavallaan. Tästä syntyi puoluetistelua ja vallankumouksen vaara, joka saattoi viedä verisiin otteluihin, — samalla kun kansallishaltia oli Kristushengen täyttämä, joka kielsi miekkaan tarttumasta.

Tuli sitten maailmansota, jonka välttämättömänä seurauksena olisi Suomen irtautuminen Venäjästä. Eräs kuuluisa suomalainen „suurseikkailija”, sotaurho, kynäniekka, politikoitsija Becker-Bey, joka nuoresta saakka maanpakolaisena oli kierrellyt Amerikat ja Europat ja eleli loppuikänsä Ranskassa ja Italiassa, uskoi Suomen tulevaan itsenäisyyteen ja lausui jo 1902, että „kaikki tulisi sille, joka osaisi odottaa”, ja 1904, että „Suomen pitäisi pysyä rauhallisena siihen saakka, kunnes suuri europalainen sota puhkeaisi”; silloin hänen mielestään Suomi kyllä saattoi ryhtyä aseelliseen toimintaan Venäjää vastaan. Toiset taas saattoivat — kuten allekirjoittanut aina toisti v:sta 1910 lähtien — olla vakuutettuja siitä, että maailmanpolitiikka sinään saisi suurissa europalaisissa konflikteissa aikaan Suomen itsenäiseksi tulemisen ilman aseellista taistelua. Tosin silloin vaadittaisiin Suomelta, että sen kansa omissa sisäisissä oloissaan tottelisi sekä ajan hengen että kansallishaltian toivomuksia ja vaatimuksia.

Tiedämme, kuinka kävi. Kansamme ei kokonaisuudessaan ymmärtänyt ajan hengen kuiskauksia. Sosialistinen kansanainees ymmärsi omalla tavallaan, ja kun vallankumous tapahtui Venäjällä, levisi tartunta meidänkin maahamme. Äkkinäinen ja väkivaltainen vallankumous tuntui lupaavan niin paljon: kaikki sorto ja kurjuus poistuisi yhteiskunnasta, veljeys, vapaus ja tasa-arvo pääsisivät vihdoinkin oikeuksiinsa, kun valta joutuisi „kansan käsiin”. Miksei siis meilläkin tartuttaisi aseihin?

Tämä oli kansamme suuri lankeemus, joka välttämättä johti kansallissotaan. Kansallishaltian kannalta oli lankeemusta se, että ne, jotka ainakin osaksi tajusivat ajan hengen vaatimuksia, miekkaan tarttuessaan kielsivät oman rauhan- ja aseettomuusihanteensa, ja hänen kannaltaan oli lankeamista ihanteesta pois myöskin se, että toinen puoli kansasta, jonka oikeustajunta ei mitenkään saattanut hyväksyä veristä vallankumousta maassa, missä kaikki oli saavutettavissa parlamenttaarista tietä, että tämä puoli kansasta myös oli pakotettu turvautumaan tuleen ja miekkaan. Siinä oli Suomen deevan sisäinen konflikti. Ajan hengen edustajana hänen täytyi kannattaa niitä aatteita, joiden puolesta „punaiset” sanoivat taistelevansa, Suomen kansan suojelusenkelinä hänen sydämensä taas oli „valkoisten” puolella. Ja sentähden hänen kokemuksensa olivat kuin ristiinnaulitun kokemukset. Sillä totisesti kaikki hänen lapsensa olivat hänet hyljänneet. Hän oli yksin pilkattavana, ja hänen tiensä — se tie Kristuksen luo, jota hän hengessään oli avannut Suomen kansaa varten, — peittyi sumuun.

Koska sumu on hälvenevä, koska päivä paistava?

IV.

VÄINÄMÖINEN.

30.

Edellä sanottiin, että Suomen kansa on Väinämöisen syntymätarussa kuvannut omia suuruusunelmiaan, tuonut esille uskonsa jumalalliseen alkuperäänsä. Tämä on Väinämöismyytin n.s. kansallisgeneettinen avain, jonka vanhojen sankaritarujen avaimen meidän päivinä on löytänyt omia tieteellisiä tutkimusteitään pitkin psykoanalyttinen sielutiede. Se avain tekee Väinämöisen persoonasta varsinaisen mytologisen käsitteen eli jumalallisen aatteen symbolin. „Kalevalan avaimessa” olen sen lisäksi viitannut useampiin avaimiin. Eräs niistä on se, jonka mukaan Väinämöinen on kansallishaltiamme nimenä. Suomen kansa on siis Väinämöisessä tahtonut kuvata sitä elävää jumalolentoa, joka kansan suojelusenkelinä johtaa sen historiaa. Että näet on tehtävä ero suomalaisuuden aatteen eli suomalaisen kansansielun sisimmän jumalallisen hengen ja tämän aatteen ihanteellisen personoituman eli sen enkeliolennon välillä, jota kansallishaltiaksi nimitämme, se lienee edellisestä käynyt selville.

Mutta Väinämöistä pidetään myös elävänä sankarina, ihmisenä, joka ennen muinoin tietäjänä, hierofanttina vaikutti Suomen heimon keskuudessa. Nykyaikainen virallinen tiede ei mielellään muita avaimia tunnustaisikaan. Tämä tuntuu tietysti luonnolliselta materialistisen järjen kannalta, joka ei näe eikä tunnusta muuta todellisuutta kuin fyysillisen. Että muinaisajan sadut ja tarut, esim. Kalevala, sisältävät enimmäkseen yliluonnollisia asioita, selittää materialisti johtuvan alkuperäisten kansojen lapsellisesta mielikuvituksesta: fyysillistä realismia nuo kansat kuitenkin ovat ajaneet takaa. Toisin taas arvostelea henkimaailman tutkija ja tuntija ja yleensä ihminen, joka syystä tai toisesta uskoo henkimaailman olemassaoloon ja todellisuuteen. Hän ei näe muinaisissa taruissa mitään onnistumattomia fyysillisten todellisuuksien selittämisiä, vaan mahtavan runollisia ja sattuvia kuvauksia ylifyysillisistä todellisuuksista. Vaikka Väinämöinen hänenkin silmissään on ollut elävä ihminen, on siihen nimeen ja sen ympäri punottuun taruun kätkeyty paljon, paljon muutakin kuin fyysillisen ihmisen elämänvaiheet. Saatammehan kysyä, kuten teimme „Kalevalan avaimessa”: minkätähden elävän ihmisen nimeen on kätkeyty aatteellisia asioita? Vastasin tähän edellämämainitussa kirjassani, että nimi Väinämöinen, joka alkuaan kuvasti joitain jumalallisia ominaisuuksia, omistettiin elävälle sankarille, kun tämä oli Väinämöis-ominaisuuksien elähyttämä ja ikäänkuin ruumistuma. Toiselta puolen olisi nimi myös voinut siirtyä elävältä tietäjältä hänen personoimalleen aatteelle eli ihanteelle. Nähtävästi molemmat ratkaisut tavallaan ovat oikeita, siksi läheistä sukua toisilleen ovat Väinämöinen aatteena ja Väinämöinen elävänä olentona.

Muuan ristiriita nimen käytössä pistää kuitenkin silmiin.

Kuinka Suomen kansa on Väinämöisessä saattanut kuvata kansallishaltiaansa, jos tämä kansallishaltia vasta joitakuita vuosisatoja sitten yhtyi kansansieluun? „Kalevalan avain” näet nimittää kansallishaltiaa Väinämöiseksi. Mutta tiedot Väinämöisestä ovat pakanalliselta ajalta, jota vastoin kansallishaltiaa on nyt kuvattu Kristuksen seuraajaksi. Vai oliko tuo haltiaolento tekemisissä muinaissuomalaisen kanssa, ennenkuin hänestä tuli Suomen kansan suojelusenkeli, sillä eihän Suomen heimolla silloin, kun se Väinämöisestä lauloi, ollut varsinaista deevaa? Ehkä muinaiset tietäjät ja runoilijat aavistivat ja ennustivat deevan tuloa ja kuvasivat häntä Väinämöiseksi?

Tämä näennäinen ristiriita selviää seuraavasta historiantakaisesta seikasta, jonka tässä näkemyksiini ja tutkimuksiini nojaten rohkenen esittää jonkinlaisena työhypoteesina, kunnes tietorikkaampi tuleva tutkimus sen joko kumoaa tai todistaa oikeaksi.

31.

Merkkillisin ilmiö Suomen suvun pitkässä historiassa on epäilemättä se individualiteetti, joka Kalevalassa on saanut osakseen nimen Väinämöinen. Tämä inhimillinen yksilö on seurannut Suomen suvun vaiheita atlantilaisilta ajoilta saakka, ja hänen sielunsa kehitys on ikäänkuin polttopisteeseen koonnut ja kerännyt Suomen kaikki henkiset voimat.

Emme tietystikään ymmärrä koko tätä seikkaa, ellemme edellytä, että jälleensyntyminen on elämän luonnollinen laki; jälleensyntyminen, joka antaa saman ihmissielun yhä uudelleen ja uudelleen — kuolemanjälkeisten välitilojen perästä — esiintyä maan päällä kuolevaisessa ruumiissa ja kerta kerralta kehittyä tiedossa, taidossa ja viisaudessa. Mutta kun reinkarnatsioonin valossa katselemme elämän draamaa, silloin käsitämme, ettei inhimillinen elämä lopu ruumiin kuolemaan, koskei se ruumiin syntyessäkään ole alkuansa saanut, vaan että saman yksilön historiaa todella voi seurata läpi aikojen.

Niinpä siis Kalevalan Väinämöinen — kun myyttiä avattaessa käytetään inhimillis-historiallista avainta — kuvaa suomalaista tietäjäsielua, jonka monituhatvuotisesta kehityksestä katkonaisia piirteitä esiintuodaan. Ainotarussa Kalevala vie meidät siihen atlantilaisajan viimeiseen kauteen, jolloin uusi, arjalainen, rotu jo oli syntynyt ja jolloin sen sielulliset ominaisuudet jo alkoivat vanhaa värittää. Olen siitä puhunut „Kalevalan avaimessa” (38 luvussa „Väinämöinen ja Aino”), ja tarun mukaan Väinämöinen silloin jo oli vanha, viisas tietäjä. Hänen varhempi kehityksensä sattuu siis puhtaasti atlantilaisten ruumistusten aikana.

Jos historiallisesti tahtoisimme aikaa määritellä, voisimme luultavasti sanoa, että Ainotarun murrosaikaa on se kausi Suomen suvun kehityshistoriassa, jota tieteelliset tutkijat nimittävät sukumme „alkutilaksi”. Tämän alkutilan tunnusmerkki on siinä, että Suomen suku sielullisesti ja ruumiillisesti elää neljännen ja viidennen juurirodun keskivälillä, s.o. ettei voida tieteellisellä varmuudella päättää, kuuluuko Suomen suku atlantilaiseen rotuun (mongolilaisiin) vaiko arjalaiseen (indoeurooppalaisiin); itse asiassa se ei enää kuulunut atlantilaiseen, mutta ei vielä täydellisesti eurooppalaiseenkaan rotuun.

Väinämöinen on kuten sanottu yksilö, joka ammoisista ajoista saakka on seurannut mukana Suomen suvun vaiheissa ja kehityksessä, ja sentähden on luonnollista, että hänen ruumistuksiaan on sattunut joka myöhempänäkin aikakautena, siis yhtä hyvin „uraalisena” ja „suomalaisugrilaisena” kuin „permalaisena”, „volgalaisena” ja „kantasuomalaisena” aikakautena. Aikomukseni ei kuitenkaan ole tässä etsiä päivänvaloon kaikkia Väinämöisen eri inkarnatsioneja, vaikka Kalevalassa kyllä on viittauksia useampiin. Tyydyn muutamalla sanalla kuvaamaan erästä hänen ruumistustaan kantasuomalaisena aikakautena, koska silloin tapahtui hänen sielussaan se merkillinen heräymys eli uudestasentyminen, jolla sittemmin on ollut niin sanomattoman laajakantoinen merkitys Suomen suvun historiassa.

32.

Tämä Väinämöisen kansansuomalainen inkarnatsioni sattui ennen Kristuksen syntymää, mutta jälkeen Buddhan kuoleman, siis viimeisinä vuosisatoina ennen meidän ajanlaskumme alkua.

Kun vanha tietäjä syntyy maailmaan „ottaakseen viimeisiä vihkimyksiään”, kuten termi kuuluu, ei hänen elämänsä — ainakaan sisäinen elämä — missään suhteessa ole arkipäiväistä elämää. Tavallista on sitä paitsi, että hänen ulkonainenkin elämänjuoksunsa muodostuu rikkaaksi ja monivaiheiseksi. Niin tapahtui Väinämöiselle kyseessäolevassa ruumistuksessaan. Tämä ruumistus jakautuu kahteen periodiin, joita eroittaa toisistaan suuri sisäinen heräymys ja sitä seuraava päätös. Ensimmäisen periodin muodostavat Väinämöisen vaellusvuodet, toisen hänen opetuskautensa. Kalevalakin esittää Väinämöistä matkamiehenä:

Vaka vanha Väinämöinen,
Tietäjä iänikuinen
Oli teittensä ajaja,
Matkojensa mitteliä
Noilla Väinölän ahoilla,
Kalevalan kankahilla.

Väinämöisen matkat eivät kuitenkaan rajoittuneet „Kalevalan kankaihin”. Kauas kotoa hän vaelsi, vieraille maille, saaden syvästi kokea ja tuntea sitä koti-ikävää, jota Kalevala säikeissään kuvailee:

Parempi omalla maalla
Vetonenki virsun alta
Kuin on maalla vierahalla
Kultamaljasta metonen!

Matkoillaan Länsi-Europassa Väinämöinen tutustui Wothan-palvontaan ja keltiläiseen sivistykseen, sen pappisviisauteen, sen salamenoihin. Kulkiessaan idässä Mustanmeren rantamilla hän salaperäisessä Kolkhis-maassa nautti opetusta siinä olevassa mysteriokoulussa ja sai sisäistä tietoa Buddhan esiintymisestä ja opista. Samoin hän Kreikassa matkatessaan kuuli Orfeuksesta ja otti osaa orfilaisiin mysteroihin.

Väinämöisen kehitykselle olivat suurimmasta merkityksestä muutamat okkultiset kokemukset, jotka hän matkoillaan teki. Omassa maassaan hän kyllä oli tutustunut monenlaisiin henkiolentoihin — luonto varsinkin oli paljastanut hänelle tuhannenlaatuiset haltiansa, — mutta kotitanhuvilla hän ei ollut tavannut niitä korkeita ja loistavia älyolentoja, jotka kansallishaltioina johtivat suurten joukkojen elämää. Tämä oli hänelle vierailta mailta saavutettu kokemus, ja se pani Väinämöisen syvästi miettimään. Hän mietti oman Suomen sukunsa kohtaloa ja luuli löytäneensä vastauksen druidein ja Kolkhiin ruhtinasmysterioista.

33.

Mitä Väinämöinen mietti ja tuumaili?

Näin hän itsekseen mietiskeli: „minun heimoni on elänyt läpi vuosituhansien. Se on nähnyt monen sivistyskauden nousevan ja laskevan. Kerrankin se oli saavuttanut korkean kulttuurin ja ulotti avarat rajansa auringon noususta sen laskuun. Rikas oli Perm, kuuluisa ja mahtava. Silloin heimollani oli ylevä haltiakin johtajanaan. Mutta mennyt on aika, kadonnut on kansa komea. Aurinko on meiltä ryöstetty. Iloton on elämä Kalevalan kankahilla. Vaan miksi jätti haltia kansansa? Eikö kelvannut enää heimoni hänelle?”

Ja mietiskelyssään Väinämöinen näki syyn vanhan sivistyksen häviöön: „ei vastannut kansa haltiansa toivomuksia. Sen uroot eivät kyllin hartaasti etsineet syntyjä syviä, sen naiset eivät kasvattaneet nuorta

kansaa kyllin ryhdikkäästi. Urosten mieli kääntyi maallisiin ja naiset heittäytyivät nuorten huvitteluihin. Ei ollut isänmaalla ystävää eikä kansalla kunnon rakastajaa.”

„Onko nyt aurinko ainiaaksi menetetty, päivä pilviin peittynyt?” jatkoi Väinämöinen mietiskelyään. „Eikö ole keinoa, millä mennyt onni voitettaisiin takaisin? . . . Onpa keino . . . Kansani on elinvoimainen, tuhansia vuosia heimoni vielä voi elää. Ei se saa hävitä elämän näyttämöltä jälkiä jättämättä. Vielä sen tulee jotakin luoda! Sitä varten tarvitaan vain joitakuuta uskollisia sieluja, jotka sen kehitystä tahtovat valvoa ja auttaa eteenpäin. Miksei niitä sieluja olisi? On niitä urhoja nytkin, on tietäjiä, on taitajia minunkin heimoni keskuudessa . . . Enkö minä itse ole niistä yksi? Enkö minä ensimmäisenä tahdo antautua kansaani palvelemaan? Enkö minä mysterioissa ole nähnyt, kuinka ruhtinaita ja johtajia luodaan? Enkö minä voisi kutsua takaisin kansani haltiaa?”

Väinämöinen haaveili siis Suomen heimon tulevaisuudesta ja teki tuon suuren, tuon ihmeellisen päätöksen: „tahdon uhrautua kansani puolesta!”

34.

Eikä hänen päätöksensä tuntunut hänestä yhtään oudolta. Ei se tuntunut äkkinäiseltä päähänpistolta, vaan vanhalta, tutulta ystävältä. Oli kuin hän olisi löytänyt itsensä jälleen tuossa päätöksessä.

Imetellen tätä hän syventyi omaan menneisyyteensä, koettaen katseellaan tunkea kauas taaksepäin — kauemmas kuin koskaan ennen. Hänen henkensä silmä pysähtyi vihdoin ruumistukseen, jonka hän oli elänyt kaukaisessa muinaisuudessa, aikana, jolloin Suomen suku vielä oli yksi ja yhtenäinen (me nimitämme nyt sitä aikaa „uraalilaiseksi aikakaudeksi”). Hän oli silloin suuren ja mahtavan ruhtinaan poika ja veljiä hänellä oli yksitoista. Hänen isänsä oli viisas tietäjä, joka kasvatti poikansa ankarassa kurissa. Kansansa johtajia ja sukunsa päämiehiä hän heistä kasvatti, ja tuntiessaan kuolemansa lähestyvän hän kutsui poikansa koolle ja ilmoitti heille tahtonsa olevan, että jokainen heistä tulisi uuden suvun kantaisäksi.

„Olen jakanut teille maani ja kansani”, hän virkkoi, „ja tahtoni ja toivoni on, että kukin teistä on tyytyväinen omaan osaansa. Eläkää sovussa keskenänne, mutta hallitkaa kukin vapaasti omaa sukuaanne ja taloanne. Hallitkaa kansaanne viisaasti, että se voimakkaasti lisääntyy ja iloisena elää maan päällä. Laajalle tulee meidän heimomme silloin leviämään, ei enää yhtenäisenä sukuna, vaan kahtenatoista eri sukukuntana. Tulkoon jokainen niistä suureksi ja mahtavaksi, eläköön läpi vuosituhansien! Kun olette neuvon ja johdon tarpeessa, kysykää isältänne tuonelassa, sillä tahdon seurata teidän askelianne ja auttaa teitä vaikeuksissa. Muistakaa, että laskette pohjan ja perustan omallekin tulevaisuudellenne, sillä jos olette todellisia johtajia, ette heimoanne heitä. Uudelleen ja uudelleen pyydätte syntyä oman kansanne keskuuteen sitä kasvattaaksenne, sitä ohjataksenne.”

Isä antoi jokaiselle siunauksensa, ja Väinämöinen näki itsensä suuren liikutuksen vallassa. Hän oli silloin nuori sankari, oli sodassa kunnostanut itsensä, tiesi kokemuksesta, mikä jalo hurmaus oli uskollisten seuralaisten johtamisessa. Isän sanat koskivat häneen syvästi. Hän tunsikin olevansa valmis kaikkensa antamaan kyetäkseen täyttämään isänsä toivomuksen. Saada johtaa onneen ja viisauteen omaa kansaa — se oli ihanne, jonka puolesta kannatti elää. Kuin näyssä hän näki itsensä aina palaavan takaisin oman heimonsa luo, ja kyynelten vuotaessa silmistä hän teki mielessään pyhän lupauksen aina olla kansalleen uskollinen.

Muistellessaan tätä kaukaista menneisyyttä, hengen silmä kiinnitettynä silloiseen isäänsä, Väinämöinen tunsikin sielunsa vapisevan palvovasta kunnioituksesta. „Suuri olit sinä, isämme, tietäjä iänikuinen, monihaaraisten sukumme todellinen kantaisä. Sinä tiesit silloin jo, miten haarautuisi Suomen heimo, miten

jakautuisi Kalevan kansa, — sinä, todellinen Kalevamme, kansamme luoja ja haltia.” Ja Väinämöinen tunsu, kuinka tämä menneisyyden tieto teki hänen nykyisen päätöksensä lujaksi ja järkähtämättömäksi.

35.

Sanasta miestä. Matkoiltaan kotimaahansa palattuaan Väinämöinen ryhtyi mahdottomalta ja ylivoimaiselta näyttävään tehtäväänsä. Ensin hänen oli etsittävä kansansa keskuudesta kaksitoista uskollista sielua, kaksitoista suomalaista kumppania, jotka olivat valmiit syntymään ja kasvamaan hänen henkensä pojiksi. Sitten hänen oli vihittävä heidät kaikkeen tietoon, mikä hänellä oli Suomen suvun menneistä ja tulevista kohtaloista, ja opetettava heitä valmistumaan osanottajiksi tulevaisuuden työhön.

Ja Väinämöinen onnistui tehtävässään. Kaitselmus oli johdattanut hartaita sieluja syntymään suomalaisten keskuuteen, ja kun Väinämöinen lähti vaellusretkelleen, sielulliselle kosintaretkelleen, ei hänen kauvan tarvinnut hapuilla pimeässä. Sanan, soiton ja laulun voimalla hän värähtti sydämiä kielii, ja pian hänen ympärilleen kokoontui uskollinen joukko, joka nöyrällä kunnioituksella kuunteli hänen opetuksiaan. Niistä hän vähitellen valitsi itselleen kaksitoista uskollisinta, hartainta, antautuvinta.

Nyt seurasi näiden kahdentoista erikoisharjoittelu. Tehtyään kaikki erikseen ja yhdessä pyhän lupauksen palvella kansaansa uskollisesti läpi aikojen tuli heidän yhä uudistuvissa säännöllisissä salamenoissa harjaantua luopumaan hengessä ja teossa omasta itsestään voidakseen kokonaan antautua suuren tulevaisuuden valmistustyöhön. Näissä mysteriomietiskelyissä ja -harjoituksissa Väinämöinen käytti Mustanmeren ruhtinasmysterioita mallinaan.

Aika oli silloin toinen kuin nyt, eikä se, mikä silloin oli välttämätöntä, kävisi enää laatuun tänäpäivänä. Ihminen ei silloin voinut „ottaa vihkimyksiä” päivätajuisessa ruumiissaan, s.o. hän ei päässyt itsetietoiseen yhteyteen henkimailman kanssa ollessaan fyysisessä päivätajunnassaan, vaan hänen täytyi „langeta loveen” ja siirtyä karkean ruumiinsa ulkopuolelle. Alemmanlaatuinen loveen lankeeminen saattoi tapahtua tietäjän tai noidan omalla voimallakin, vaikka muinaisajan shamaanit mielellään käyttivät apulaisia siinäkin ja ainakin esim. noitarummun suomaa kiihoitusta. Mutta jos oli syvempään loveen langettava, jos toisin sanoen oli käytävä henkimailman ylemmissä taivaissa ja kohdattava kasvoista kasvoin korkeampia haltioita ja jumalia, silloin eivät yksilön omat voimat riittäneet. Silloin täytyi olla pyhästi harjaantunut ystäväpiiri, joka loitsuillaan mysteriomenoissa metsän pimennöissä luovutti oman tahtonsa, tarmonsä ja taitonsa loveenlankija-tietäjän käytettäväksi. Yksin sillä tavalla — jonkinlaisen „sijaissovituksen” välityksellä — olivat korkeimmat vihkimykset otettavissa.

Täten Väinämöinen suoritti vihkimyksensä. Katkeamattomaksi oli käynyt liitto hänen ja kahdentoista opetuslapsensa välillä. Kun kuolema hänet kohtasi, oli hän jo kuullut jumalilta ja kertonut ystävilleen, että heidän ei enää tarvinnut erota. He olivat hengessä yhtä ja saivat kautta aikojen jatkaa työtänsä Suomen suvun nostamiseksi. Jolleivät yhtäkaa syntyneet maan päälle, olisivat kuitenkin henkiolentoina toistensa seuralaisia ja auttajia. „Tuhatannen vuoden perästä”, ennusti vanha Väinämöinen, „tulemme siirtymään näiltä asuinsijoilta meren yli toiseen maahan, pohjoisempaan maahan, jossa monien vaiheiden jälkeen Suomen suuruuden aika alkaa. Monet meistä kyllä jäävät meren eteläpuolelle ja itäpuolelle, mutta vaikka näennäisesti täten olemme erossa toisistamme — sillä kukin teistä saa omat joukot johtakseen — liittää meidät kuitenkin luja ystävyysomme ainiaaksi yhteen.”

Näin Väinämöisen kantasuomalaisessa ruumistuksessa merkillisellä tavalla toistui sama näytelmä, mikä ennen uraalilaisena aikakautena oli esitetty Kalevan ja hänen poikiensa kesken.

Merkille pantavin kohta Väinämöisen henkisessä kehityksessä oli nyt seuraava. Viimeisen vihkimyksensä jälkeen hänelle äkkiä avautui aavistamattomia näköaloja; hän näki edessään häämöittävän kehitys- ja työntekomahdollisuuden, joka hänet kokonaan hurmasi.

Hän näki nimittäin, että hänestä itsestään voisi sukeutua kansallishaltia. Yksi suuri ponnistus vielä, yksi vihkimys vielä, ja hän olisi vapaa kaikista inhimillisistä rajoituksista, vapaa nousemaan haltioiden ja jumalien tasolle ja tulemaan yhdeksi heistä. Oliko mahdollista Väinämöisen epäröidä? Eikö hänen syvästi taiteellinen sielunsa vetänyt häntä juuri niiden henkiolentojen lumottuun piiriin, joiden koko elämä kului kauneuden taikataidoissa ja viisauden loitsulauluissa?

Jätettyään ruumiinsa kuvaamamme inkarnatsionin jälkeen hän sentähden antoi itsensä syntyä joitakuita kertoja perätysten maan päälle valmistautuaksensa mestarivihkimykseen niin pian kuin mahdollista. Viimeisessä maallisessa ruumistuksessaan hän johti joukkoja Suomenniemelle, järjesti heidän elämänsä uudessa kotimaassa ja painoi syvästi kaikkien seuralaistensa mieleen, että pian oli palaava takaisin kansansa onnea luomaan. Kun joitakuita aikoja myöhemmin kristinusko tuotiin maahan suomalaisten keskuuteen, muodostui kansan suussa legenda Väinämöisestä, joka surumielisenä väistyi Kristuksen tieltä, mutta kuitenkin lupasi vielä kerran tulla omaistensa luo. Kansa säilytti sydämessään Väinämöisen lupauksen, vaikkei aavistanutkaan, missä muodossa „tietäjä iänikuinen” aikoi lupauksensa täyttää.

Mutta entisestä ihmisestä, Väinämöisestä, tuli korkea ja ihana enkeliolento. Olen jo edellä kertonut, kuinka Väinämöinen deevaksi vihkiytyneenä joutui kosketukseen Kristuksen jumalallisen personallisuuden kanssa ja omaksuen Kristuksen kokonaan otti hänen oppinsa vastaisen työnsä ojennusnuoraksi. Olen myös kertonut, kuinka Väinämöinen ajan täytyessä laskeutui taivaisesta kodistaan ja otti asuntonsa Suomen kansallisauraan, yhtyi Suomen kansan sieluun, sen kansan, jota hän ihmisenä oli ylinnä kaiken rakastanut ja jota hän nyt jumalana tahtoi palvella ja auttaa.²⁾

*

²⁾ Täten on tarkkaavalle lukijalle selvinnyt nimenkäyttöjen näennäinen ristiriita. Väinämöinen oli suurimman suomalaisen tietäjän nimi – ehkä monessakin ruumistuksessa. Väinämöinen on täysin pätevistä syistä myöskin kansallishaltiamme nimenä, ja vihdoinkin Väinämöiseksi on muinaisessa mytologiassa määrättyä jumalolentoa ja määrättyjä henkisiä voimia nimitetty. Väinämöinen on mytologisena nimenä vanhempi, ja sankarinimenä myöhemmin käytetty. (Niinhän kristikunnassakin lapsia ristitään Mikaeliksi, Gabrieliksi j.n.e., vaikka nimet alkuaan ovat enkelinimityksiä.) Mutta vaikka nimeä Väinämöinen on käytetty monessa eri merkityksessä, on joka tapauksessa huomattavissa sisäinen yhtäläisyys ja verrannollisuus aatteiden, jumalien ja ihmisten välillä, joille nimi on omistettu.

III.

VÄINÄMÖISEN ENNUSTUS

*Annapas ajan kulua,
Päivän mennä, toisen tulla,
Taas minua tarvitahan,
Katsotahan, kaivatahan,
Uuen sammon saattajaksi,
Uuen soiton suorijaksi . . .*

I

SUOMEN TULEVAISUUS

. . . Mitä erityisesti Suomen kansaan tulee, riippuu senkin vastainen kohtalo juuri siitä, millä tavalla se ratkaisee kulttuurikysymyksen. Kohtalon käsi on nyt johtanut kansamme semmoisen taipaleen alkuun, jota sen on kulkeminen omin päin. Sillä on nyt suuremmat mahdollisuudet kehittymään ja sivistymään kuin mitä sillä historian tuntemina aikoina on ollut. Millä lailla on Suomen kansa käyttävä tätä tilaisuutta hyväkseen? Onko se vain kulkeva muiden neuvojen mukaan, vai onko se itseensä uskaltava? Oireet toistaiseksi näyttävät, ettei se peräti ole kadottanut aito pakanallista itseluottamuksen hyvettä.

Voisimmeko nyt teosofiselta kannalta sanoa jotakin Suomen kansan tulevaisuudesta? Katsokaamme.

Suomalainen kansallinen kulttuuri on toteutettavissa siinä määrin, kuin Suomen kansan yksilöllinen, omintakeinen henki pääsee läpitunkemaan koko sen personallisen elämän näkyväisessä maailmassa. Tämä on selvää, mutta onko meillä aavistusta siitä, minkälainen Suomen kansan omintakeinen, yksilöllinen henki on?

Epäilemättä, vastaamme tähän. Sen asian selvittämiseksi on jo tehty työtä pitkin viime vuosisataa. On tutkittu kansan historiaa, on keräilty kansan runoja ja lauluja; Kalevala on tehnyt meille tutuiksi kansan muinaisen sivistyksen sankarit, ja nykyiset kansankirjailijat ovat kuvailleet, mitä tunteita tänä päivänä liikkuu kansan povessa. Eikö tämä kaikki ole kuvastanut meille Suomen kansan henkeä? Emmekö tämän nojalla osaa aavistaa, mistä kansan sydän on täynnä? Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto.

Suomen kansa on rauhallisen työskentelyn ja mietiskelyn kansa. Sen tajuinen sieluelämä on tunteiden ja korkeamman, filosofisen ja uskonnollisen, järjen tasolla. Sen sydän on heltyvä, sen ymmärrys janoo viisautta. Ei se kunnioita ulkonaista etuja niin paljon kuin sisäisiä hengen ominaisuuksia. Sen sankareita ovat tietäjät ja laulajat, sen suurmiehiä sanallaan luojat.

Suomen kansa on maata viljelevä ja luonnon helmassa elävä kansa. Ei se rakasta suurkaupunkien ylen ahkeralta näyttävää, umpimähkäistä ahertamista, vaan sen toiminta on oleva tyystin harkittua, vapaasti valittua ja järkevää. Ei se ymmärrä yleistä ulkonaista komeutta, vaan sen yhteiskunnallinen ihanne on hiljainen perhe-elämä: vieraanvaraiset kodit, ystävällinen seurustelu, lukuisat kokoukset, suuret laulu- ja kansanjuhlat, joissa vakavuus ja leikkisyys käyvät käsi kädessä.

Suomen kansan kansallinen sivistys on oleva henkistä kulttuuria. Ei tämä kansa kaipaa rikkautta eikä maallista valtaa, vaan sen kaiho on tietoon ja taitoon ja viisauden kunniaan. Ei se rakasta tiedettä kalliina korutavarana, vaan syntyjen syvien tutkijana. Ei se tahdo yliopistoillaan ylpeillä maailman silmissä, vaan se tahtoo niistä oppia. Ei se kirkoillaan tahdo komeilla jumalan edessä, vaan se tahtoo, että niistä leviäisi väärentämättömän totuuden puhdas valo. Ei se papistoa tahdo palvella ulkonaisena järjestönä, vaan se korottaa viisaansa ja tietäjänsä papeiksi. Suomen kovaa kokenut kansa on todellisuuksien kansa. Se tahtoo rakentaa majansa kalliolle, ei vierivälle sannalle.

Jo kangastaa mieleemme, minkälainen on oleva Väinön kansan tulevaisuus: valtio, jota viisaus johtaa, yhteiskunta, joka tasa-arvoiselle oikeudelle perustuu, perhe-elämä, jossa rakkaus vallitsee. Jumalalta se rukoilee takaisin vanhat tietäjänsä. Taas astuvat Väinämöinen, Ilmarinen ja muut sen keskuuteen oloja järjestämään. Eivät he enää pelkää entistä voittajaansa. Se Kristus, jonka edeltä he pakenivat, oli valepukuinen sortaja. Nyt he ovat oppineet häntä tuntemaan oikeassa muodossaan, nyt he tervehtivät häntä veljenään ja ryhtyvät kaikki yhdessä uutta Suomea rakentamaan.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin ei Suomessa sortoa ole, jolloin ei köyhyyttä ole eikä rikkautta! Maa on kaikkien omana ja ahkerat kädet sitä viljelevät. Loistossa ja komeudessa ei elä kukaan, mutta ei liioin puutteessa ja siivottomuudessa. Valoa ja ilmaa on kaikissa kodeissa, puhtaus ja kauneus on ulkonaisen elämän tunnussana. Suurissa laulujuhlissaan esiintyy kansa vaihtelevan värisissä kansallispuvuissaan, jokapäiväisissä askareissaan yksinkertaisissa, mutta iloisissa pukimissaan. Tyytyväisyys ja reippaus loistaa nuorten kasvoista, vanhojen rypyistä hymyilee viisaus. Säännöllinen työ, kohtuullinen ja maukas ravinto, terveydelliset olosuhteet ovat murtaneet tautien vallan. Kuolemakin odottaa epäröiden ja lähenee vasta vanhusta hiljaisiin askelin.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin Suomessa ei valhetta ole, ei rakkauden puutetta eikä vihaa! Kirkot ovat edelleenkin kirkkoja, mutta jumalanpalvelus ei ole enää sortajajumalan lepyttämistä. Nyt niissä kaikuu ylistyslauluja elämän antajalle, ilon ja kauneuden luoja, ja niiden saarnastuoleista kuuluu kauas peittelemättömän totuuden sana. Ikuista helvettiä ei ole, tarpeettoman murheen ja surun syytä ei ole, nyt uskotaan hyvän valtaherruuteen. Lahkolaiskiistat ja puolueriidat ovat hävinneet muinaismuistojen joukkoon, nyt kilpaillaan vaan tosi tiedossa ja taidossa. Uskonnollisuus ei ole ulkokultaisuutta eikä pyhyys tyhjää puhetta, sillä kaikki pyrkivät hyveissä kehittymään. Rehelliisyys, vilpittömyys, rakkaus, suvaitsevaisuus, lempeys, uljas nöyryys ja ahkeruus, kas siinä hyveitä, joiden alttarille jokaista kansalaista opetetaan uhraamaan ajatuksiaan joka päivä.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin Suomi on nouseva henkiseen suuruuteensa! Päivä, jolloin Suomi pudistaa päältänsä kaikki näkymättömät kahleet, vieraat ja omansa! Päivä, jolloin se kohoaa ajan talloista kirkkaana ja luomiskykyisenä kuin muinoinen Ilmatar! Mutta koska se päivä koittaa?

Kuulkaamme, mitä viisaus sanoo: kansa on kuin yksilö. Sivistyneet edustavat ymmärrystä, eri puolueet, eri ryhmät, eri luokat edustavat eri himoja ja haluja ja taipumuksia. Syvät rivit ovat sydämenä, ja sydämen takaa kuiskaa näkymätön henki.

Kansa kehittyy kuin yksilö. Ymmärryksen täytyy etsiä, himojen täytyy luopua, sydämen täytyy tahtoa ja tuntea; ja koko ihminen on oleva kuuliainen hengen äänelle. Niin kansassakin sivistyneiden täytyy etsiä suurten elämänkysymysten ratkaisua, koko kansan yleistä onnea, puolueiden ja luokkien ja seurojen on luovuttava etuoikeuksistaan ja rikkauksistaan ja omista tarkoituksiperistään, syvien rivien täytyy palavin sydämin tahtoa parannusta ja pelastusta, ja koko kansan on kuultava niiden ääntä, jotka osaavat sille tulkita, mitä sen hengessä piilee.

Kas semmoinen on kansallisen kulttuurin ohjelma! Taivaisia se tavoittelee, mahdoton se on toteuttaa!
Se on haaveilijan ohjelma.

Olkoon, mutta se on myös viisauden. Kehityksen tie on kaita, niin yksilön kuin kansan. On vain olemassa yksi keino nousta henkiseen suuruuteen ja luoda kuolematonta sivistystä!

(Omatunto 1906.)

II

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA

Teosofisissa kysymyskokouksissa olen vuosien vieriessä vastannut monenlaisiin kysymyksiin. Tässä seuraa muutamia pikakirjoitettuja vastauksia ajalta ennen maailmansotaa, jotka sisältönsä puolesta ovat yhteydessä edellä olevien esitelmien ja kirjoitusten kanssa.

1.

10. 2. 1909.

Kysymys. Ylisihteeri on sanonut, että v. 1905 alkoi Suomelle tilaisuus, josta riippuu kansamme tulevaisuus ja olemassaolo, mutta ettei kansamme vielä ole osoittanut vastaavansa odotuksia? Mitä ominaisuuksia pitäisi kansan sitten osoittaa ansaitakseen elämän?

Vastaus. Sen pitää osoittaa olevansa itsenäinen, omaavansa omia ihanteita ja aikovansa ruveta toteuttamaan niitä. Jos me vain kuljemme Europan jälessä, niin olemme kansana kuin tottelevainen lapsi ja kuolemme aikamme elettyämme. Jos me sitävastoin tahdomme jotakin saavuttaa, jotakin tehdä ja jotakin olla, pitää meidän turvautua vanhoihin kalevalaisiin voimiin, pyrkiä yhteyteen sen sankarihengen ja niiden sankarien kanssa, jotka ennen ovat olleet, ja saada Väinämöinen tulemaan takaisin, niinkuin hän itse ennusti. Kalevalan sankareita elää nytkin, mutta ne pysyvät salassa.

Nythän Europpa kansojen elämä on ajattelematonta. Eletään ja puuhataan aineellista menestystä ja hyvinvointia, mutta kaikki menee nuottien mukaan, ei tiedetä, oikein, minkätähden ollaan olemassa ja mitä kaikki on. Joku kansa on itsetietoisempi kuin muut. Se sanoo: minä tahdon levittää valtaani. Niinpä esim. Englanti on nousemassa. Se sanoo itselleen: „minä tahdon tulla maailman herraksi ja tahdon siten viedä ihmiskuntaa eteenpäin”. Onpa se jotakin, kun koko kansaa elähyttää suuri halu valloittamaan ja hallitsemaan muita kansoja. Kansa on silloin mahtavan aatteen kohottama.

Muistan, kuinka ollessani kymmenen vuotta sitten Englannissa satuin rautatievaunussa matkustamaan parin kolmen minulle tuntemattoman englantilaisen kanssa. He olivat hiukan ryypänneet ja puhuivat koko matkan keskenään Englannin mahtavuudesta, kehuen ja kerskaillen, kuinka suurenmoista on olla englantilainen. Lopulta kääntyivät minun puoleeni, kysyen, mistä olen, ja minä kerroin olevani suomalainen. Heti he ilmaisivat jaloa ystävällisyyttä ja iloa ja selittivät: „me olemme aina pitäneet suomalaisista, kyllä me suojelemme teitä”. Nämä olivat ihan jokapäiväisiä englantilaisia ja niistä näkyi, minkälainen ylpeä henki Englannin kansaa elähyttää.

En usko, että meitä suomalaisia voisi mikään tällainen ajatus innostuttaa. Olisi järjetöntä ajatella, että me jotakin olemme. Me emme voi ajatellakaan maailmaa valloittaa vaan me voimme ainoastaan koettaa keksiä, mikä olisi meidän tehtävämme maailmassa. Silloin heräisi meissä itsetunto ja me tuntisimme elävämme tarkoitusta varten. Se tehtävä olisi niin sanoakseni toisella tasolla. Se tulisi tietysti ilmi fyysillisellä

tasolla, mutta ei näkyisi ulkonaisessa vallassa muiden kansojen yli vaan olisi siveellistä ja henkistä laatua. Moni teistä on epäilemättä haaveillut yhtä ja toista kaunista Suomen tulevaisuudesta.

2.

7. 3. 1912.

Kysymys. Olen tavannut n.s. kansanmiehiä, jotka eivät ole päivääkään istuneet kouluissa, mutta joiden tiedot ainakin henkisissä asioissa ovat tuntuneet harvinaisen syvällisiltä, jopa niinkin syviltä, että tulee pitäneeksi heitä korkeina olentoina. Lieneekö kansassamme tällä hetkellä ruumistuneena olentoja, jotka kokemuksesta tuntevat elämän ja kuoleman salaisuuksia?

Vastaus. On tietysti tällä hetkellä meidän kansassamme semmoisia henkilöitä. Niitä nyt on aina joka paikassa muutamia, mutta Suomen kansa on vähän syvällisempi ja vähän mystillisempi monia muita kansoja, niin että meillä täällä on olemassa sangen paljon maagillista tietoa. Täällä on harjoitettu ennen paljon magiaa, ja meidän aikanamme elää kansassamme miehiä ja naisia, joilla on tietoa mystillisistä asioista ja joidenka hallussa on yliaistillisia voimia, vaikkei heillä ole ollenkaan semmoista järjestelmällistä tietoa ja järjestelmällistä kykyä, että he esim. osaisivat selittää toista tai toista salatieteellistä kysymystä

3.

7. 3. 1912.

Kysymys. Mahtaneeko Suomen kansa, kärsiessään vuosisataista Venäjän vallan iestä, suorittaa sen kautta jotakin vanhaa karmaa ja miltä ajoilta sellainen mahtaisi olla kotoisin?

Luetaanko Venäjän kansa „tulevaisuuden” vai „menneisyyden” kansojen joukkoon, s. o., onko Venäjän kansan suuruus edessä vai takana päin?

Vastaus. Tämä on erinomaisen intressantti historiallinen ja salaopillinen kysymys. Me voisimme lyhyesti vastata tähän kysymykseen, että Venäjän kansa kuuluu tulevaisuuden kansojen joukkoon, sillä Venäjän kansa ei ole vielä noussut korkeimpaan huippuunsa kansallisessa kehityksessään, vaan sillä on tulevaisuus edessään täällä Europassa.

Suomen kansa taas on aivan toisessa asemassa. Suomen kansa on vanhimpia kansoja Europassa nykyään. Suomen kansa on elänyt ennen jääkautta. Me olemme eläneet aurinkoisessa maassa etelämmällä Europassa. Silloin eli Suomen eli Kalevan kansa enemmän kesäisessä maassa kuin tämä nykyinen ja täällä päin oli Pohjola. Silloin oli kalevalainen kulttuuri korkeimmillaan. On ehkä jonkun verran rohkeata puhua Suomen kansasta ahtaamassa merkityksessä, sillä meidän Suomen kansamme on jälkeläinen tästä vanhasta kulttuurikansasta, joka oli paljon suurempi. Kaikua siitä on meillä Kalevalassa ja kansan muistissa.

Meillä on myös edessämme mahdollisuus työhön ja toimintaan, mahdollisuus, joka riippuu kansasta itsestään. Suomen kansa oli pitkin keskiaikaa, siitä saakka kun se joutui Ruotsin vallan alle, syrjäytetyssä asemassa. Mutta sitten tuli aivankuin uusi tuulahdus: syntyi tänne sieluja, jotka olivat vastaanottavaisia vaikutuksille Suomen kansan hengestä, ja näiden sielujen ponnistuksista alkoi Suomelle uusi aika. Siitä on toista sataa vuotta. Sitten jouduimme Venäjän kanssa tekemisiin ja Venäjän vallan alle. En voi näihin

asioihin syventyä, mutta semmoisen viittauksen voin antaa, että Suomen kansalla on tehtävä Venäjän kansan suhteen. Suomen kansan hengessä on vanhaa kulttuuria ja meidän tulee antaa henkisesti pieni sysäys – olemme tavallaan antaneetkin jo – Venäjän kansalle. Venäjän kansa taas on pitkin matkaa meitä auttanut. Vaikka se näennäisesti on meitä sortanut, on Venäjän kansa kuitenkin ollut välittäjänä meidän ulkonaisessa nousemisessamme. Sillä ajalla kun olimme Ruotsin vallan alla, olimme todella sorretussa ja syrjäytetyssä asemassa. Vasta sen perästä kun historia liitti meidät Venäjän kansan yhteyteen, olemme aineellisesti nousseet – niinkuin Aleksanteri ensimmäinen sanoi, että Suomen kansa on nostettava kansakuntien joukkoon.

Elämme sangen kriittisessä ajassa. Meidän kansamme eteen on asetettu mahdollisuus, ja tulevaisuus riippuu siitä, kuinka kansa tilaisuuttaan käyttää. Sisästä päin katsoen kaikki asiat ovat toisia kuin pinnalta katsoen. Täällä me elämme emmekä tiedä mitään sisäisestä maailmasta, joka on kaiken takana, emme tiedä mitä siellä tehdään ja mitä siellä valmistetaan ja kuinka siellä tuumitaan ja työskennellään. Ja sielläpäin voidaan päättää, että annetaan nyt muutamia koetusvuosia ja jos ei siinä ajassa mene, niin pidennetään vähän armon aikaa. Itse asiassa emme osanneet tässä joitakuita vuosia sitten täyttää, mitä meiltä odotettiin, niin että meni vähän hullusti. Mutta vielä on vähäsen armonaikaa. Paljon riippuu siitä, miten sisäinen henkinen elämä täällä nyt kirkastuu muutamien aikojen kuluessa.

4.

30. 2. 1912.

Kysymys. Eläneekö kansamme keskuudessa tätä nykyä olentoja, joilla olisi syvällistä tietoa salatuista asioista? Vai elävätkö kansamme vanhat tietäjät näkymättömillä tasoilla? Luulen kuitenkin, että heitä on olemassa!

Vastaus. On kyllä täällä meidän kansamme keskellä fyysillisestikin semmoisia olentoja, jotka paljon tietävät. Kuitenkaan ei pidä ajatella, että meillä olisi korkealle kehittyneitä mestareita. Silloin kun meidän kansamme eli kalevalaisena kansana, jolloin sillä oli oma kulttuurinsa, ei se synnyttänyt keskuudestaan henkisesti kaikista korkeimpia vihittyjä. Jos esim. puhumme Indian kansasta, näemme, että sen keskuuteen syntyi rishejä ja buddhoja, toisin sanoen erittäin kehittyneitä olentoja. Suomen kansan keskuudessa ei ole ollut niin korkeita vihittyjä. Väinämöinen, Lemminkäinen ja Ilmarinen, joista puhutaan Kalevalassa, ovat tietysti symboleja. Mutta heitä on kyllä täällä fyysisessä maailmassa ollut edustamassa olentoja, jotka ovat olleet pitkälle kehittyneitä ja joilla on ollut syvällistä tietoa. Nämä vanhat adeptit ovat tietysti myöhemmissä ruumistuksissaan käyneet muualla kokemassa, mutta ovat yhä pitäneet sydämensä päällä tätä meidän Suomen kansamme ja suomalaista kulttuuria. He eivät ole katkaisseet yhteyttään Suomen kansallisdeevan kanssa, vaan ovat sen yhteyden säilyttäneet tähän päivään saakka sitä varten, että he ovat tietäneet, että Suomen kansa ei ole lopettanut vielä historiaansa. Suomen kansa on säilyttänyt itsensä läpi aikojen ja käy kohti toivorikasta tulevaisuutta. Ja sen Suomen kansan säilymisen merkinä eli symbolina salaisessa maailmassa on, että vissit olennot meidän kansassamme ovat säilyttäneet yhteytensä kansallisen deevan, meidän näkymättömän johtajamme ja enkelimme kanssa, odottaen sitä aikaa, jolloin tämä kansa taas saa astua kulttuurin näyttämölle ja aloittaa uutta kulttuurityötä.

5.

29. 5. 1913.

Kysymys. Eikö Suomen kansa, joka on syntynyt itä-Aasian aroilla, ole – runoissaan tai muualla – säilyttänyt mitään muistoa esihistoriansa atlantilaisista ajoista? Miten kansa voi niin alkuperänsä unohtaa?

Vastaus. Mielestäni Suomen kansa ei ole unohtanut todellista alkuperäänsä, sillä onhan meillä Kalevala, joka on muisto vanhoista mysteριοista. Jos kansalla on salatieteellishistoriallinen merkitys ja tehtävä, täytyy sillä olla mysteριοt. Ei mikään kansa voi elää historiallissalatieteellistä tehtävää varten, jos se hävittää alkuperäisen yhteytensä salaisen maailman kanssa. Kansa on kuin yksityinen ihminen, joka syntyy maan päälle. Hänellä on lapsuudessaan verrattain välitön yhteys henkimaailman kanssa ja sitä mukaa kuin hän on sieluna kehittynyt, hän myös on yhteydessä salaisen eli okkultisen maailman kanssa. Kasvaessaan hän kadottaa tuon yhteyden, hän ei ainakaan tajunnassaan ole enää yhteydessä henkimaailman kanssa, vaan tulee miltei aina käytännöllisesti katsoen materialistiksi, joka ei tiedä mistään muusta kuin puhtaastaan tästä fyysillisestä maailmasta. Ja jos hän vain jatkaa samalla tavalla, silloin hänen elämällään tietysti ei voi olla mitään salatieteellistä tarkoitusta, ellei hän herää uudestaan tähän yhteyteen. Mutta jos hän voi säilyttää tuon yhteytensä, vaikkei hän persoonallisesti olisi siitä itsetietoinenkaan, silloin hänelle heti tulee jonkinlainen salatieteellinen tehtävä, kun hän herää henkisesti.

Suomen kansa on alussa niinkuin kansat yleensä ollut yhteydessä salaisen maailman kanssa. Sillä on ollut mysteριοnsa ja nämä mysteριοt ovat säilyneet, vaikkakin salassa, ja sen takia, että niin on tapahtunut, voidaan otaksua, että voitetaan takaisin se henkinen yhteys, mikä mysteριοiden muodossa ennen oli. On mahdollista, että taas voimme saada aikaan semmoisen yhteyden salaisen maailman kanssa, ja kun se on saatu aikaan, silloin Suomen kansalle alkaa okkultinen tehtävä.

6.

8. 12. 1909.

Kysymys. Mitä on n. s. „kansallinen karma”?

Onko se ymmärrettävä siten, että kansayksilö saa kärsiä kansallisten rikostensa seuraukset samoin kuin ihmisyksilö?

Eräs venäläinen sanoi nähdessään julmuudet ja verenvuodatuksia Warsovassa v. 1864:

„Ellemme me (venäläiset) saa vielä kerran rangaistusta tästä, niin minä en enää usko vanhurskaaseen maailmanjärjestykseen?”

Onko näin kerran käyväkin? Vai onko kansallinen karma ainoastaan sitä muodostavien yksilöitten karmain kollektiivinen yhteissumma?

Vai onko se jonkinlainen kompromissi näistä? Vai mikä se on?

Vastaus. Kyllä minun käsittääkseni „kansallinen karma” on enemmän kuin ainoastaan summa kaikkien kansan yksilöiden eri karmasta. Ajatelkaamme esim. Suomen kansaa. Me olemme joukko yksilöitä, mutta 50 vuotta sitten oli tässä kansassa toisia yksilöitä ja 100 vuoden päästä on jälleen toisia ja kuitenkin me kansana kannamme seuraukset edellisten sukupolvien teoista ja jätämme taas jälkeentulevaisille omaa karmaamme. Samat ihmiset eivät yhtämittaa synny yhteen kansaan. Jos olemme ennen eläneet Suomessa, niin olemme täällä olleet kaukaisia aikoja sitten – ja mahdollisesti emme ole koskaan ennen olleet täällä.

Siis ei ole ainoastaan olemassa meidän yksilöllinen karmamme eikä se kansallinen karma, mikä nykyään ilmenee, ole ainoastaan summa yksilöiden karmasta. Se on jotakin omaa, se on kansan sisäisten voimien karma. Samalla tavalla kuin voimme sanoa, että eläinyksilöillä ei ole omaa karmaa vaan joukkosielulla, samalla tavalla kansallinen karma on kansallisen sielun karma eikä ainoastaan yksilöiden karma.

Tämä aine on pulmallinen, sillä vaikka kansalla on oma karmansa, niin ne yksilöt, jotka syntyvät kansaan, ovat sellaisia, joille sopii juuri sillä hetkellä vallitsevat kansalliset olosuhteet. Ne, jotka esim. Suomessa routavuosina erityisesti joutuivat kärsimään silloisesta asiain tilasta, mikä kuului kansalliseen karmaan, olivat yksilöinä valmistaneet itselleen tällaisen karman. Kaikkea johtamassa on niin viisaita Olentoja, että he voivat nähdä, millä tavalla langat ovat sovitettavat yhteen. Me voimme ainoastaan *uskoa* siihen, että ehdottomasti oikea johto on kaikessa. Voimme olla siitä vakuutettuja, koska näemme omassa elämässämme pienissäkin asioissa karman ja oikeuden ilmenevän.

Luulen, että tulevaisuudessa tulee monta kysymystä tältä hämärältä alalta selvenemään. Tällä hetkellä on esim. epätietoista, kuinka tulee käymään Suomen kansan, sisäisesti katsoen. Se riippuu paljon kansasta itsestään. Suomen kansa voisi tehdä merkittäviä asioita. Täällä on näet jälellä monenlaisia henkisiä voimia. On viisaita, jotka voisivat auttaa. Mutta he eivät sitä tee, jollemme me anna heille tilaisuutta.

7.

3. 7. 1913.

Kysymys. Kumpi olisi onnekkaampi, joko tarttua aseisiin suurten sotien sattuessa ja siten puolustaa isänmaata, vaiko kieltäytyä verenvuodatukselta?

Vastaus. Voisiko nykyään vielä mikään kansa aivan jumalallisella mielenmaltilla kieltäytyä verenvuodatukselta? Jos tulee kysymykseen valita verenvuodatuksen isänmaan puolesta ja aseista kieltäytymisen välillä, niin uskon, ettei ole vielä sitä kansaa, joka yksimielisesti voisi kieltäytyä, vaan kyllä se pikemmin menisi yksimielisesti kuolemaan isänmaansa puolesta. Nykyoloissa tuntuukin suuremmalta ja kauniimmalta, että kansa vuodattaa verensä kotinsa ja kulttuurinsa puolesta, kuin että se antaa maansa vihollisen tallattavaksi.

Ja kuitenkin on tulevaisuuden ihanne, ettei kansa tartu aseisiin. Olemme niin tottuneet ajattelemaan miehuutta ja kuntoa miekan ja kypärin yhteydessä, että epäilemme pelkurimaisuudeksi ja kunnottomuudeksi pahan väkivaltaista vastustamattomuutta. Tietysti väkivalta on parempi raukkamaisuutta. Mutta väkivaltaa korkeampi on siveellinen vastustus. Ja siveellisesti korkein menettely on aina lopullisesti onnekkain.

III.

HENKINEN VALIOJOUKKO.

1.

Jos yksilö elää henkistä elämää, jos hän on sisäisesti elävä ihminen, silloin hän on onnellinen, oli hän köyhä tai rikas. Samoin ei kansankaan onni ole ehdottomasti riippuvainen ulkonaisista olosuhteista, ei edes siveellisestä kulttuurista. Kansa on siinä määrin onnellinen, kuin sen keskuudessa eletään henkistä elämää. Mutta henkinen elämä ei ole yksin älyllistä sivistystä, se perustuu ennen kaikkea sydämen valistukseen ja tietoiseen yhteyteen näkymättömän maailman kanssa. Kansan kaikki yksilöt eivät edusta tätä sisäistä kulttuuria sen korkeimmassa muodossa. Kansan henkistä elämää edustavat etupäässä ne yksilöt, jotka elävät varsinaista henkistä elämää.

Kansan onni riippuu siis siitä, että sen keskuudessa elää henkinen valiojoukko, joka ymmärtää kansansielun, tuntee kansallishaltian ja on kosketuksessa elämän ikivaltojen kanssa.

2.

Suomen suhteen pitää yllämainittu sääntö erityisesti paikkansa: Suomen älyllis-aineellinen, europalainen kulttuuri on vasta nousemassa, Suomella on tulevaisuus edessään, — jotta tämä tulevaisuus olisi onnellinen, on sille luotava henkinen pohja heti alussa näkyväisessä maailmassa.

Suomen kansan tuleva onni riippuu siitä, että sen keskuudessa elää henkinen valiojoukko, joka yhtämittaa kasvaa tiedossa, vaikutusvallassa ja laajuudessa sekä ylläpitää yhteyttä jumalallisten elämänvoimien kanssa.

Suomen asema Europassa on erikoista laatua. Jos Suomen kansa on uskollinen tehtävälleen, voi Suomesta tulla Europan omatunto, henkisesti johtava valtio, joka rakentaa sisäisen elämänsä ja ratkaisee suhteensa toisiin kansoihin sillä tavalla, että se kelpaa toisille esimerkiksi.

3.

Henkinen valiojoukko työskentelee elämänymmärryksensä ja aatteittensa levittämiseksi. Se ei ole puolue eikä se toimi poliittisesti. Se on kansansa kasvattaja. Se avartaa näköaloja, se viittaa ja kutsuu korkeihin saavutuksiin ja se osoittaa millä keinoin niitä on tavoiteltava.

Henkisen valiojoukon elämänymmärrys opettaa Jumalasta, joka on kaikkien elävien olentojen isä. Se opettaa ihmishengen kuolemattomuutta ja vaellusta täydellisyyttä kohti monen, monen maallisen syntymän kautta. Ja ennen kaikkea se teroittaa suuria siveellisiä käytännöllisen elämän periaatteita, joiden loukkaaminen aiheuttaa kärsimystä ja onnettomuutta. Se opettaa, että tarkoitus ei pyhitä keinoja, että mitään

pysyväistä hyvää ei saada aikaan väkivallalla ja vääryydellä, uhkauksilla ja rangaistuksilla. Rakkaus yksin luo pysyväisen onnen. Siveät saavat lopulta periä maan.

Henkisen valiojoukon suhteesta näkymättömään maailmaan on maan päällä näkyväisenä merkinä ja todistuksena temppeli, opisto, mysteriokoulu, — niinkuin muinoin olivat Indian, Egyptin, Kreikan j.n.e. mysteeri.

4.

Jos Suomi tulee olemaan Europan omanatuntona, on tässä maassa oleva semmoinen loistava mysterio-opisto, jonka valo näkyy ympäri Europan. Niinkuin ennen maailmassa oli Egyptin pyramiidi, niinkuin ennen vaelsi niihin ihmisiä kaikesta maailmasta, samalla tavalla Suomen kansallishaltian mielikuvituksessa elää tuo ihmeellinen opisto, joka on oleva Suomen kansan sydämenä, sen sisäisimpänä elimenä. Se on vetävä luoksensa kaikkia niitä ihmisiä Suomessa ja muualla, jotka totisesti etsivät totuutta, Jumalaa, ja tahtovat elää ihmiskunnan iloksi ja riemuksi.

Jossain Suomen salomailla, jossain siellä syrjässä saavat vakavimmat sielut kasvatuksensa. Samalla tavalla kuin maailman yliopistot kehittävät ja kasvattavat ihmisen älyä, samalla tavalla tämä salatieteellinen, tämä mystillinen opisto kasvattaa ihmisiä ymmärtämään ihmisten veljeyttä ja rakastamaan toisiaan. Heitä kasvatetaan näkemään, että kaikki uskonnot ja filosofiat, kaikki tieteet ja taiteet ovat versoneet ja nousseet samasta totuuden ja viisauden puusta. He saavat tutustua maailman suurimpien nerojen ja opettajien elämän opetuksiin. He pääsevät selville siitä jumalallisesta viisaudesta, mikä on kaiken ilmennyksen takana. He oppivat tutkimaan ihmistä ja luontoa, ei ainoastaan älyllisenä olentona ja ilmenneenä maailmana, vaan henki-olentona ja näkymättömänä maailmana. He oppivat tutkimaan ihmisen sisäisiä ja salaisia kykyjä ja luonnon tuntemattomia voimia. He kasvattavat itseään henkisesti ja siveellisesti ja käyvät ankaraa koulua johtajiensa opastamina. Mutta heidän työnsä kantaa hedelmää. Valistuneina ihmisinä, ihmisyyssuskon sankareina ja ihmiskunnan auttajina he astuvat ulos maailmaan, palaavat ulkonaisen elämän näyttämölle, ja tunnettuina tai tuntemattomina, oman kansansa rakastamina tai hylkääminä he elävät elämänsä maailman suolana.

IV.

KEN HALLITSEE?

Valtiota ja yhteiskunnallista elämää kokonaisilmionä tutkittaessa verrattiin ennen tätä kokonaisuutta koneistoon. Vieläkin puhutaan valtion koneistosta, yhteiskunnallisesta koneistosta, virkakoneistosta. Mutta myöhemmin tultiin huomaamaan, että tämä vertaus ei ollut niin sattuva kuin eräs toinen: yhteiskunta, valtio oli pikemmin elävä organismi kuin koneisto. Sentähden on nyttemmin alettu verrata valtiota ja yhteiskuntaa elävään organismiin – eikä suinkaan mihin tahansa eläimelliseen elimistöön, vaan suorastaan inhimilliseen organismiin, koska yhteiskunta on kokoonpantu elävistä ihmisistä.

Teosofisissa ja okkultisissa piireissä on laajemmin selitetty, kuinka yhteiskunnassa, kuten yksilössä, voidaan erottaa erilaisia luonnollisia toimintoja eli olemuspuolia, niin että yhteiskunnallinen elämä ei suinkaan ole sattuman varassa, vaan on luonnon mukaisesti ja pakosta kehittynyt semmoiseksi kuin se on. Samoin kuin ihmisen ruumiissa, niin on yhteiskunnassakin ruuansulatus-, verenkierto- ja hermojärjestelmä. Yhteiskunnassa on joukko ihmisiä, jotka huolehtivat elämisestä; maanviljelijät, tehtailijat, liikemiehet vastaavat ihmisruumiin vatsakoneistoa, sen hankinta- ja kulutusjärjestelmää. Toinen ihmisryhmä taas huolehtii siitä, että yhteiskuntaruumi pysyy terveenä, virkamiehistö, armeija ja poliisilaitos vastaa verenkiertoa, sitä rytmillistä järjestelmää ihmisen ruumiissa, jonka työn kautta terveyttä ja elämää puolustavat voimat leviävät joka kohtaan organismissa. Kolmanneksi meillä on yhteiskunnassa ihmisryhmä, joka huolehtii henkisestä elämästä. Yliopistot ja koulut, uskonto, kirjallisuus ja taide, ne ne vastaavat ihmisruumiin aivoja ja hermostoa. Lyhyesti: elatusta hankkiva yhteiskuntaluokka vastaa vatsaa, virkakuokka rintaa ja henkisestä elämästä huolehtiva luokka ihmisruumiin päätä. Tällä tavalla on okkultistein tapa verrata noita suhteita toisiinsa, ja tältä kannalta katsoen yhteiskunnalliset ryhmitykset ovat luonnollisia, koska jokainen yksilö ei voi toimia joka alalla. Yhteiskunnassa muodostuu itsestään ryhmiä, jotka huolehtivat erilaisista töistä. Mutta näitä olemukseltaan luonnollisia ja vapaita ryhmiä ei ole sekoitettava nykyisiin yhteiskuntaluokkiin, joilta puuttuu luonnollisuus, tasa-arvoisuus, vapaus ja itsevalinta.

Voimme kuitenkin mielestäni löytää vielä paremman ja valaisevamman vertauskuvan yhteiskunnallisesta ja valtiollisesta elämästä, kuin mitä on inhimillinen organismi. Miettiessäni tätä asiaa – verrannollisuutta valtion elämän ja ihmisen organismin välillä – olen kyllä huomannut, kuinka paljon yhtäläisyyttä siinä on, mutta samalla olen nähnyt, kuinka yksipuolinen se on. Tietämättämme – vaistomaisesti – olemme kyllä rakentaneet yhteiskuntamme ihmisruumiin mallin mukaan, mutta silmiinpistävänä tunnusmerkkinä yhteiskuntarakennuksessamme ja samalla sen heikkona kohtana on sen niin sanoakseni „miehellisyys”. Miesruumiin organismi on ollut mallina yksilöiden tietämättä. Miehen organismia hallitsee ennen kaikkea järki, naisen sitä vastoin sydän. Puhtaasti inhimillisessä organismissa olisivat epäilemättä järki ja sydän sopusoinnussa keskenään, mutta semmoiset ihmiset ovat harvassa; yleensä olemme joko miehiä tai naisia. Kuinka nyt on yhteiskuntamme laita? Onko se puhtaasti inhimillinen laitos? Onko sen sydämellisyys yhtä suuri kuin sen järjestys? Vai onko se naisellinen kokoonpanoltaan? Onko hellyys ja rakkaus, onko äidin suojeleva syli sen elinmuotojen pohjasävelenä? Tuskinpa. Mikä päinvastoin esim. antaa auktoriteettia yhteiskunnan johtavalle elimelle, sen hallitukselle? Ei mikään muu kuin lakisiteinen järjestys, voima ja valta, – toisin sanoen aito miehellinen, järkeen ja oikeuteen perustuva näkökanta. Ja sentähden minusta näyttää, että samassa määrin kuin yksipuolisesti olemme yhteiskuntaruumiissamme matkineet miehen organismia, samassa määrin olemme joutuneet harhaan. Sentähden uusi aika, joka on tulemassa, asettaa meille uudet vaatimukset, antaa meille uuden mallin ja uuden ihanteen.

Teosofisissa ja okkultisissa piireissä opetetaan, että yhteiskunnat voivat tulla onnellisiksi ainoastaan siinä määrin, kuin niiden elämä järjestyy veljelliselle pohjalle. Mutta kuinka veljeys ja rakkaus pääsisi vaikuttamaan lainlaadinnassa ja yhteiskuntajärjestyksessä niin kauan kuin yhteiskuntaelämän luonnollisena mallina pidetään miehen ruumiin organismia?

Kansat ja valtiot eivät ole kokoonpantuja ainoastaan miehistä, vaan myös naisista ja lapsista. Kolmenlaisia ihmisiä on joka yhteiskunnassa, — ja niin on aina ollut, vaikkemme sitä seikkaa ole vielä ottaneet kylliksi lukuun. Mutta tulevaisuuden valtio vaatii meiltä, että lainlaadinnassa hylkäämme yksipuolisuuden ja otamme lukuun kolmin- tai ainakin kaksinkertaisen inhimillisen organismin erilaiset elämänvoimat.

Koska on sekä miehiä että naisia ja lapsia, täytyy keksiä vertaus ja malli, joka ottaa lukuun kaikki. Inhimillinen elimistö ei enää täysin vastaa tätä tarkoitusta. Mistä nyt saamme sopivan vertauskuvan? Sen saamme perheestä. Yhteiskuntaruumis ei saisi olla kuin miehen organismi, sen pitäisi olla kuin perhe. Perhe on oleva uuden ajan ihmeellinen tunnussana. Uuden ajan ihanteena, uuden ihmiskunnan pyrkimyksenä on oleva ymmärtää perheen aatetta, ja sen mukaan luoda yhteiskuntaa.

Valtio ja yhteiskunta on muodostettu perheistä, ei yksilöistä. Emme ole paljaita miehiä valtiossa — emmekä naisia. Tähän saakka on yhteiskunta ollut järjestettynä enemmän tai vähemmän niinkuin olisimme paljaita miehiä. Meidän päivinämmme ovat naiset kyllä luonnon pakosta heränneet huomaamaan olevansa yksilöitä yhteiskunnassa, oltuaan ennen kuin jonkinlaisia seuralaisia miesten takana. Naiset ovat joka maassa koettaneet hankkia itselleen äänioikeutta, ovat paljon itselleen voittaneet, ovat päässeet yhdenvertaisiksi miesten kanssa monessa suhteessa. Tämä muistuttaa mieleemme, miten englantilainen suffragetti, neiti Pankhurst taisteli naisten äänioikeuden puolesta. Hän, joka toimi niin voimakkaasti ja rajusti, hän on nyt muuttunut, hänestä on nyt tullut teosofi, hän lukeutuu nyt niiden joukkoon, jotka odottavat Kristuksen pikaista tuloa maailmaan. Mikä on saattanut hänet siihen? Yksinkertaisesti se hänen huomionsa että naiset eivät ole viisaampia kuin miehet. Eivät hekään osaa luoda onnellista yhteiskuntaa, eivät hekään osaa maailmaa muuttaa. Hekin ovat niin vanhoillisia olentoja, että alkavat kulkea miesten jäljissä, kun saavat äänioikeuden. He äänestävät samalla tavalla kuin miehet ja pitävät silmällä samoja näkökohtia. Heidän ajatuselämänsä muodostuu miehelliseksi. Miss Pankhurst huomasi, että tämä oli onnetonta, ettemme päässeet kuin ojasta allikkoon. Miesten lukumäärä se vain ikäänkuin lisääntyy, kun naiset saavat äänioikeuden. Sentähden miss Pankhurst tuli siihen johtopäätökseen, että ihmiskunta on hukassa, — sitä ei voi pelastaa muu kuin jumalallinen olento, joka tulee maan päälle. Tämä on hänen loogillinen johtopäätöksensä. Ei voi muuta kuin kunnioittaa naista, joka niin innokkaasti on ajanut naisasiaa ja sitten luopunut siitä, kun se ajoi karille.

Todellinen vertauskuva yhteiskunnasta ja valtiosta on perhe. Perheessä ovat edustettuina kaikki erilaiset yksilöt, jotka löytyvät yhteiskunnassa. Perheeseen kuuluvat mies, vaimo ja lapset.

Ja tosiasia on, että yhteiskunta syntyy perheistä. Yhteiskuntaa ei muodostu, ellei ole perhettä. Koteja kyllä voi muodostua, voi olla onnellisia koteja, joissa on mies ja vaimo, tai paljaita naisia, tai paljaita miehiä. Mutta jos ei ole lapsia, ei yhteiskunta jatku. Yhteiskunta on muodostunut perheistä. Sentähden on perhettä tutkittava ja analysoitava, jos tahdomme päästä perille siitä, mikä on yhteiskunta ja valtio.

Ajattelemme nyt perhettä, todellista, onnellista perhettä, jossa mies ja vaimo rakastavat ja tukevat toisiaan ja yhdessä huolehtivat lapsistaan. Mikä on tällaisen perheen organisatsioni?

Perheen isä on ulkona maailmalla hankkimassa omaisilleen elatusta. Hän huolehtii perheen toimeentulosta. Hänen onnensa on siinä, että hän saa tehdä työtä kotinsa puolesta. Se on hänen onnensa, ettei hänen tarvitse kuluttaa aikaansa hukkaan, ettei hänen tarvitse tehdä rikoksia, ettei hänen tarvitse elää maankiertäjänä tai roistona, vaan että hän saa tehdä oikeata työtä perheensä elatukseksi, kotinsa puolesta.

Hän on ulkona maailmalla, hän taistelee luonnon voimia ja kaikenlaisia vihollisia vastaan. Jos kotia uhkaa vaara, on hän sitä puolustamassa.

Missä asemassa taas on perheen äiti? Onnellisessa perheessä, malliperheessä äiti ei ole maailmalla, äiti on kodissa. Hän pitää huolen kodista, hän järjestää sen elämää, hän ylläpitää puhtautta siinä, pehmeyttä, rakkautta. Lapset viihtyvät kodissa, mies viihtyy kodissa. Kun todellinen nainen, äiti hoitaa kotia, niin mies ja lapset eivät missään ole niin onnellisia kuin kodissa. Siihen luolaan he aina pajahtavat, siinä paikassa he unohtavat surunsa. Siinä on sopusointua, rauhaa ja riemua. Ja äiti, hän se rakentaa kodin, hän on sen luoja. Tämä ei ole „vanhanaikaista”, se on iankaikkinen totuus. Niin kauan kuin meitä on täällä maan päällä miehiä, naisia ja lapsia, on äiti kodin suojelushenki, enkeli, suuri syli, johon kaikki pakenevat niin mies kuin lapset. Ja onnellisessa kodissa lapset saavat hyvän kasvatuksen, he tottuvat kauniisiin, hyviin, siveellisiin tapoihin. He eivät tutustu rumaan. Koti tekee, etteivät pyri ulos kadulle ja maailmaan. Sen puhdas ilmähä, sen lämmin henki vie voiton vietteyksiltä.

Ja nyt huomatkamme kaikista tärkein kohta: kodissa, kotona, — kuka hallitsee? Isäkö se hallitsee onnellisessa kodissa, hänkö siellä määrää? Ei. Siellä on äiti kuningattarena. Äiti on hallitsija, hän ohjaa ja johtaa. Ajatelkkaamme niitä onnellisia koteja, joita tunnemme: minkälaiset ovat äidit niissä? Eikö meidän ole pakko sanoa: niissä äiti on ihmeellinen olento. Voimme suorastaan kysyä: onko tämän maan päällä niin ihanaa, ihmeellistä ihmistä kuin äiti? Hän ei ole naishupakko, joka ajattelee lemmenseikkailuja ja omaa huviaan, — äiti on olento, joka on suurenmoisesti voittanut itsensä, päässyt kaiken itsekkään onnenkaipuunsa herraksi. Äiti esittää ihmistä mitä ihanimmassa muodossa. Eikö totta? Jos kysymme sydämeltämme, ketä se tahtoo totella, ketä seurata, ketä puolustaa viimeiseen veripisaraan saakka, kenen puolesta kuolla, vastaa se epäilemättä: äidin. Äiti on kuningatar, hän on hallitsija, hänellä on näkymätön kruunu päässä.

Huomatkamme nyt: yhteiskunta on muodostunut perheistä. Siis: kuka hallitsee yhteiskunnassa, kenen pitäisi hallita sen sisäistä elämää? Pitäisikö isän hallita? Jos vertaamme yhteiskuntaa kotiin, pitäisikö miehen hallita siinä voiman auktoriteetilla? Ei. Onnellisessa yhteiskunnassa s. o. suuressa kodissa pitäisi äiti-kuningattaren hallita!

Merkitsekö tämä siis, että jokaisessa valtiossa pitäisi olla kuningatar hallitsemassa, naishallitsija? Ei, sitä se ei merkitse, vaikka uskon, että nykyisissäkin oloissa semmoinen valtakunta olisi verrattain onnellinen. Se ei sitä merkitse, sillä ei ole takeita siitä, että kuka tahansa kuningatar olisi todellinen kansansa äiti; hän voisi olla esim. nuori nainen, joka ajattelisi elämää aivan toiselta kannalta. Mutta sitä tuo vertauksemme merkitsee, että niiden voimien, jotka nyt vielä ovat salassa ihmiskunnassa, vaikka ne siellä täällä pyrkivät sulkujansa murtamaan, niiden voimien pitäisi päästä hallitsemaan yhteiskuntaa ja valtiota, sillä ne ovat juuri naisellisuuden, äidillisyyden voimat ihmiskunnan sielussa. Eivätkä nämä äidilliset voimat ilmene ainoastaan naisissa, niinkuin eivät miehelliset voimat ilmene ainoastaan miehissä. Olemmekin nähneet, että kun naiset pääsevät näyttämölle yhteiskunnassa, he alkavat matkia miehiä, — luonnollista kyllä, koska miehiset elämänvoimat ovat etualalla nykyään. Mutta tulevaisuudessa äidillisten voimien pitää päästä vaikuttamaan ihmisissä, sekä miehissä että naisissa, ja meidän pitää oppia kunnioittamaan itsessämme ja toisissa niitä voimia.

Miehellinen järki (kaama-manas) on laskeva, se ajattelee vain „oikeutta”, mitä saa ja mitä ei saa ottaa. Se ajattelee itsekkäästi, persoonallisesti.

Naiselliset voimat ihmisen sielussa — teosofisella kielellä buddhi-manasiset voimat — tarkoittavat sitä hienoa totuuden näkemystä, joka piilee sydämessä ja sen valistamassa järjessä. Emme ymmärrä näitäkään uusia aatteita, jollei meidän sielussamme herää Kristus-prinssiippi. Tämä uusi henkinen voima pyrkii esille nykyajan yksilöissä. Sen täytyy päästä esille, ja meidän täytyy oppia sitä kunnioittamaan, sitä järkeä, joka näkee totuuden ja veljeyden, joka tajuaa yhteyden Jumalan, henkimailman, Kristuksen kanssa, sitä järkeä,

joka on epäitsekäs, intuitiivinen, täynnä myötätuntoa ja rakkautta. Se järki on vaan puolinen, joka ajattelee yksilöllistä oikeutta. Se järki on kokonainen, joka ajattelee kaikkien parasta myötätunnolla ja rakkaudella.

Näiden kahden ajatuskyvyn, loogillisen ja sydämellisen järjen, täytyy meissä yhtyä. Naiset ovat luonnostaan alttiimpia ottamaan vastaan korkeampaa, sympaattista järkeä. He ovat oman ruumiillisen rakenteensa nojalla alttiit sille. Jolleivät he lankea todellisesta naisellisuudesta, s. o. äidillisyydestä, — jolloin he lankeavat vielä syvemmälle kuin miehet, — niin he pääsevät korkeammalle järjen kehityksessä. Heissä voi kehittyä intuitiivinen ajatus. Ja sen kehittyessä heissä he oppivat tuntemaan, mikä on naisen tehtävä yhteiskunnassa. Se ei ole sama kuin miehen.

Mies yksilönä edustaa henkeä, korkeinta totuuden etsimistä ja totuuden tietoon pääsemistä. Nainen taas edustaa, niinkuin olemme oppineet mystillisistä vertauskuvista, ainetta. Mutta tämä ei ole mikään halveksittava asia. Aine ei tässä vertauskuvallisessa, filosofisessa, mystillisessä merkityksessä ole „kokoonpantu pienistä atomeista”. Ei. Se on elämän taikavoima, Jumalan taikavoima, jonka avulla hän luo maailman.

Kun kerran elämme tässä näkyväisessä maailmassa, on luonnollista, että mies edustaa korkeinta tietoa ja viisautta, mutta nainen korkeinta taitoa ja hallituskykyä. Hän on tämän maailman korkein hallitsija, niinkuin mies on näkymättömän maailman. Tämä on sängen syvälinen vertauskuva, joka on hyvä pitää mielessä. Sentähden on luonnollista, kun katselemme hengen silmällä tulevaisuuden onnellisia valtioita ja yhteiskuntia, että huomaamme naisellisen periaatteen niissä pääseen valtaan. Ja kenties myöskin naiset ovat hallitsemassa.

Tällä en tahdo imarrella naisia, vaan soisin, että he oppisivat ymmärtämään, missä ovat puutteellisia ja mitä elämä kätkee heitä varten. Jos eivät naiset ymmärrä itseään ja suurta kutsumustaan, jos eivät he osaa kehittää itsessään äitiä, on luonnollista, että miehissä kirjoavat sydämen voimat. Silloin saamme nähdä, että maailmaan syntyy enemmän ja enemmän semmoisia miesolentoja, jotka osaavat rakastaa samalla hyvätahtovalla ja myötätuntoisella tavalla kuin äiti. Ilmestyy miehiä, jotka osaavat rakastaa hellästi kuten nainen, jonka ajatus kulkee käsi kädessä tunteen kanssa. Eikä meidän tarvitse sitä surra. Meidän on vain pidettävä mielessä, että naiselliset elämänvoimat ovat kutsutut astumaan näyttämölle. Ja tulevaisuuden yhteiskunnassa tulee — symbolisesti ainakin ellei todellisesti — nainen hallitsemaan.

Sillä tulevaisuuden valtiomuoto on rakennettava rakkauden ja veljeyden pohjalle yhtä paljon kuin ankaran järjestyksen ja kurin.

(Otteita Helsingin esitelmästä 21. 10. 23.)

*